

LAMMIN SÄÄSTÖPANKKI

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2024

Yritys- ja yhteisötunnus: 0197794-8

Postiosoite: Hämeenkatu 14, 05800 HYVINKÄÄ

Käyntiosoite: Hämeenkatu 14, Hyvinkää

Kotipaikka: Hämeenlinna

TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS 2024

SISÄLLYS

Hallituksen toimintakertomus tilikaudelta 1.1. – 31.12.2024	5
Pankin liiketoiminta	5
Tulos	6
Korkokate	6
Nettopalkkiotuotot	6
Sijoitustoiminta	7
Kulut	7
Arvon alentumistappiot	7
Tase	8
Luotonanto	8
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	9
Sijoitukset	9
Johdannais sopimukset	9
Vieras pääoma	10
Oma pääoma ja tilinpäätössiirtojen kertymä	10
Vakavaraisuuden hallinta	10
Stressitestit	11
Pääoman jatkuvuussuunnitelma	11
Pilari 1 pääomavaateet	11
Omat varat ja vakavaraisuustunnusluvut	11
Vähimmäisomavaraisuusaste	14
Kriisinratkaisusuunnitelma	14
Riskienhallinta	14
Riskienhallinnan periaatteet ja organisointi	14
Luottoriski- ja vastapuoliriskit	16
Likviditeettiriski	18
Markkinariski	19
Kiinteistöriski	20
Operatiivinen riski	21
Liiketoimintariski	21

Säästöpankkiryhmä ja säästöpankkien yhteenliittymä.....	21
Keskinäinen vastuu.....	22
Talletussuoja.....	22
Sijoittajien turva	23
Hallinto ja henkilöstö.....	23
Pankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä.....	24
Palkitseminen.....	24
Keskeisimmät ulkoistetut toiminnot	25
Yhteiskuntavastuu	25
Toimintaympäristö.....	26
Globaali taloustilanne	26
Korkoympäristö.....	26
Sijoitusmarkkinat	27
Suomen taloustilanne	27
Asuntomarkkinat Suomessa	27
Riskiluokitus	28
Luottoluokitukset.....	28
Vuoden 2025 toimintaympäristön näkymät	29
Olennot tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen.....	29
Liiketoiminnan kehitys vuonna 2025	29
Hallituksen esitys voitonjakokelpoisten varojen käytöstä.....	30
Tunnuslukujen laskentakaavat	31
Tilinpäätös.....	32
Tuloslaskelma.....	32
Tase.....	33
Rahoituslaskelma	35
Liitetiedot.....	36
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	36
Ulkomaan rahan määräiset erät	37
Rahoitusinstrumentit.....	37
Rahoitusvarat ja -velat	37
Alkuperäinen kirjaaminen	37
Rahoitusvarojen luokittelu ja luokittelun määrittely	38
Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjaaminen pois taseesta	40
Käyvän arvon määrittäminen	41
Arvonalentuminen.....	42

Suojauslaskenta ja johdannaisopimukset	45
Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet	45
Tilinpäätössiirtojen kertymä	46
Poistoero ja verotusperusteiset varaukset	46
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	46
Korkotuotot ja -kulut	46
Poistoperiaatteet	47
Muut kuin varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut sekä pakolliset varaukset	47
Verot	47
Rahavarat	47
Luettelo tilikauden aikana käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	60
Tilinpäätösmerkintä	62

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS TILIKAUDELTA 1.1. – 31.12.2024

Lammin Säästöpankki on itsenäinen säästöpankki, joka on perustettu vuonna 1877. Vuosi 2024 oli pankin 147. toimintavuosi. Pankki toimii Kanta-Hämeessä ja Uudellamaalla. Pankin liiketoiminta jakautuu kolmeen liiketoiminta-alueeseen: henkilöasiakkaat, yritysasiakkaat ja varallisuudenhoito.

Pankin asiakasmäärä oli tilikauden päättyessä lähes 28 100. Pankin asiakaskunnasta pääosa on henkilöasiakkaita ja pienyrityksiä.

Lammin Säästöpankin tilikauden korkokate oli 14 426 tuhatta euroa ja nettopalkkiotuotot 7 192 tuhatta euroa. Liikevoitto oli 7 548 tuhatta euroa. Tilikauden voitto oli 6 117 tuhatta euroa.

PANKIN LIIKETOIMINTA

Lammin Säästöpankki jatkoi strategiansa mukaisesti keskittymistä kannattavaan kasvuun korkeaa asiakas- ja henkilöstökokemusta vaalien.

Tilikauden aikana asiakasliiketoiminnan volyymit kasvoivat 4,3 prosenttia ja asiakaskokemus (NPS) oli erinomaisella tasolla 85,7. Pankki saavutti neljännen kerran peräkkäin Great Place to Work -sertifikaatin ja se valittiin Suomen Parhaiden Työpaikkojen 2024 keski suurten yritysten sarjassa sijalle 13.

Pankin liikevoitto oli 7 548 tuhatta euroa, mikä oli sen 147. vuotisen toimintahistorian suurin. Vakavaraisuus säilyi vahvana 22,92 prosentissa.

Alkuvuodesta 2024 Lammin Säästöpankki teki päätöksen alueellisesta laajentumisesta pääkaupunkiseudulle. Keväällä pankki avasi työskentely- ja kohtaamispisteen Vantaan Vantaankoskelle ja ilmoitti loppuvuodesta avaavansa alkuvuodesta 2025 konttorin Helsingin Lauttasaareen.

Lammin Säästöpankki harjoittaa peruspankki-toimintaa ja tarjoaa asiakkailleen monipuolisia pankkipalveluja sekä oman taseensa kautta että välittäjä yhteistyökumppaneidensa tuotteita. Välitetyt tuotteet käsittävät luotto-, varallisuudenhoito- ja vakuutustuotteita.

Välitetyt luotot koostuvat Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj:n kiinnitysluotoista, joiden määrä vuoden 2024 lopussa oli 139,6 (31.12.2023: 142,6) miljoonaa euroa. Pankilla on jälleenrahoitusvelvoite välittämiinsä kiinnitysluottoihin

Pankki tarjoaa kattavia ja laadukkaita varallisuudenhoidon palveluita niin henkilö- kuin yritysasiakkaille. Palveluissa käytetään Sp-Rahastoyhtiö Oy:n hallinnoimia sijoitusrahastoja, Sp-Henkivakuutus Oy:n vakuutussäästämisen tuotteita ja Sp-Keskuspankki Oyj:n tuottamia arvopaperipalveluja. Pankki tarjoaa myös yksityispankkipalveluja varakkaimmille varallisuudenhoidon asiakkailleen. Vuoden lopussa asiakkailla oli rahasto- ja vakuutussäästöjä 226,7 miljoonaa euroa.

Säästöpankkiryhmällä on yhteistyösopimus Suomen Vahinkovakuutus Oy:n tarjoamiin henkilöasiakkaan vahinkovakuutuspalveluihin.

Maksujenvälityksessä pankki käyttää Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj:n maksujenvälitys- ja clearingpalveluja. Säästöpankkien Keskuspankki kuuluu Säästöpankkien yhteenliittymään ja sen tehtävänä on myös varmistaa Säästöpankkiryhmän likviditeetti ja tukkuvarainhankinta. Säästöpankkien Keskuspankki hankkii rahoitusta ja operoi Säästöpankkiryhmän puolesta rahamarkkina- ja pääomamarkkinoilla ja hoitaa maksujen selvityksen ja huolehtii myös Säästöpankkiryhmän sisäisestä likviditeetin tasauksesta.

Kiinteistönvälittäjänä toimii säästöpankkien oma kiinteistönvälitysketju, jonka keskusyhtiö on Sp-Koti Oy. Sp-Koti-ketju toimii franchising-periaatteella, jossa itsenäiset yhtiöt muodostavat pankin kanssa yhteistyössä toimivan valtakunnallisen välittäjäketjun.

TULOS

Lammin Säästöpankin liike-tulos oli 7 548 tuhatta euroa (5 747 tuhatta euroa vuonna 2023). Liikevoitto kasvoi edellisestä vuodesta

31,3 prosenttia (1 801 tuhatta euroa). Liikevoittoprosentiksi taseen vuosikeskiarvosta muodostui 1,3 prosenttia (1,0). Liiketuloksen hyvä kehitys johtui korkokatteen ja palkkiotuottojen kasvusta. Sijoitustoiminnan osuus tuloksesta oli 481 (-699) tuhatta euroa. Pankin kulu-tuotto -suhde oli 60,8 prosenttia (68,3). Oman pääoman tuotto (ROE) oli 8,7 (7,4) prosenttia.

Pankin keskeiset tuloslaskelmaerät ovat kehittyneet kahteen edelliseen vuoteen verrattuna seuraavasti:

Tuhatta euroa	01-12/2024	01-12/2023	Muutos- % *)	01-12/2022	Muutos-% **)
Korkokate	14 426	13 782	4,7	9 153	50,6
Nettopalkkiotuotot	7 192	6 939	3,6	7 084	-2,0
Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot	58	-895	106,5	246	-463,4
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta rahoitusvarojen nettotuotot		-915	100,0		
Muut tuotot	958	1 064	-10,0	3 417	-68,9
Tuotot yhteensä	22 634	19 975	13,3	19 901	0,4
Henkilöstökulut	-4 002	-4 101	-2,4	-3 641	12,6
Muut hallintokulut	-7 075	-6 723	5,2	-5 970	12,6
Muut kulut	-2 687	-2 811	-4,4	-3 337	-15,8
Kulut yhteensä	-13 764	-13 635	0,9	-12 948	5,3
Kulu-tuotto -suhde	60,81	68,26		65,06	
Lopulliset ja odotettavissa olevat luottotappiot	-1 322	-593	122,8	-530	11,9
Liikevoitto	7 548	5 747	31,3	6 423	-10,5
Tilikauden voitto	6 117	3 822	60,0	4 518	-15,4
*) Muutos 2024-2023					
**) Muutos 2023-2022					

KORKOKATE

Pankin korkokatteeksi muodostui 14 426 tuhatta euroa (13 782). Korkokate kasvoi 4,7 prosenttia (644 tuhatta euroa) edelliseen tilikauteen verrattuna.

Korkotuottojen määrä oli 27 318 tuhatta euroa (22 692), jossa kasvua edellisvuodesta oli 20,4 prosenttia (4 627 tuhatta euroa). Korkotuotoista merkittävimmän osan muodostivat luotonannon korkotuotot. Korkokulut olivat 12 893 tuhatta euroa (8 910).

Korkokulut kasvoivat edelliseen tilikauteen verrattuna 44,7 prosenttia (3 983 tuhatta euroa). Korkokulut koostuivat pääasiassa yleisön talletuksille maksetuista koroista.

NETTOPALKKIOTUOTOT

Nettopalkkiotuotot olivat 7 192 tuhatta euroa (6 939). Tästä palkkiotuottojen osuus oli 8 477 tuhatta euroa (7 990) ja palkkiokulujen 1 284 tuhatta euroa (1 050). Palkkiotuottoihin sisältyy välitetyistä tuotteista saatuja palkkioita

yhteensä 2 949 tuhatta euroa (2 689), josta välitetyistä kiinnitysluottopankin luotoista saadut palkkiot olivat 751 tuhatta euroa (710) ja muista välitetyistä tuotteista 2 198 tuhatta euroa (1 979). Välitetyistä kiinnitysluotoista saadut palkkiot sisältyvät edellä esitettyihin lukuihin. Muista palkkiotuotoista merkittävimpiä olivat palkkiot luotonannosta 798 tuhatta euroa (834), palkkiot maksuliikenteestä 3 940 tuhatta euroa (3 644), palkkiot omaisuuden hoidosta ja lainopillisista tehtävistä 351 tuhatta euroa (429) ja palkkiot takauksista 131 tuhatta euroa (154). Palkkiokulut kasvoivat edellisvuodesta 22,3 prosenttia.

SIIJOITUSTOIMINTA

Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä olivat 483 (-731) tuhatta euroa, joka muodostui saamistodistusten tuotoista korkokatteessa, osinkotuotoista, sijoitustoiminnan arvonmuutoksista ja sijoituskiinteistöjen nettotuotoista.

Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotoiksi muodostui 58 tuhatta euroa (-895). Erään sisältyi tuloksen kautta käypään arvoon kirjattavien rahoitusvarojen myyntivoittoja ja – tappioita 0 tuhatta euroa (-170) sekä näiden realisoitumattomia arvostusvoittoja ja – tappioita 0 tuhatta euroa (-310). Lisäksi tuloserä sisältää valuuttatoiminnan nettotuotot 0 tuhatta euroa (0). Tuloserään sisältyy suojauslaskennan nettotulos, joka oli 58 tuhatta euroa (-415). Erä muodostuu käypää arvoa suojaavien korkojohdannaisten ja suojattavien kohteiden käypien arvojen muutosten erotuksesta.

Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot olivat 0 tuhatta euroa (-915), josta myyntivoitot ja –tappiot olivat 4 tuhatta (197).

Muut tuotot sisältävät tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista, sijoituskiinteistöjen nettotuotot ja liiketoiminnan muut tuotot, yhteismäärältään 958 tuhatta euroa (1 064). Saadut osingot ja rahasto-osuudet olivat 364 tuhatta euroa (434), jossa laskua edellisvuoteen oli 69 tuhatta euroa.

Sijoituskiinteistöjen nettotuotoksi muodostui 97 tuhatta euroa (98). Liiketoiminnan muut tuotot laskivat 6,7 prosentilla 497 tuhanteen euroon (533).

KULUT

Henkilöstökulut muodostuvat palkkakuluista sekä eläke- ja muista henkilösivukuluista. Näiden kulujen kokonaismäärä oli 4 002 tuhatta euroa (4 101), mikä oli 2,4 prosenttia (99 tuhatta euroa) pienempi kuin edellisenä vuonna. Henkilöstökulujen lasku oli seurausta rekrytointien jaksottumisesta.

Muut hallintokulut kasvoivat 5,2 prosenttia, 7 075 tuhanteen euroon (6 723). Muut kulut, 2 687 tuhatta euroa (2 811), käsittävät poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä sekä liiketoiminnan muut kulut. Suunnitelman mukaisten poistojen määrä oli 425 tuhatta euroa (355). Arvonalentumisia omassa käytössä olevien kiinteistöyhteisöjen osakkeista kirjattiin 0 tuhatta euroa (0). Liiketoiminnan muut kulut laskivat 7,9 prosenttia, 2 262 tuhanteen euroon (2 456).

ARVONALENTUMISTAPPIOT

Luotoista ja takauksista kirjattujen arvonalentumistappioiden nettomäärä tilikauden tuloksessa oli 1 320 tuhatta euroa (625). Odotettavissa olevat luottotappiot luotoista ja takauksista olivat 901 tuhatta euroa (611). Toteutuneita luottotappioita kirjattiin tilikaudella 419 tuhatta euroa (22) ja palautuksia aikaisemmin toteutuneiksi luottotappioiksi kirjatusta saamisista 0 tuhatta euroa (-8). Sijoitusomaisuuden toteutuneet ja odotetut luottotappiot olivat yhteensä 2 tuhatta euroa (-31).

Taseen tappiota koskeva odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserä luotoista ja saamisista oli tilikauden lopussa 2 717 tuhatta euroa (31.12.2023: 1 831), eli 0,52 (31.12.2023 0,37) prosenttia luotoista ja saamisista.

TASE

Pankin tase kasvoi vuoden 2024 aikana 3,0 prosenttia ja oli vuoden lopussa 612,7 miljoonaa euroa (595,1). Taseessa olevien luottojen määrä oli 517,4 miljoonaa euroa.

Talletusten määrä oli 458,8 miljoonaa euroa ja niiden kesikorko 1,1 prosenttia. Taseen tuottosuhte oli 1,0 % (0,8).

Lammin Säästöpankin taseen keskeiset erät ovat kehittyneet kahteen edelliseen vuoteen verrattuna seuraavasti:

Tuhatta euroa	31.12.2024	31.12.2023	Muutos-% **)	31.12.2022	Muutos-% ***)
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	517 884	499 675	3,6	474 936	5,2
Luotot	517 407	499 172	3,7	474 936	5,1
Muut saamiset	477	503	-5,2		
Sijoitukset	84 757	86 557	-2,1	101 017	-14,3
Saamiset luottolaitoksilta	32 582	35 574	-8,4	47 955	-25,8
Saamistodistukset	25 578	24 862	2,9	23 377	6,4
Osakkeet ja osuudet	22 524	22 495	0,1	26 699	-15,7
Kiinteistöt	4 074	3 625	12,4	2 985	21,4
Johdannaissopimukset	1 480	2 276	-35,0	4 336	-47,5
Johdannaissopimukset vastaavaa	654	538	21,5		
Johdannaissopimukset vastattavaa	826	1 738	-52,4	4 336	-59,9
Yleisön talletukset *)	458 838	450 276	1,9	448 107	0,5
Velat luottolaitoksille	67 321	63 710	5,7	64 128	-0,7
Oma pääoma	55 482	49 795	11,4	45 152	10,3
Tilinpäätössiirtojen kertymä	22 810	22 802	0,0	21 802	4,6
ROA %	1,0	0,8		0,9	
ROE %	8,7	7,4		8,7	
Omavaraisuusaste	12,0	11,4		10,7	
Vakavaraisuussuhde	22,92 %	22,60 %		22,43 %	
*) Luku ei sisällä suojauksesta johtuvaa käyvän arvon muutosta					
**) Muutos 2024-2023					
***) Muutos 2023-2022					

LUOTONANTO

Lammin Säästöpankin luotonannon kokonaismäärä tilikauden lopussa oli 659,6 miljoonaa euroa (643,6). Luotonanto sisältää pankin taseessa olevat luotot 520,0 miljoonaa euroa (501,0) sekä pankin välittämät Sp-Kiinnitysluottopankin luotot, jotka eivät sisälly pankin taseeseen. Välitetyjen kiinnitysluottojen määrä kauden lopussa oli 139,6 miljoonaa euroa (142,6).

Välitetyt kiinnitysluotot mukaan luettuna luottoja nostettiin ja uudistettiin vuoden aikana yhteensä 112,1 miljoonaa euroa. Luotonannon nettolisäys oli 16,0 miljoonaa euroa eli 2,5 prosenttia.

Järjestämättömien saamisten määrä säilyi edelleen maltillisella tasolla. Järjestämättömät saamiset olivat 14,7 miljoonaa euroa (11,5) eli 3,2 miljoonaa euroa suuremmat kuin vuotta aiemmin. Järjestämättömien saamisten määrä oli 2,8 prosenttia (2,3) pankin taseessa olevien luottojen ja taseen ulkopuolisiin

sitoumuksiin sisältyvien takausten yhteismäärästä.

Lainanhoitojoustolliset saamiset olivat 12,1 miljoonaa euroa (5,3). Lainanhoitojoustolliset saamiset ovat saamisia, joiden lainaehdoista on neuvoteltu uudelleen tai asiakkaan rahoitusta on järjestetty heikentyneen maksukyvyyn johdosta.

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKSET

Taseen ulkopuolisiin sitoumuksiin kuuluvat asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset ja asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset.

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset, 4,0 miljoonaa euroa (4,3) muodostuvat pääasiassa pankki- ja muista takauksista.

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset, joiden määrä tilikauden päättyessä oli 25,3 miljoonaa euroa (24,0) koostuvat pääasiassa myönnettyistä nostamattomista luotoista.

SIIJOITUKSET

Pankin sijoitukset kohdistuivat pääosin talletuksiin muissa luottolaitoksissa, saamistodistuksiin, osakkeisiin ja osuuksiin sekä kiinteistöomaisuuteen, jotka sisältyvät tase-erään Aineelliset hyödykkeet. Aineelliset hyödykkeet on eritelty liitetiedossa 1.07.

Pankin talletukset muissa luottolaitoksissa olivat 32,6 miljoonaa euroa (35,6). Määrä oli 3,0 miljoonaa euroa pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Sijoitukset saamistodistuksiin muodostuivat rahamarkkina-arvopapereista ja joukkovelkakirjalainoista. Niiden määrä tilikauden päättyessä oli 25,6 miljoonaa euroa (24,9), mikä on 2,9 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Sijoitukset osakkeisiin ja osuuksiin olivat kauden päättyessä 22,5 miljoonaa euroa (22,5). Tästä toiminnalle välttämättömien osakkeiden ja osuuksien osuus oli 22,5 miljoonaa euroa (22,4) ja

muiden osakkeiden ja rahasto-osuuksien osuus 0,1 miljoonaa euroa (0,1).

Pankin kiinteistöomaisuuden arvo taseessa oli 4,1 miljoonaa euroa (3,6). Tästä omassa käytössä olevien kiinteistöjen arvo oli 2,8 miljoonaa euroa (2,3) ja sijoituskiinteistöjen arvo 1,3 miljoonaa euroa (1,3). Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 1.07.

Tilikauden aikana aktivoitiin taseeseen 0,6 miljoonalla eurolla kiinteistöihin kohdistuvia perusparannusmenoja. Vuoden 2024 aikana pankki myi omistamiensa kiinteistöyhteisöjen osakkeita tai kiinteistöjä 3,5 (0) tuhannen euron arvosta. Kiinteistöomaisuuden myynnistä kertyi 3,5 (0) tuhannen euron nettomääräistä myyntivoittoa. Pankki kirjasi arvonalennuksia kiinteistöomaisuudesta yhteensä -50 tuhatta euroa (0).

JOHDANNAISSOPIMUKSET

Pankki käyttää johdannaissopimuksia korkoriskiensä suojaamiseen. Tilikauden päättyessä johdannaisten positiivinen käypä arvo taseen vastaavaa puolella oli yhteensä 0,7 miljoonaa euroa (0,5). Käypää arvoa suojaavien johdannaisten osuus oli 0,7 miljoonaa euroa (0,5) ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten 0,0 miljoonaa euroa (0,0).

Johdannaisten negatiivinen käypä arvo taseen vastattavaa puolella oli yhteensä 0,8 miljoonaa euroa (1,7). Tästä käypää arvoa suojaavien johdannaisten osuus oli 0,8 miljoonaa euroa (1,7) ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten 0,0 miljoonaa euroa (0,0). Pankki suojaasi käyvän arvon suojauksella avistaehdoista talletussalkkua. Suojausinstrumenttina olivat koronvaihtosopimukset.

Johdannaissopimukset eritellään liitetiedoissa 1.05. Vakavaraisuuslaskennassa johdannaiset sisältyvät luotto- ja vastapuoliriskin vakavaraisuusvaatimukseen.

VIERAS PÄÄOMA

Pankin vieras pääoma muodostuu pääasiassa yleisön talletuksista, veloista luottolaitoksille ja maksujenvälitysveloista.

Pankin varainhankinnasta valtaosa muodostui yleisöltä vastaanotetuista talletuksista.

Talletusten määrä vuoden lopussa oli 458,8 miljoonaa euroa (450,3). Talletukset kasvoivat vuoden aikana 8,6 miljoonaa euroa eli 1,9 prosenttia.

Talletukset käyttely- ja säästämistileillä kasvoivat vuoden aikana 5,4 miljoonaa euroa eli 1,6 prosenttia ja niiden määrä vuoden vaihteessa oli 339,5 miljoonaa euroa (334,1). Sijoittamis- ja asuntosäästöpalkkiotilien kasvu oli 3,2 miljoonaa euroa eli 2,7 prosenttia ja niitä oli vuoden vaihteessa 119,3 miljoonaa euroa (116,2).

Velat luottolaitoksille olivat 67,3 miljoonaa euroa (63,7). Erä sisältää muiden luottolaitosten pankkiin tekemät talletukset sekä pankin velat muille luottolaitoksille, jotka olivat 0,0 miljoonaa euroa (0,8). Muita velkoja ovat mm. repomyynnit, joiden määrä vuoden vaihteessa oli 0,0 miljoonaa euroa (0,8).

Tilikauden päättyessä liikkeeseen laskettujen velkakirjojen määrä pankin taseessa oli yhteensä 0,0 miljoonaa euroa (0,0).

Muut vieraan pääoman erät muodostuivat lähinnä tuottojen ja kulujen jaksotuksiin liittyvistä tilinpäätösvaiheen siirtävistä eristä.

OMA PÄÄOMA JA TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

Pankin oma pääoma tilikauden päättyessä oli 55,5 miljoonaa euroa (49,8). Muutosta edelliseen tilikauteen verrattuna oli 5,7 miljoonaa euroa. Omaan pääomaan sisältyvän käyvän arvon rahaston määrä laskennallisella verovelalla oikaistuna oli -0,4 miljoonaa euroa (-0,7). Määrä koostui rahavirtaa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutoksesta 0,0 miljoonaa euroa (0,0) ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta arvostettavien rahoitusvarojen

käyvän arvon ja odotettujen luottotappioiden muutoksesta -0,4 miljoonaa euroa.

Omaan pääomaan sisältyy vuonna 2006, 2007, 2011 ja 2019 liikkeeseen laskettu kantarahasto, jonka suuruus on 9,3 miljoonaa euroa (9,3).

Tilinpäätössiirtoja ovat poistoerot ja verotusperusteiset varaukset, joiden yhteismäärä kauden päättyessä oli 22,8 miljoonaa euroa (22,8), josta luottotappiovaraus oli 22,8 miljoonaa euroa (22,8). Vuonna 2024 luottotappiovarausta kasvatettiin 0,0 miljoonaa euroa (2023 kasvatettiin 1,0 miljoonaa euroa), jonka jälkeen varauksen määrä tilinpäätöksessä oli 4,4 prosenttia saamisista. Varauksesta 0,9 miljoonaa euroa on siirretty vararahastoon. Tilikauden aikana ei kirjattu poistoeron muutosta.

VAKAVARAISUUDEN HALLINTA

Vakavaraisuuden hallintaprosessin tavoitteena on arvioida, että pääoman määrä ja laatu ovat riittävät suhteessa pankin toiminnan luonteeseen, laajuuteen ja monimuotoisuuteen sekä kattamaan liiketoiminnan ja toimintaympäristön kaikki riskit. Tavoitteen saavuttamiseksi pankki tunnistaa ja arvioi toimintaansa liittyvät riskit kattavasti ja mitoittaa riskinkantokykynsä vastamaan kaikkien riskien yhteismäärää. Vakavaraisuuden hallintaprosessin kautta määritettävät sisäiset pääomatarpeet perustuvat vakavaraisuussäntelyn pilari 1:n mukaisiin pääomavaateisiin ja sen ulkopuolisiin riskeihin kuten rahoitustaseen korkoriskiin, sijoitussalkun markkinariskiin ja liiketoimintariskiin. Sisäisessä arviointiprosessissa pankki arvioi pääomanmäärän, joka riittää kattamaan myös pilari 1 ulkopuolisista riskeistä syntyvät odottamattomat tappiot.

Pankin hallituksella on kokonaisvastuu vakavaraisuudenhallinnasta. Pankin hallitus hyväksyy vakavaraisuudenhallinnan lähtökohdat, tavoitteet ja periaatteet. Lisäksi hallitus vahvistaa yleiset vaatimukset vakavaraisuuden mittaus- ja arviointimenetelmille sekä yleiset periaatteet

vakavaraisuuden hallintaprosessin järjestämisestä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hallitus vahvistaa riskistrategiat ja määrittää tavoitetasot pääomalle, joka kattaa kaikki liiketoiminnasta ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat olennaiset riskit.

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvien yhteisöjen vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan konsolidoidusti Yhteenliittymäntasolla. Keskusyhteisön hallitus on asettanut yhteenliittymän ja pankkien vakavaraisuudelle tavoitetasot, joita seurataan neljännesvuosittain.

STRESSITESTIT

Osana vakavaraisuuden hallintaprosessia pankki arvioi omaa riskiasemaansa ja pääoman riittävyyttä stressitesteillä. Stressitestejä käytetään arvioitaessa miten erilaiset poikkeuksellisen vakavat, mutta mahdolliset tilanteet voivat vaikuttaa tuloksentelemiseen, vakavaraisuuteen ja pääomien riittävyyteen. Stressitestien avulla pyritään tunnistamaan pankin kannalta keskeisimmät riskit ja arvioimaan, miten haavoittuvainen pankin rakenne on näiden riskien toteutumisen suhteen. Vakavaraisuudenhallintaprosessin tavoitteena on myös ylläpitää ja kehittää laadukasta riskienhallintaa.

PÄÄOMAN JATKUVUUSSUUNNITELMA

Pankin pääoman jatkuvuussuunnitelma on tehty ennalta arvaamattomien tapahtumien varalle, jotka saattavat vaarantaa pankin vakavaraisuuden. Osana pääoman jatkuvuussuunnitelmaa ovat pääoman määrälle ja laadulle hallituksen asettamat tavoitetasot ja seurantarajat, joita seurataan neljännesvuosittain. Pääoman jatkuvuussuunnitelmassa on kuvattu toimenpiteet, joihin toimiva johto ja hallitus voivat ryhtyä, jos vakavaraisuussuhdeluvulle asetettu seurantaraja rikkoutuu.

PILARI 1 PÄÄOMAVAATEET

Pankin luotto- ja vastapuoliriskin pääomavaade lasketaan standardimenetelmällä, vastuun arvonokkaisuriskin pääomavaade standardimenetelmällä ja operatiivisen riskin pääomavaade perusmenetelmällä. Markkinariskin pääomavaade lasketaan perusmenetelmällä valuuttapositioneille, mikäli kokonaisnettovaluuttapositioneilla on yli 2 prosenttia omien varojen yhteismäärästä. Valtaosa pankin pääomavaateesta muodostuu luottoriskin pääomavaateesta, jossa merkittävimmät vastuuryhmät ovat kiinteistövuokaudelliset saamiset, yrityssaamiset ja vähittäissaamiset.

OMAT VARAT JA VAKAVARAIUUSTUNNUSLUVUT

Tilikauden lopussa Lammin Säästöpankin pääomarakenne oli vahva ja koostui kokonaan ydinpääomasta (CET1). Omat varat yhteensä olivat 67,8 (31.12.2023: 64,6) miljoonaa euroa, josta ydinpääoman osuus oli 67,8 (31.12.2023: 64,6) miljoonaa euroa. Ydinpääoman kasvu johtui tilikauden voitosta. Lammin Säästöpankillä ei ole ensisijaista lisäpääomaa. Riskipainotetut erät olivat 295,7 (31.12.2023: 285,9) miljoonaa euroa, eli 3,4 prosenttia suuremmat kuin viime vuoden lopussa. Lammin Säästöpankin vakavaraisuussuhde oli 22,92 (31.12.2023: 22,60) prosenttia ja ydinvakavaraisuussuhde 22,92 (31.12.2023: 22,60) prosenttia. Lammin Säästöpankin pääomavaade oli 31,1 (31.12.2023: 30,1) miljoonaa euroa.

Lammin Säästöpankin Pankin pääomavaatimus muodostuu seuraavista eristä:

- 8,0 prosenttia Vakavaraisuusasetukseen (CRR) perustuva vähimmäisvaade vakavaraisuussuhdeluvulle
- 2,5 prosenttia luottolaitoslain mukainen kiinteä CET1 lisäpääomavaatimus ja

- Ulkomaisten vastuiden maakohtaiset muuttuvat CET1 lisäpääomavaatimukset.

Finanssivalvonnan Säästöpankkien yhteenliittymälle asettama harkinnanvarainen pilari 2 pääomavaatimus on 1,5 prosenttia (1,5 %). Pilari II pääomavaatimuksesta vähintään kolme neljäsosaa on oltava ensisijaista pääomaa, josta vähintään kolme neljäsosaa on oltava ydinpääomaa.

Finanssivalvonta päätti maaliskuussa 2023 asettaa 1,0 prosentin suuruisen järjestelmäriskipuskurivaatimuksen Säästöpankkien yhteenliittymälle. Päätös tuli voimaan 1.4.2024.

Finanssivalvonta ei ole asettanut vuonna 2024 muuttuvaa lisäpääomavaatimusta, jonka suuruus voi vaihdella 0,0–2,5 prosenttia riskipainotettujen saamisten yhteismäärästä. Finanssivalvonta ei ole asettanut Säästöpankkien yhteenliittymälle ns. OSII-lisäpääomavaatimusta.

Finanssivalvonta on myöntänyt luvan olla vähentämättä Yhteenliittymän jäsenluottolaitosten sisäisiä omistussuosuuksia omien varojen instrumenteista laskettaessa omia varoja yksittäisen pankin tasolla ja alakonsolidointiryhmän tasolla. Lisäksi Finanssivalvonta on myöntänyt luvan soveltaa 0 prosentin riskipainoa Yhteenliittymän yhteisvastuun piirissä oleviin sisäisiin luottolaitosvastuisiin. Luvat perustuvat EU:n vakavaraisuusasetukseen (EU 575/2013) ja lakiin talletuspankkien yhteenliittymästä (599/2010).

Finanssivalvonta on antanut Yhteenliittymälain mukaisen luvan Säästöpankkien yhteenliittymän Keskusyhteisönä toimivalle Säästöpankkiliitto osk:lle päättää, ettei sen jäsenluottolaitoksiin sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) kuudennen osan ja sen nojalla annetuissa Euroopan unionin säädöksissä säädettyjä luottolaitoksen maksuvalmiudelle

asetettuja vaatimuksia. Keskusyhteisölle myönnetty lupa kattaa myös 28.6.2021 voimaan tulleen NSFR-vaateen.

Lammin Säästöpankki julkistaa vakavaraisuuslaskennan kannalta olennaiset tiedot vuosittain osana toimintakertomustaan ja tilinpäätöksen liitetietoja. Puolivuosittain tehtävässä osavuosikatsauksessa julkistetaan keskeiset vakavaraisuustiedot.

Pilari III raportilla on esitetty EU:n vakavaraisuusasetus N:o 575/2013 mukaiset tiedot Säästöpankkien yhteenliittymän konsolidointiryhmän vakavaraisuudesta. Säästöpankkien yhteenliittymän Pilari III raportti ja Säästöpankkiryhmän tilinpäätös on luettavissa www.saastopankki.fi verkkopalvelussa.

Säästöpankin vakavaraisuutta koskevat tiedot sisältyvät Säästöpankkien yhteenliittymän pilari III raporttiin.

Omat varat (1000 euroa)	31.12.2024	31.12.2023
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	72 828	67 275
Vähennykset ydinpääomasta	-5 041	-2 672
Ydinpääoma (CET1) yhteensä	67 787	64 603
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)		
Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)	67 787	64 603
Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä		
Vähennykset toissijaisesta pääomasta		
Toissijainen pääoma (T2) yhteensä		
Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)	67 787	64 603
Riskipainotetut erät yhteensä		
josta luotto- ja vastapuoliriskin osuus	253 093	246 485
josta vastuun arvonoikaisuriski (CVA)	2 219	3 255
josta markkinariskin osuus (valuuttakurssiriski)		
josta operatiivisen riskin osuus	40 393	36 153
Vakavaraisuustunnusluvut		
Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin %	22,92 %	22,60 %
Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin %	22,92 %	22,60 %
Omat varat yhteensä (TC) suhteessa riskipainotettuihin eriin %	22,92 %	22,60 %
Pääomavaatimus (1000 euroa)		
31.12.2024	31.12.2023	
Omat varat	67 787	64 603
Pääomavaatimus yhteensä*	31 096	30 062
Pääomapuskuri	36 691	34 541
<ul style="list-style-type: none"> Pääomavaatimus muodostuu lakisääteisestä vähimmäisvakavaraisuusvaateesta 8,0 prosenttia, luottolaitoslain mukaisesta kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta 2,5 prosenttia, ja ulkomaisten vastuiden maakohtaisista muuttuvista lisäpääomavaatimuksista. 		

VÄHIMMÄISOMAVARAISSUUSASTE

Lammin Säästöpankin vähimmäisomavaraisuusaste oli 11,48 (31.12.2023: 11,26) prosenttia ylittäen selvästi sitovan 3,0 prosentin vähimmäisvaateen. Vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage Ratio) kuvaa luottolaitoksen velkaantumistasetta ja se lasketaan jakamalla ensisijainen pääoma vastuiden kokonaismäärällä. Pankki seuraa liiallista velkaantumista osana vakavaraisuuden hallintaprosessia.

	2024	2023
Ensisijainen pääoma	67 787	64 603
Vastuiden kokonaismäärä	590 589	573 509
Vähimmäisomavaraisuusaste	11,48 %	11,26 %

KRIISINRATKAISUSUUNNITELMA

Euroopan parlamentin ja unionin direktiivi 2014/59/ EU luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä tuotiin kansallisesti voimaan 1.1.2015 alkaen (Laki luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta). Kriisinratkaisulain toteuttamiseksi perustettiin Rahoitusvakausvirasto (Laki rahoitusvakausvirastosta, 1995/2014). Rahoitusvakausvirasto päätti asettaa toukokuussa 2023 Säästöpankkien yhteenliittymälle sekä Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj:lle omien varojen ja hyväksyttävien velkojen vähimmäisvaatimuksen (MREL-vaade). Vaatimus tuli voimaan päätöksen asettamishetkestä lähtien. Vaadetta ei kohdisteta jäsensäästöpankkeihin tai Säästöpankkien Keskuspankkiin.

MREL-vaade on luonteeltaan Pilari 2 – tyyppinen minimivaade, joka on täytettävä jatkuvasti. Rahoitusvakausviraston päätöksen mukaan Säästöpankkien yhteenliittymään sovellettava MREL-vaade on 20,84 % kokonaisriskin määrästä tai 7,72 % vastuiden kokonaismäärästä, kumpi suurempi. Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj:n MREL-vaatimus on 15,76 % kokonaisriskin määrästä tai 5,92 % vastuiden kokonaismäärästä, kumpi suurempi.

Kokonaisriskin perusteella lasketun vaatimuksen lisäksi on jatkuvasti täytettävä laitoskohtainen kokonaislisäpääomavaatimus.

RISKIENHALLINTA

RISKIENHALLINNAN PERIAATTEET JA ORGANISOINTI

Riskienhallinnalla tarkoitetaan liiketoiminnasta aiheutuvien sekä siihen olennaisesti liittyvien riskien tunnistamista, arviointia, mittaamista, rajoittamista ja seuranta. Riskienhallinnalla pyritään vähentämään ennakoimattomien tappioiden todennäköisyyttä tai uhkaa valvottavan maineelle ja siten varmistamaan ryhmästrategian toteuttamista. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on osa sisäistä valvontaa.

Riskienhallinnan tavoitteena on turvata pankin riskinkantokyky ja varmistaa toiminnan jatkuvuus. Riskinkantokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta riittävästä ja tehokkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta luo edellytykset riskien tunnistamiselle, arvioinnille, mittaamiselle ja riskien rajaamiselle pankin kannalta turvalliselle tasolle. Eri riskialueiden ja

liiketoimintojen edellyttämät pääomatarpeet määritetään luotettavasti ja riippumattomasti sekä pääoma kohdennetaan suunnitelmallisesti nykyisen ja suunnitellun riskinoton mukaan sekä pankin maksuvalmiuden hallinnan kannalta oikein.

Riskienhallinta on osa pankin sisäistä valvontaa ja keskeinen osa pankin operatiivista toimintaa. Pankin riskienhallintastrategia perustuu hallituksen pankille vahvistamaan päämäärään ja liiketoimintastrategiaan, riskienhallintaohjeisiin, valtuusjärjestelmään sekä keskeisimmistä liiketoiminnan osa-alueista tuotettavaan riski- ja poikkeamaraportointiin.

Pankki kohdistaa strategiansa mukaisesti liiketoimintansa vähittäispankkitoimintaan. Pankilla ei ole taloudelliseen kantokykyynsä nähden ylisuuria asiakas- tai sijoitus-riskikeskittymiä eikä pankki niitä strategiansa mukaisesti myöskään ota.

Pankki pitää vakavaraisuutensa turvallisella tasolla. Pankin vakavaraisuutta ja riskienkantokykyä vahvistetaan kannattavalla liiketoiminnalla. Luotto- ja muiden riskien muodostaman tappiuhan pankki huomioi tilinpäätöksessään riittäväillä arvonalentumiskirjauksilla ja muilla tappiokirjauksilla.

Hallitukselle annetaan säännöllisesti tietoa pankin eri riskeistä ja niiden tasoista. Pankin hallitus asettaa riskinottohalukkuuden tason hyväksymällä riskialuekohtaiset riskistrategiat ja tarvittavat riskilimiitit ja seurantarajat. Riskistrategian toteutumista seurataan riskilimiittien ja seurantarajojen valvonnalla ja raportoinnilla, jota suoritetaan liiketoiminnasta riippumattomasti. Hallitus myös hyväksyy valtuudet ja puitteet riskinotolle määrittelemällä sallitut riskirajat eri riskialueille. Valtuuksien puitteissa vastuu päivittäisestä riskienseurannasta ja valvonnasta kuuluu toimivalle johdolle. Toimiva johto hyödyntää seurannassaan järjestelmien tuottamia raportteja eri riskialueilta. Riskien raportointiin ja seurantaan tarkoitettujen järjestelmien sekä käytännöt täyttävät riskienhallinnalle asetetut edellytykset ottaen huomioon pankin toiminnan luonteen ja laajuuden.

Pankilla on seuraavat liiketoiminnasta riippumattomat toiminnot varmistamassa tehokas ja kattava sisäinen valvonta:

- riippumaton riskienvalvonta
- säännösten noudattamisen varmistamisesta vastaava toiminto (compliance)
- sisäisen tarkastuksen toiminto

Riippumattoman riskienvalvonnan tehtävänä on varmistaa ja valvoa, että pankin riskienhallinta on riittävässä tasossa suhteessa pankin liiketoiminnan laatuun, laajuuteen, monimuotoisuuteen ja riskeihin. Riskienvalvontatoiminnon tehtävänä on avustaa pankin hallitusta ja toimivaa johtoa riittävän riskienhallinnan järjestämisessä sekä toimivuuden ja tehokkuuden valvonnassa.

Compliance –toiminnon tavoitteena on varmistaa, että pankissa noudatetaan lainsäädäntöä, viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä. Compliance –toiminnon vastuulla on valvoa, että pankissa noudatetaan annettuja sisäisiä ohjeita, henkilöstöä sitovia eettisiä periaatteita sekä muita rahoitusmarkkinoilla vallitsevia ohjeita.

Pankin hallitus on asettanut pankille sisäisen tarkastuksen ja vahvistanut sisäiselle tarkastukselle tarkastussuunnitelman sekä raportointiperiaatteet.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on pankin toimintaorganisaation sisäisen valvonnan laajuuden ja riittävyyden arviointi sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden valvonta ja arviointi. Sisäinen tarkastus raportoi havainnoistaan toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

Pankin hallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä lainsäädännön, viranomaisvaateiden ja keskusyhteisön hallituksen antaman ohjeistuksen mukaisesti. Pankin toimitusjohtaja ja muu johto vastaavat sisäisen valvonnan järjestämisestä lainsäädännön, viranomaisvaateiden sekä keskusyhteisön ja pankin oman hallituksen antamien tarkempien sisäisten toimintaohjeiden mukaisesti.

Säästöpankkien yhteenliittymän riskienhallinnan menettelytapoja ylläpidetään

ja kehitetään keskusyhteisön riippumattoman riskienvalvonnan toimesta, jotta varmistetaan että myös kaikki uudet, olennaiset mutta aikaisemmin tunnistamattomat riskit tulevat liiketoimintojen riskienhallinnan piiriin.

Merkittävät tai riskipitoiset sitoumukset tehdään kollegiaalisen päätöksentekomenettelyn mukaisesti ja valtuuksien käyttö on rajattu limiiteillä. Liiketoimintaa ja prosesseja ohjataan sisäisillä toimintaohjeilla, joiden noudattamista ja ajantasaisuutta valvotaan. Tehdyt päätökset ja merkittävät liiketoimet dokumentoidaan ja arkistoidaan. Olennainen osa riskienhallintaa suoritetaan päivittäisissä varmistuksissa. Tehtyjen päätösten toimeenpanoa seurataan hyväksymisillä, todentamisilla, varmistuksilla, täsmäytyksillä sekä seuranta- ja poikkeamisraporteilla.

LUOTTORISKI- JA VASTAPUOLIRISKIT

Pankkitoiminnan merkittävin riski on luottoriski. Luottoriskin hallinnalla ja valvonnalla on suuri merkitys varmistettaessa pääomien riittävyyttä suhteessa liiketoiminnan riskeihin ja riskien toteutumisen aiheuttamiin tappioihin.

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei todennäköisesti täytä sopimuksen mukaisia velvoitteitaan. Luottoriskien suurin lähde ovat luotot, mutta luottoriskiä (vastapuoliriskiä) voi syntyä myös muunlaisista saamisista, kuten joukkovelkakirjalainoista, lyhytaikaisista saamistodistuksista ja johdannais sopimuksista sekä taseen ulkopuolisista sitoumuksista, kuten käyttämättömistä luottojärjestelyistä ja -limiiteistä ja takauksista.

Säästöpankkiryhmässä pankkitoiminnan keskeiset asiakasryhmät ovat henkilöasiakkaat, yritysasiakkaat sekä maaseutuyrittäjät ja muut pienyritykset. Pankkitoiminnan varainhankinnasta pääosa on myönnetty luottoina Säästöpankkien asiakkaille.

Pankin hallitus ohjaa pankin luottoriskien hallintaa, siinä käytettäviä menetelmiä sekä niiden valvontaa ja raportointia vahvistamallaan luottoriskistrategialla, sen perusteella antamallaan luottoriskejä ja niiden

hallintaa koskevilla muilla ohjeilla sekä asettamallaan riskilimiiteillä ja muilla seurantarajoilla. Keskusyhteisön riskienvalvonta kuin myös pankin oma riskienvalvonta valvoo, että jäsenluottolaitokset noudattavat näitä periaatteita.

Luottoriskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa asiakasvastuista syntyvien riskien tulos- ja vakavaraisuusvaikutukset hyväksyttävälle tasolle. Hallituksen vahvistama liiketoimintastrategia ja luotonanto-ohjeet määrittelevät enimmäismäärät riskikeskittymille ja ohjaavat luotonannon suuntaamista asiakassektoreittain, toimialoittain ja luottokelpoisuusluokittain.

Pankin taseessa olevista luotoista kotitalouksien ja elinkeinonharjoittajien yhteinen osuus on noin 64,3 % (63,5). Yritysasiakkaiden osuus pankin kokonaisluotonannosta on noin 29,7 % sisältäen myös luotonannosta asunto-osakeyhtiöille. Maaseutuyrittäjien osuus taseessa olevista luotoista on 5,11 % (5,6). Valtaosa, 70,6 % (71,5), pankin luotoista on myönnetty asuntovakuutta vastaan.

Asiakkaiden luottoriskien hallinta perustuu asiakasvastuuhenkilön suorittamaan asiakasseurantaan ja sisäiseen luottokelpoisuusluokitteluun. Luotonmyöntö perustuu ensisijaisesti asiakkaan riittävään luotonhoitokykyyn. Asiakkaan maksukyky, aiempi maksukäyttäytyminen, hakemuksen luottoluokitus ja tarjotut vakuudet muodostavat perustan luottopäätöksille ja luoton riskiperusteiselle hinnoittelulle.

Henkilöasiakkaiden luokitukset ovat pääsääntöisesti hyviä.

Yritysasiakkaiden ja maaseutuyrittäjien luottoriskien hallinta perustuu asiakasvastuuhenkilön suorittamaan asiakasseurantaan ja sisäiseen luottokelpoisuusluokitteluun. Yritysasiakkaiden luotonmyönnessä asiakasarvioinnin perusteena oleva tilinpäätösanalyysi, asiakkaan taloudellinen tila, maksukyky, kilpailuasema, hakemuksen luottoluokitus ja tarjotut vakuudet muodostavat perustan

luottopäätöksille ja luoton riskiperusteiselle hinnoittelulle. Lisäksi selvitetään aiotun investoinninvaikutusta asiakkaan taloudelliseen tilaan. Elinkeinonharjoittajat ja toiminimet hoidetaan pääsääntöisesti henkilöasiakkaina. Erityistä osaamista vaativa asiakas voidaan tapauskohtaisesti siirtää hoidettavaksi yritysasiakkaaksi. Yritysasiakkaana hoidetaan osakeyhtiömuotoisia yrityksiä, avoimia ja kommandiittiyhtiöitä, yhteisöjä ja julkisyhtiöitä.

Yritysasiakkaiden luokitukset ovat pysyneet pääosin hyvinä, 89,9 % (92,2). Lievä heikentyminen on seurausta makrotalouden heikkoudesta. Pankki ei ole tehnyt muutoksia yritysasiakkaiden luotonmyöntökriteereihin.

Pankin hallitus tekee suurimmat luottopäätökset. Hallitus on edelleen delegoinut luottovaltuuksia pankin luottotoimikunnalle ja muille nimetyille toimihenkilöille. Luottopäätökset tehdään pankin hallituksen vahvistamien luotonanto-ohjeiden mukaisesti. Pääsääntönä on vähintään kahden päätöksentekijän periaate. Luottopäätökset perustuvat asiakkaan luottokelpoisuuteen ja maksukykyyn sekä muiden luoton myöntämiskriteereiden, kuten vakuusvaatimusten täyttymiseen. Luotot on myönnetty pääosin turvaavin vakuuksin. Vakuudet arvostetaan varovaisesti käypään arvoon ja niiden käypiä arvoja seurataan säännöllisesti sekä tilastoja että hyvää toimialuetuntemusta hyödyntämällä. Pankin hallitus on vahvistanut pankille ohjeet eri vakuusmuotojen arvostuksista ja niiden vakuusarvoista, joita vastaan luottoa voidaan myöntää. Arvostusprosentit ovat varovaisesti määritellyjä enimmäisrajoja kullekin vakuuslajille. Vakuuden käyvän arvon arviointi perustuu aina tapauskohtaiseen arvioon.

Luottoriskiä arvioidaan ja mitataan jatkuvasti seuraamalla mm. takaisinmaksussa esiintyviä viivästyksiä, odotettavissa olevia luottotappioita, lyhennysvapaita, lainanhoitojoustoja, ongelmasaamisia ja järjestämättömiä luottoja. Asiakaskohtaisia vastuiden ja vakuuksien määriä seurataan asiakasvastuuhenkilöiden taholta perustuen jatkuvaan maksukäyttäytymisen ja asiakkaiden toiminnan seuraamiseen.

Hallitukselle raportoidaan säännöllisesti asiakasvastuista, maksuviiveistä, odotettavissa olevista luottotappiosta, lyhennysvapaita, lainanhoitojoustoista, ongelmasaamisista ja järjestämättömistä luotoista. Luottosalkun keskittymiä seurataan asiakkaittain ja toimialoittain ja raportointi sisältää mm. riskien määrän ja kehityksen näiden lisäksi myös luottoluokittain.

ONGELMASAAMISET

Ongelmasaamisia, viivästyneiden maksujen, lainahoitojoustoja ja järjestämättömiä saamisia seurataan säännöllisesti. Ongelmasaamisilla tarkoitetaan vastuita, joissa asiakas on luokiteltu maksukyvyttömäksi joko yli 90 päivää erääntyneiden merkittävien saamisten vuoksi tai muista syistä pidetään epätodennäköisenä, että asiakas selviäisi velvoitteistaan.

Viivästyneillä maksuilla tarkoitetaan sitä, että asiakkaan saatavat ovat rästissä 30–89 päivää, samalla asiakas on jo ns. potentiaalinen ongelma-asiakas. Pankin viivästyneet saamiset kasvoivat edellistä vuodesta ja olivat noin 0,7 prosenttia (0,5) luottokannasta.

Järjestämättömäksi saamiseksi luokitellaan luotot, joilla vähintään yksi seuraavista kriteereistä täyttyy: luotto on luokiteltu maksukyvyttömäksi, luotto on ECL vaiheessa 3 tai luotolla on järjestämätön lainanhoitojousto. Pankin järjestämättömät saamiset kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 28,1 prosenttia ja olivat vuoden lopussa 2,8 prosenttia (2,3) luottokannasta.

Lainanhoitojoustoina raportoidaan saamiset, joiden ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneen maksukyvyn takia. Tietyissä olosuhteissa velallisen joutuessa taloudellisiin vaikeuksiin asiakkaalle annetaan myönnytys lainaehtoihin lyhennysvapaan tai luoton uudelleenjärjestelyn muodossa ja tällä tavalla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja välttämään mahdollisia luottotappioita. Lainanhoitojoustojen myöntämisen edellytyksenä on, että

asiakkaan taloudelliset vaikeudet ovat lyhytaikaisia ja tilapäisiä.

Pankin lainanhoitajoustollisia saamisia oli yhteensä 12,1 miljoonaa euroa (5,3 miljoonaa euroa).

Arvonalentuminen ja odotettavissa olevat luottotappiot on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen laadintaperiaatteissa.

LUOTONANNON KESKITTYMÄRISKIT

Luotonannon riskikeskittymiä syntyy tai voi syntyä esimerkiksi silloin, kun luottosalkku sisältää suuria määriä luottoja ja muita vastuuta seuraaville tahoille:

- yksittäiselle vastapuolelle
- ryhmille, jotka muodostuvat yksittäisistä vastapuolista ja niihin sidoksissa olevista yhteisöistä
- tietyille toimialoille
- tiettyjä vakuuksia vastaan
- joiden maturiteetti on sama tai
- joissa tuote/instrumentti on sama.

Yksittäisen jäsenluottolaitoksen yhdelle asiakkaalle ja/tai asiakaskokonaisuudelle, myöntämien luottojen kokonaismäärä ei saa ylittää luottolaitoslaissa, muissa säädöksissä tai Finanssivalvonnan tai muun valvontaviranomaisen antamissa määräyksissä ja ohjeissa vahvistettuja enimmäismääriä. Yksittäisten vastapuolien aiheuttamia keskittymäriskkejä on säännelty limiiteillä ja enimmäisasiakasvastuuta koskevilla toimintaohjeilla sekä yhteenliittymä että yksittäisellä jäsenluottolaitostasolla.

Pankilla ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden vastuut ylittäisivät EU:n vakavaraisuusasetuksen asettaman rajan 10 prosenttia pankin omista varoista (ns. suuret asiakasriskit). Pankin luottokantaan sisältyvät riskit ovat tehtyjen selvitysten perusteella pankin vuositulostasoon ja riskinkantokykyyn nähden alhaisella tasolla.

LIKVIDITEETIRISKI

Likviditeettiriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että pankki ei pysty suoriutumaan nykyisistä tai tulevista odotetuista ja odottamattomista kassausvirtauksista ollenkaan tai vahingoittamatta merkittävästi pankin taloudellista asemaa. Pankin liiketoiminta on talletuspankkitoimintaa, johon keskeisenä osana kuuluu maturiteettitransformaation kautta tuleva rahoitusriski. Liiketoiminnan perustana on pankin asiakkailtaan vastaanottamat talletukset, joilla rahoitetaan kohdeasiakkaille myönnettävää luotonantoa.

Hallituksella on kokonaisvastuu likviditeettiriskistrategiasta, riskinottotason linjauksesta ja likviditeettiriskin hallintaan liittyvistä menettelytavoista, jotka liittyvät likviditeettiriskin tunnistamiseen, mittaamiseen, rajoittamiseen, seurantaan sekä valvontaan. Pankin hallitus hyväksyy likviditeettistrategian ja muun ohjeistuksen sekä asettaa likviditeettiriskin seurannalle limiitit ja muut seurantarajat.

Lammin Säästöpankki hankkii tarvitsemansa jälleenrahoituksen talletuksina omalta toimialueeltaan sekä tarvittaessa Säästöpankkien Keskuspankin kautta haetulla tukkumarkkinarahoituksella. Talletustiliehtojen mukaan merkittävä osa jälleenrahoituksesta on avistaehtoista jakautuen yli 25 100 tallettaja-asiakkaalle. Pankin tavoitteena on säilyttää jälleenrahoituksensa maturiteetti riittävän pitkänä kestävänsä vuodenkin mittaisen markkinahäiriön ja ylläpitää laajaa rahoituspohjaa.

Pankki on saanut Säästöpankkiliitto osk:lta luvan olla soveltamatta EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) kuudennen osan ja sen nojalla annetuissa Euroopan unionin säädöksissä säädetyt luottolaitoksen maksuvalmiudelle ja pysyvälle varainhankinnalle (LCR ja NSFR) asetettuja vaatimuksia.

Pankki pitää maksuvalmiutensa hyvänä sijoittamalla likvidit varat erittäin likvideihin jälkimarkkinakelpoisiin rahoitusinstrumentteihin ja lyhytaikaisiin talletuksiin Säästöpankkien Keskuspankissa. Pankin taseessa olevista

luotoista on 32,4 % (33,8) luotoissa, joiden luottoaika on yli 20 vuotta. Vuoden 2024 aikana pankin rahoitusasema pysyi vakaana.

MARKKINARISKI

Pankkitoiminnan markkinariskejä syntyy jäsenluottolaitosten rahoitustaseista, joka koostuu anto- ja ottolainauksesta, markkinaehtoisesta jälleenrahoituksesta sekä sijoitus- ja likviditeettisalkuista.

Markkinariskillä tarkoitetaan yleisesti markkinahintojen muutoksen aiheuttamaa vaikutusta rahoitusvarojen ja -velkojen markkina-arvoon. Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on rahoitustaseen korkoriski, jota seurataan sekä nykyarvon että tulariskin kautta. Rahoitustaseen korkoriskin hallinnan periaatteet on kuvattu alla kohdassa rahoitustaseen korkoriski.

Pankin liiketoimintaan ei lähtökohtaisesti kuulu kaupankäynti omaan lukuun tai asiakaskaupankäynti (ns. trading -toiminta). Johdannaisten käyttö on rajoitettu suojaustarkoitukseen. Pankilla ei ole pientä kaupankäyntivarastoa.

SIJOITUS- JA LIKVIDITEETTISALKKU

Sijoitus- ja likviditeettisalkun markkinariski muodostuu sijoituskohteen hinta-, korko- ja valuuttariskistä. Osakekurssien, korkojen ja valuuttojen muutokset vaikuttavat sijoitussalkun omistuksien arvoon ja sitä kautta tuottoon. Sijoitussalkun markkinariskiä mitataan ja seurataan omaisuusluokittain, vastapuolittain ja sektoreittain. Pankin hallitukselle raportoidaan säännöllisesti sijoitussalkun position kehitys ja suurimmat vastapuolet. Sijoitus- ja likviditeettisalkun riskejä hallitaan hajauttamalla sijoitukset omaisuusluokittain, vastapuolittain, sektoreittain ja maantieteellisesti.

Osakeriskillä tarkoitetaan osakehintojen muutosten vaikutusta. Osakeriskiä syntyy pääsääntöisesti jäsenluottolaitosten likviditeetti- ja sijoitussalkuista.

Valuuttariskillä tarkoitetaan valuuttakurssien muutosten vaikutusta tulokseen tai omaan pääomaan. Valuuttariskiä voi syntyä vähäisessä määrin lähinnä sijoitussalkun sijoitusrahasto-omistuksista ja valuuttakassan kautta. Pankin ottolainauksessa tai likviditeettipuskurissa ei saa olla avointa valuuttapositiona. Pankin valuuttapositiona seurataan vakavaraisuuslaskennassa käytettävän menetelmän mukaisesti (pääomavaade lasketaan, mikäli kokonaisnettovaluuttapositiona on yli 2 prosenttiyksikköä omien varojen yhteismäärästä).

Hyödykeriskillä tarkoitetaan hyödykehintojen muutosten vaikutusta. Pankin liiketoimintaan mukaan lukien sijoitustoiminta ei kuulu hyödykeriskin ottaminen.

MARKKINARISKIEN HALLINTA

Markkinariskien mittaamiselle ja seurannalle on asetettu limiitit ja muut seurantarajat.

Keskeinen rahoitustaseen sisältämien markkinariskien mittaamisen ja seurannan väline on pankin vakavaraisuuden hallintaprosessi, jossa rahoitustaseeseen markkinariskeille varataan pääomaa sekä normaalissa että stressiskenaariossa.

RAHOITUSTASEEN KORKORISKI

Pankin liiketoiminta on vähittäispankkitoimintaa, johon olennaisena osana kuuluu korkoriski, jolla tarkoitetaan korkomuutosten haitallista vaikutusta pankkitoiminnan taseen ja taseen ulkopuolisten erien markkina-arvoon (nykyarvoriski) tai korkokatteeseen (tulariski). Korkoriskiä syntyy pankin rahoitustaseesta, jotka koostuvat anto- ja ottolainauksesta, markkinaehtoisesta jälleenrahoituksesta sekä sijoitussalkuista. Pankin kaupankäyntivarasto ovat vakavaraisuusasetuksessa määritelty ns. pieni kaupankäyntivarasto, jonka korkoriskipositio ovat vähäinen.

Korkoriskien hallinnan tavoitteena on pankin korkokatteen ja nykyarvon vakauttaminen

tasolle, jossa pankin liiketoiminta on kannattavaa, sekä niiden vaihtelun rajoittaminen siten, että pankin vakavaraisuus ei ole uhattuna voimakkaissakaan korkoympäristön muutoksissa. Pankin riskinottohalukkuus korkoriskin osalta kuvataan pankin hallituksen asettamilla korkoriskilimiiteillä.

Korkoriskiä voidaan hallita muokkaamalla tuote- ja taserakennetta, suunnittelemalla sijoitusten ja liikkeeselaskujen korkosidonnaisuutta ja maturiteettia sekä tekemällä suojaavia korkojohdannaisia.

Pankki käyttää korkokatteen suojaamisessa korkojohdannaisista koronvaihtosopimuksia.

Pankin korkoriskiä mitataan kuukausittain sekä taseen nykyarvon että korkokatteen muutoksen kautta. Nykyarvomenetelmässä mitataan, kuinka paljon taseen käypä arvo muuttuu korkojen muuttuessa ja kunkin tase-erän markkina-arvon odotetaan muodostuvan kyseisen instrumentin rahavirtojen nykyarvona. Tuloriskimallissa ennustetaan tulevaa korkokatetta vuoden horisontilla markkinakorkojen muuttuessa.

Avoimen korkoriskin määrää mitataan korkoherkkyydellä, joka huomioi korkoshokkien vaikutuksen korkokatteeseen tulevina vuosina. Pankin korkoriski oli 31.12.2024 +0,11 / -0,55 prosenttia omista varoista, jos korkotaso muuttuisi yhden prosenttiyksikön verran. Kahden prosenttiyksikön muutoksella pankin korkoriski olisi vastaavasti -1,19 / -1,23 prosenttia omista varoista. Korkoriski raportoidaan säännöllisesti hallitukselle, joka on vahvistamissaan ohjeissa antanut enimmäismäärät pankin korkoriskille.

JOHDANNAISSOPIMUKSET

Pankki suojaa korollisia velkojaan korkojen muutoksia vastaan korkojohdannaisilla ja soveltaa niihin suojauslaskentaa koskevia määräyksiä sekä seuraa säännöllisesti suojausten tehokkuutta. Johdannaiset eritellään liitetiedossa 1.05. Pankki seuraa kuukausittain johdannaisiin liittyviä riskejä kuten johdannaisten käyvän arvon muutoksia verrattuna korkokäyrän muutoksiin sekä

muutoksia pankin taseasemassa ja korkokatteen herkkyydessä koronmuutoksille.

KIINTEISTÖRISKI

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan kiinteistöomaisuuteen kohdistuvaa arvonalentumis-, tuotto- tai vahingoittumisriskiä. Kiinteistösijoitukset eivät kuulu pankin ydinliiketoimintaan. Pankin kiinteistökohteet on vakuutettu pääosin täysarvovakuutuksilla.

Pankin sijoituskiinteistöomaisuus on arvioitu ja tilinpäätöksessä arvostettu pääosin tuottoarvomenetelmällä. Markkinaperusteista tuottovaadetta asetettaessa on otettu huomioon kiinteistökohteen sijainti, kunto, käyttötarkoitus ja markkinanäkymät. Tuottoarvomenetelmän lisäksi erityisesti asuntojen ja maa-alueiden arvioinnissa on käytetty kauppahintamenetelmää. Pankin kiinteistöriskiä seurataan säännöllisesti hallitukselle tehtävällä raportoinnilla, jossa raportoidaan kiinteistöjen tuotot, sitoutuneet pääomat, vuokrausasteet ja kiinteistöjen tuotto prosentit.

Kiinteistöomaisuuden arvo on vähäinen verrattuna pankin taseeseen ja pankin omiin pääomiin, eikä kiinteistöomaisuuden arvoihin tällä hetkellä kohdistu sellaisia arvonalentamistarpeita, joilla olisi olennaista vaikutusta pankin lähivuosien tulokseen ja vakavaraisuuteen. Sijoituskiinteistöjen kirjanpitoarvot ja käyvät arvot on kuvattu liitetiedossa 1.07 (pois lukien aineettomiin hyödykkeisiin kirjatut aktivoinnit).

Pankin omassa käytössä oleviin kiinteistöihin ja kiinteistöyhtiöiden osakkeisiin sitoutunut pääoma oli tilinpäätöshetkellä 3,4 miljoonaa euroa (2,9). Sijoituskiinteistöomaisuuteen sitoutunut pääoma väheni verrattuna edelliseen tilikauteen ja oli määrältään 2,0 (2,2) miljoonaa euroa, mikä on 0,3 prosenttia pankin taseen loppusummasta.

Pankin sijoituskiinteistöomaisuuden nettotuotto oli 5,0 prosenttia (4,5).

OPERATIIVINEN RISKI

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Myös oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Myös luotto- ja kaupankäyntiprosessien eri vaiheisiin sisältyy sekä operatiivisia riskejä että luotto-, likviditeetti- ja markkinariskejä, joita on arvioitu ryhmätason operatiivisten riskien arvioinnissa. Strategiset riskit on tässä rajattu operatiivisten riskien ulkopuolelle.

Pankin liiketoiminnassa noudatetaan voimassa olevia lain säännöksiä, viranomaisten antamia määräyksiä, Finanssiala ry:ssä vahvistettuja hyvän pankkitavan säännöksiä sekä operatiivisten riskien hallinnan periaatteita ja järjestämistä samoin kuin muita ryhmän sisäisiä ohjeita.

Pankin hallituksella on kokonaisvastuu pankkiliiiketoiminnan operatiivisesta riskistä, riskinottotason linjauksesta ja operatiivisten riskien hallintaan liittyvistä menettelytavoista, jotka liittyvät tunnistamiseen, mittaamiseen, rajoittamiseen, seurantaan sekä valvontaan. Pankin hallitus hyväksyy operatiivisten riskien hallinnan periaatteet ja keskeiset operatiiviset ohjeet.

Merkittävimpiin tuotteisiin, palveluihin, toimintoihin, prosesseihin ja järjestelmiin liittyvät operatiiviset riskit tunnistetaan. Operatiivisten riskien tunnistamisen kautta määritellään valvonta ja kontrollit. Osa operatiivisten riskien aiheuttamista tappioista suojataan vakuutusturvalla. Lisäksi pankin jatkuvuussuunnitelmalla varaudutaan toiminnan merkittäviin häiriöihin.

Operatiiviselle johdolle raportoidaan säännöllisesti operatiivisista riskeistä ja toteutuneista vahingoista sekä läheltä piti tilanteista.

OIKEUDELLISET RISKIT

Oikeudellisilla riskeillä tarkoitetaan pätemättömistä sopimuksista tai puutteellisesta dokumentaatiosta aiheutuvaa

tappiota ja lain tai viranomaismääräysten rikkomisesta aiheutuvaa sanktioiden, korvausvelvollisuuden asiakasta kohtaan tai menetetyn liikearvon riskiä. Pankkitoiminnassa noudatetaan pankki- ja vakuutusalan vakioehtoja. Muita kuin vakioehtoista sopimuksia laadittaessa käytetään lakiasiantuntijoita sekä tarvittaessa myös ulkopuolisia asiantuntijoita.

Säännösten noudattamisesta ja koordinoinnista vastaa Compliance -toiminto. Compliance -toiminto varmistaa, että lainsäädäntöä, sekä viranomaisten antamia ohjeita ja määräyksiä noudatetaan. Compliance -toiminnon vastuulla on myös valvoa, että annettuja sisäisiä ohjeita ja henkilöstöä sitovia eettisiä periaatteita sekä myös muita rahoitus- ja vakuutusmarkkinoilla vallitsevia ohjeita noudatetaan.

LIIKETOIMINTARISKI

Liiketoimintariskit kuvaavat liiketoimintaympäristöstä johtuvien epävarmuuksien vaikutuksia liiketoimintaan. Liiketoimintariskit syntyvät kilpailusta, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksista sekä tuloksen muodostumisen odottamattomista heilahteluista. Liiketoimintariskit voivat syntyä myös väärän strategian valinnasta, puutteellisesta johtamisesta tai hitaasta reagoinnista toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Liiketoimintariskiä hallitaan ja minimoidaan strategia- ja liiketoimintasuunnittelun kautta.

SÄÄSTÖPANKKIRYHMÄ JA SÄÄSTÖPANKKIEN YHTEENLIITYMÄ

Lammin Säästöpankki kuuluu Säästöpankkiryhmään ja Säästöpankkien yhteenliittymään. Pankin tilinpäätös yhdistellään Säästöpankkiryhmän yhdisteltyyn tilinpäätökseen.

Säästöpankkiryhmä on Suomen vanhin pankkiryhmä, joka koostuu Säästöpankkien

yhteenliittymän muodostaneista säästöpankeista, keskusyhteisönä toimivasta Säästöpankkiliitosta sekä Säästöpankkien yhdessä omistamista tytär- ja osakkuusyhtiöistä.

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt muodostavat yhteenliittymästä annetussa laissa määritellyn taloudellisen kokonaisuuden, jossa Säästöpankkiliitto osk ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat Yhteenliittymän keskusyhteisönä toimiva Säästöpankkiliitto osk, 14 Säästöpankkia, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj, Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj sekä edellä mainittujen konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset, Säästöpankkipalvelut Oy ja Sp-Rahastoyhtiö Oy.

Säästöpankkiryhmän laajuus eroaa Säästöpankkien yhteenliittymän laajuudesta siinä, että Säästöpankkiryhmään kuuluu myös muita yhteisöjä kuin luotto- ja rahoituslaitoksia tai palveluyrityksiä. Näistä merkittävimmät ovat Sp-Henkivakuutus Oy sekä Sp-Koti Oy.

Säästöpankkiryhmän rakenteesta löytyy lisätietoa sivulta saastopankki.fi/saastopankkiryhma.

KESKINÄINEN VASTUU

Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat keskusyhteisö, jäsenluottolaitokset, jäsenluottolaitosten konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset ja sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joiden äänivallasta edellä mainitut yhteisöt yhdessä omistavat yli puolet. Säästöpankkiliitto osk toimii Yhteenliittymän keskusyhteisönä.

Keskusyhteisö vastaa jäsenluottolaitostensa veloista ja sitoumuksista yhteenliittymälain mukaisesti. Keskusyhteisö on velvollinen suorittamaan yhteenliittymälain mukaisesti tukitoimena jäsenluottolaitokselle määrän, joka on tarpeen jäsenluottolaitoksen selvitystilan estämiseksi. Keskusyhteisö vastaa jäsenluottolaitoksen niistä veloista, joita ei

saada suoritetuksi jäsenluottolaitoksen varoista.

Jäsenluottolaitokset ovat velvollisia suorittamaan yhteenliittymälain säädetyin perustein keskusyhteisölle osuutensa määrästä, jonka keskusyhteisö on suorittanut joko toiselle jäsenluottolaitokselle tukitoimena, taikka toisen jäsenluottolaitoksen velkojalle maksuna erääntyneestä velasta, johon velkoja ei ole saanut suoritusta velalliseltaan.

Keskusyhteisöllä on velvollisuus yhteenliittymälain mukaisesti valvoa jäsenluottolaitosten toimintaa ja antaa niille niiden maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi ohjeita riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta ja sisäisestä valvonnasta sekä ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperusteiden noudattamiseksi yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa. Keskusyhteisöllä on oikeus vahvistaa jäsenluottolaitoksille yleisiä toimintaperiaatteita noudatettavaksi näiden Yhteenliittymän kannalta merkittävässä toiminnassa.

TALLETUSSUOJA

Rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain (1195/2014) mukaan talletuspankilla on velvollisuus kuulua talletussuojajärjestelmään ja maksaa talletussuojamaksua. Talletussuoja korvaa tallettajien varat, jos ne eivät ole käytettävissä luottolaitoksen jouduttua pysyviin maksuvaikeuksiin. Korvaus on enimmillään 100.000 euroa yhtä luottolaitosta kohden. Samaan talletuspankkien yhteenliittymään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä luottolaitoksena. Tämä tarkoittaa, että yhdessä tai useammassa yhteenliittymään kuuluvassa talletuspankissa olevat varat korvataan yhteensä 100.000 euron enimmäismäärään asti. Säästöpankkien yhteenliittymä on tässä tarkoitettu talletuspankkien yhteenliittymä. Pankin talletussuojamaksu oli tilikaudella 367 tuhatta euroa.

SIOITTAJIEN TURVA

Lammin Säästöpankki kuuluu myös sijoittajien korvausrahastoon, jonka suojan piiriin kuuluvat kaikki ei-ammattimaiset sijoittajat.

Sijoittajien korvausrahaston tarkoituksena on sen jäseninä olevien sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten korvausrahaston suojan piiriin kuuluvien sijoittajien saamisten turvaaminen. Korvausrahaston varoista korvataan sijoituspalveluyrityksen hallussa tai hallinnoitavana sijoituspalvelun tarjoamisen yhteydessä olevat suojan piiriin kuuluvien sijoittajien saamiset. Samalle sijoittajalle maksettavan korvauksen määrä on yhdeksän kymmenesosaa sijoittajan samalta sijoituspalveluyritykseltä olevan saamisen määrästä, kuitenkin enintään 20 000 euroa. Sijoittajien korvausrahastoa koskevan lainsäädännön mukaan Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvia pankkeja pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina.

HALLINTO JA HENKILÖSTÖ

Pankin äänivaltaiset tallettajat kokoontuivat säästöpankkikokoukseen 17.10.2024 ja valitsivat yhden tallettajien edustajan isäntien syyskokouksessa toimitettavaan isäntien vaaliin.

Lammin Säästöpankin isäntiin kuuluu 40 isäntää. Isäntien puheenjohtajana on toiminut kapteeni Kimmo Kopra ja varapuheenjohtajana aluemyyntipäällikkö Mikko Savolainen. Kevätkokouksessa isännät vahvistivat vuoden 2023 tilinpäätöksen ja myönsivät vastuuvapauden pankin hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle. Pankin tilikauden voitosta 3 822 099,15 euroa päätettiin siirtää 3 087 479,15 euroa pankin vapaan oman pääoman rahastoon, jakaa 175 000,0 euroa yleishyödyllisiin tarkoituksiin ja maksaa 559 620,00 euroa voitto-osuuksia kantarahasto-osuuden omistajille.

Isäntien syyskokouksessa päätettiin henkilövalinnoista. Erovuorossa olevat isännät valittiin uudelleen. Isäntien uusiksi jäseniksi valittiin yrittäjä Janita Hytönen. Isäntien

puheenjohtajana jatkaa Kimmo Kopra ja varapuheenjohtajana Mikko Savolainen. Säästöpankin tilejä ja hallintoa valittiin tarkastamaan KHT Henry Maarala ja sekä varatilintarkastajiksi KHT-yhteisö KPMG Oy.

Lammin Säästöpankin hallitukseen kuuluu seitsemän jäsentä. Hallituksen puheenjohtajana on toiminut Juri Mattila ja varapuheenjohtajana Sirpa Pietikäinen sekä toimitusjohtajana Lauri Kalpala. Toimitusjohtajan sijaisena on toiminut Mico Pihlajinen. Hallitus kokoontui vuoden aikana 14 kertaa.

Hallituksen jäsenet:

Juri Mattila, tutkijayliopettaja, jäsenyyden alkamisvuosi 2018

Sirpa Pietikäinen, Euroopan parlamentin jäsen, jäsenyyden alkamisvuosi 2009

Jyrki Aho, poliisitarkastaja, jäsenyyden alkamisvuosi 2007

Jari Flinck, erityisasiantuntija, jäsenyyden alkamisvuosi 2010

Jere Räisänen, yrittäjä, jäsenyyden alkamisvuosi 2024

Antti Sipilä, lehtori, jäsenyyden alkamisvuosi 2011

Katri Vataja, toimitusjohtaja, jäsenyyden alkamisvuosi 2023

Pankin varsinaisena tilintarkastajana on toiminut KHT Henry Maarala ja varatilintarkastajana KHT-yhteisö KPMG Oy. Pankki on ulkoistanut sisäisen tarkastuksen Säästöpankkien yhteenliittymän sisäiselle tarkastukselle.

Pankin palveluksessa oli vuoden lopussa 62 henkilöä, joista kokoaikaisia oli 54 (51) ja osa-aikaisia 8 (4) henkilöä. Työsuhteiden lukumäärä pitää sisällään myös perhe- ja opintovapailta olevat henkilöt. Henkilöstön määrän kasvu johtui erityisesti osaamisen ja asiantuntijuuden vahvistamisesta eteläisellä toimialueella. Henkilökunnan keski-ikä oli tilinpäätöshetkellä 40 vuotta. Edellisten vuosien tapaan pankissa panostettiin vuonna 2024 asiakasrajapinnassa työskentelevien henkilöiden myyntivalmennuksiin.

Työntekijäkokemusta kehitetään ja parannetaan monin eri keinoin, jossa henkilöstön edustajista koostuvalla Syke-työryhmällä on merkittävä rooli. Pankki haluaa pitää henkilöstön hyvinvoinnista hyvää huolta ja luoda parhaan mahdollisen työntekijäkokemuksen, minkä vuoksi työhyvinvointi on kirjattu keskeiseksi osaksi pankin tavoitteita.

PANKIN HALLINNOINTI- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄ

Säästöpankin ylimmän toimielimen muodostavan pankin isännät, jotka edustavat pankin tallettaja-asiakkaita ja kantarahasto-osuuden omistajien edustajia. Säästöpankkikokouksessa valitut tallettajien edustajat ja isännät valitsevat isäntien syyskokouksessa isännät. Isäntien tehtävänä on valita pankin hallituksen jäsenet, vahvistaa pankin toimintaa koskevat säännöt ja yleiset ohjeet sekä käsitellä pankin tilinpäätös ja vastuuvapauden myöntäminen.

Päätökset pankin liiketoiminnasta ja strategisista asioista tekee pankin hallitus. Hallituksen työskentely perustuu vahvistettuihin ohjeisiin. Hallituksen tehtävänä on päättää merkittävimmistä pankin liiketoimintaan liittyvistä asioista. Pankin toimitusjohtaja hoitaa pankin juoksevaa hallintoa hallitukselta saamiensa ohjeiden mukaisesti. Toimitusjohtajan valitsee hallitus.

Hallitusten jäsenten ja toimitusjohtajan riippumattomuuden selvittäminen tapahtuu Finanssivalvonnan antamien määräysten mukaisesti. Tehtävään valittaessa sekä vuosittain hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on annettava selvitys yhteisöistä, joissa he toimivat. Lisäksi hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan on annettava Finanssivalvonnan määräyksen mukainen sopivuus- ja luotettavuus selvitys tehtävää vastaanottaessaan.

Hallitusten jäsenten ja toimitusjohtajan riippumattomuuden selvittäminen tapahtuu Finanssivalvonnan antamien määräysten mukaisesti. Tehtävään valittaessa sekä vuosittain hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on annettava selvitys

yhteisöistä, joissa he toimivat. Lisäksi hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan on annettava Finanssivalvonnan määräyksen mukainen sopivuus- ja luotettavuus selvitys tehtävää vastaanottaessaan.

PALKITSEMINEN

Säästöpankin henkilöstön ja johdon palkitseminen perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön, finanssialaa koskeviin säännöksiin ja suosituksiin sekä soveltuvin osin Hallinnointikoodi Corporate Governance -sääntöihin.

Säästöpankkien yhteenliittymän jäsenluottolaitoksissa noudatetaan luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 8 luvun säännöksiä ja säästöpankkien yhteenliittymän palkitsemisen periaatteita. Lisäksi palkitsemisessa noudatetaan Euroopan Unionin ja kansallisen lainsäädännön säännöksiä sekä viranomaisten määräyksiä ja ohjeita.

Lammin Säästöpankissa ei kuitenkaan sovelleta luottolaitostoimintaa koskevan lain 8 luvun 9, 11 ja 12 §:ien säännöksiä niihin palkkionsaajiin, joiden muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolla ei ylitä 50.000 euroa. Muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolla ei myöskään ylitä 100 %:a palkkionsaajan kiinteän palkkion kokonaismäärästä.

Palkitsemisella tarkoitetaan niitä päätöksiä, sopimuksia, toimintaperiaatteita ja menettelytapoja, joita noudatetaan johdon ja henkilöstön palkitsemisessa. Palkitseminen sisältää sekä palkitsemistavan että sen kehittämiseen ja toteuttamiseen liittyvät prosessit. Palkitsemista kehitetään aktiivisesti ja pitkäjänteisesti yhteenliittymän kilpailukykyyn, hyvän taloudellisen kehityksen, kannustavuuden, sitouttamisen sekä uusien pätevien henkilöiden saatavuuden turvaamiseksi. Säästöpankissa palkitseminen nähdään laajana kokonaisuutena, jolla tuetaan henkilöstön motivaatiota ja työtyytyväisyyttä. Sen avulla ohjataan toimintaa kohti yhteisiä tavoitteita. Palkitseminen sisältää osioita rahallisesta

palkitsemisesta ja muista palkitsemisen muodoista, kuten ammatillisen osaamisen ylläpidosta ja kehittämisestä. Rahallinen palkitseminen on siis vain yksi osa kokonaisuutta ja painoarvoa asetetaan myös muihin palkitsemisen keinoihin.

Palkitseminen on yhdenmukainen pankin hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa ja toteutetaan aina voimassa olevien riskienhallintaperiaatteiden puitteissa. Palkitseminen ei kannusta toiminnassa riskinottoon, joka ylittää pankin riskinkantokyvyn perusteella määritellyn tai muuten kestävän riskitason.

Toimitusjohtajan toimitusuhteen ehdot ja edut hyväksyy pankin hallitus. Isännistön jäsenille maksetaan kokouskohtainen palkkio. Isäntien puheenjohtaja saa kokouspalkkion lisäksi vuosipalkkion. Hallituksen jäsenille maksetaan kokouskohtainen palkkio ja vuosipalkkio. Hallituksen puheenjohtaja saa kokouspalkkion lisäksi vuosipalkkion. Pankilla on käytössä palkitsemisjärjestelmä, jonka perusteella henkilökunnalle toimitusjohtaja mukaan lukien voidaan maksaa palkkioita asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on palkita henkilökunnan suorituksia pankin strategian mukaisten tavoitteiden saavuttamisesta.

Osalla pankin henkilökunnasta on lisäeläkkeitä, jotka mahdollistavat kyseisten henkilöiden siirtymisen eläkkeelle lakisääteistä eläkeikää nuorempana. Eläkkeellesiirtymisaika on näissä sopimuksissa 60–63 vuoden välillä. Lisäeläketurva voi perustua työehtosopimuksen tai työsopimuksen määräyksiin.

Palkitsemisen kokonaisuus jakautuu kiinteään ja muuttuvaan osaan. Muuttuva osa käsittää sekä lyhyen että pitkän aikavälin palkitsemisen.

Mikäli muuttuvan palkkion määrä ylittää 50.000 euroa, huomioidaan että pankilla on oltava käytössä muuttuvien palkkioiden lykkäämisen väline.

Säästöpankissa on tunnistettu merkittävät riskinottajahenkilöt, jotka voivat vaikuttaa pankin riskiprofiiliin tai toiminnallaan aiheuttaa pankille merkittävää taloudellista riskiä. Jos

henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, jonka ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua jäsenluottolaitokselle tai yhtiölle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), ja jos hänelle aiotaan maksaa yli 50.000 vuosipalkkio, noudatetaan luottolaitoslaisissa määritettyä muuttuvien palkkioiden maksamisen lykkäämistä.

Sisäinen tarkastus todentaa vähintään kerran vuodessa, että Säästöpankkiliitto osk:n hallituksen päättämiä palkitsemisjärjestelmiä on säästöpankissa noudatettu.

Pilari III:n mukaiset palkitsemista koskevat tiedot julkistetaan Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksessä. Tilinpäätös on luettavissa Säästöpankkiryhmän kotisivuilla.

KESKEISIMMÄT ULKOISTETUT TOIMINNOT

Pankin keskeiset tietojärjestelmät on ulkoistettu Oy Samlink Ab:hen. Pankin taloushallinto hoidetaan Figure Taloushallinto Oy:ssä, jonka osakekannan Säästöpankkiliitto osk omistaa tasaosuuksin kolmen muun pankkiryhmän kanssa. Maksujenvälityksessä pankki käyttää Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj:n maksujenvälitys- ja clearingpalveluja sekä rahahuollossa Automatia Pankkiautomaatit Oy:n rahahuoltojärjestelmää. Lisäksi pankki on ulkoistanut muun muassa henkilö- ja yritysasiakkaiden puhelin- ja chat-palvelut Säästöpankkipalveluihin, joka on Säästöpankkiliitto osk:n tytäryhtiö.

YHTEISKUNTAVASTUU

Lammin Säästöpankin tiedot yhteiskuntavastuusta sisältyvät Säästöpankkiryhmän konsolidoituun tilinpäätökseen sekä Säästöpankkiryhmän vuosittain julkaistavaan vastuullisuusraporttiin. Säästöpankkiryhmässä noudatetaan hyvää hallintotapaa, avoimuutta ja Säästöpankkiryhmän hyvän liiketavan periaatteita. Keskeiset johtamiskäytännöt on määritelty Säästöpankkiryhmän hallinnointiperiaatteissa. Säästöpankkiryhmän toiminnassa noudatetaan voimassa olevien

lakien säännöksiä, viranomaisten antamia määräyksiä, Finanssiala ry:ssä vahvistettu ja hyvän pankkitavan säännöksiä ja kaupankäyntiohjetta sekä Säästöpankkien yhteenliittymän hallinnointiperiaatteita samoin kuin muita yhteenliittymän sisäisiä ohjeita. Hallinnointiperiaatteissa määritellään myös Säästöpankkiryhmän yhteiskuntavastuu. Hallinnointiperiaatteissa määritelty yhteiskuntavastuu pitää sisällään taloudellisen vastuun, sosiaalisen vastuun, yhteisön hyvinvoinnin edistämisen sekä ympäristövastuun. Lisätietoja Säästöpankkiryhmän vastuullisuudesta sekä Säästöpankkiryhmän vuosittain julkaistava vastuullisuusraportti löytyy sivuilta www.saastopankki.fi.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

GLOBAALI TALOUSTILANNE

Maailmantalouden kehitys oli varsin vakaata vuonna 2024 ja globaali talouskasvu asettunee noin kolmen prosentin tasolle, vaikka virallisia BKT-lukuja saadaankin vielä tovi odottaa. Tämä tarkoittaa hieman pitkän ajan keskiarvoa maltillisempaa kasvua ja suurin piirtein samantasoista kasvua kuin edellisvuonna.

Maailmantalouden kehitystä voidaan pitää yllättävänkin vakaana, huomioiden ympäröivän maailman myllerrykset. Sota Ukrainassa jatkuu, Lähi-idän tilanne on räjähdysherkkä, USA:ssa valittiin uusi presidentti, kauppasodan uhka väijyy ja Euroopassa isojen maiden hallituksia kaatui.

Globaalisti inflaatio jatkoi rauhoittumistaan ja monissa maissa ollaan jo lähellä keskuspankin tavoitetasoa. Tämä mahdollisti keskuspankkien koronlaskut, mitä nähtiinkin useampia niin Euroopassa, USA:ssa kuin Kiinassakin.

Toki talouden ison pinnan alla kupli ja eri alueilla kehitys oli varsin erilaista. USA:n talous yllätti jälleen kerran positiivisesti ja kasvu siellä jatkui vahvana. Vuosikasvun odotetaan asettuvan vajaaseen kolmeen prosenttiin.

Euroopan talouskehitys sen sijaan oli erittäin vaisua ja talouskasvu jäänee alle prosenttiin. Etenkin Saksan taloudella ja teollisuussektorilla laajemminkin kehitys oli heikkoa. Totutusta poiketen euroalueen talouden vahvimmat veturit löytyivät palveluvetoisesta Etelä-Euroopasta.

Kiinan talouskehitys oli myös tavoitetasoa vaisumpaa ja syksyllä 2024 maassa lanseerattiinkin erilaisia elvytystoimia, jotka hieman piristivät kasvunäkymiä loppuvuotta kohden. Kokonaisuutena kasvun odotetaan asettuvan vajaaseen 5 %:iin, mikä on toki länsimaisin silmin varsin kadehdittava luku.

KORKOYMPÄRISTÖ

Vuoden 2024 ensimmäisellä puoliskolla euroalueen lyhyet korot liikkuivat suhteellisen kapeassa haarukassa verrattuna edellisvuoteen. Esimerkiksi asuntolainojen yleisenä viitekorkona toimivan 12 kk Euriborin liikehaarukka oli noin prosenttiyksikön neljännes. Pitkien korkojen osalta nähtiin lievä trendinomainen nousu vuodenvaihteesta mikä johtui nopeiden koronleikkauksodotusten katoamisesta.

Vuoden jälkimmäisellä puoliskolla tilanne muuttui olennaisesti EKP:n koronlaskujen ja erityisesti markkinoiden vahvojen koronlaskuodotusten myötä. 12kk Euribor laski vuoden jälkipuoliskolla yli prosenttiyksikön ja 5 vuoden swap – korko lähes prosenttiyksikön.

Pankkitoiminnalle korkoympäristö on vuoden 2024 aikana ollut kokonaisuutena suhteellisen suotuisa vaikkakin vuoden jälkipuoliskon viitekorkojen lasku tulee vaikuttamaan korkokatteeseen jatkossa heikentävästi.

Jatkokehitys ei ole korkojen osalta suoraviivaisen selkeää. Lähtökohtaisesti heikkenevä talouskehitys ja se, että EKP saavuttanee kahden prosentin inflaatiotavoitteensa oletettua aiemmin antaa tilaa korkojen lisäleikkauksille mutta samanaikaisesti geopolitiittiset jännitteet, kauppapoliittiset tekijät ja palvelusektorin inflaatiokehitys saattavat muuttaa tilannetta.

SIIJOITUSMARKKINAT

Sijoitusmarkkinoiden näkökulmasta vuosi 2024 oli kokonaisuutena positiivinen. Yritysten tuloskasvu kehitys oli hyvä erityisesti Yhdysvalloissa. Teknologiasektorin osakkeiden kurssit nousivat voimakkaasti vuoden aikana ja koko osakemarkkina tuotti muita päämarkkinoita paremmin. Eurooppalaisten osakkeiden tuotot olivat myös yli pitkän aikavälin keskimääräisten tuottojen. Suomalaisten osakkeiden tuotot jäivät matalalle tasolle ja selvästi muita markkinoita alhaisemmaksi. Korkeiden korkojen lasku tuki korkosijoitusten tuottoja ja yrityslainamarkkinoilla luottoriskimarginaalit pysyivät matalalla tasolla nousseista maksuhäiriöistä huolimatta. Geopoliittiset jännitteet ja huoli maailmankaupan hidastumisesta nousevien tullitariffien myötä nousivat otsikoihin erityisesti viimeisellä vuosineljänneksellä Yhdysvaltojen presidentinvaalien jälkeen. Tällä oli vaikutus kehittyvien markkinoiden sijoituksiin, joiden tuotot laskivat viimeisellä vuosineljänneksellä. Kokonaisuutena sijoittajien luottamus säilyi vahvana koko vuoden, ja sijoitustuotot olivat hyvällä tasolla sekä korko- että osakemarkkinoilla.

SUOMEN TALOUSTILANNE

Suomen talous ajautui taantumaan vuoden 2023 loppupuolella. Vuonna 2024 talous kuitenkin elpyi ja ainakin vuoden kolmella ensimmäisellä neljänneksellä talous kasvoi edellisneljännekseen verrattuna. Vuotta 2024 voidaan kutsua orastavan elpymisen vuodeksi. Kasvu oli toki vielä varsin vaisua.

Haastavien vuosien jälkeen suomalaisten kuluttajien taloustilanne on alkanut kohentua: ostovoima on kääntynyt kasvuun, hintojen nousu on rauhoittunut ja korkojen lasku hyödyttää velallisia kotitalouksia. Tämä näkyi myös Säästöpankin Säästämisbarometrissa, jonka mukaan kotitalouksien kokema taloudellinen ahdinko väheni vuodentakaisesta. Pettymyksen aihe puolestaan oli tilanne työmarkkinoilla, jossa kehitys etenkin loppuvuonna oli odotuksia

heikompaa. Tämä piti osaltaan kuluttajien luottamuksen keskimääräistä matalammalla tasolla.

Suomalaisten yritysten luottamus alkoi myös kohentua vuonna 2024, joskin varsin varovaisin askelin. Toimialoittaiset erot ovat merkittäviä. Rakennusteollisuudelle vuosi oli yhä vaikea, vaikka orastavaa elpymistä nähtiin myös rakennusalan yritysten luottamuksessa. Palvelusektori pärjäsikin paremmin. Teollisuus kärsi yleisen globaalin teollisen suhdanteen heikkoudesta.

Konkurssien määrä jatkoi kasvuaan vuonna 2024. Eniten konkurssseja nähtiin rakentamisessa ja kaupan alalla.

ASUNTOMARKKINAT SUOMESSA

Asuntokaupan taantuma on jatkunut jo lokakuusta 2022 alkaen. Kaupankäynti on kuitenkin ollut tänä vuonna vireämpää kuin viime vuonna. Nousua kauppamääriin on tullut noin 4 %. Tähän on ollut etenkin vaikuttamassa kuluttajien patoutunut ostotarve ja laskeneet korot. Kysyntä on kohdistunut etenkin omakotitaloihin ja perhekokoluokan asuntoihin. Pienten asuntojen kysyntä on pysynyt edelleen alhaisella tasolla, johtuen etenkin sijoitusasuntokysynnän vähäisyydestä.

Kokonaiskauppamäärän noustua noin 4 % kauppamäärien kehitys on ollut erilainen vanhojen ja uusien asuntojen välillä. Vanhojen asuntojen kauppamäärät nousivat noin 5 %, kun taas uusien asuntojen kauppamäärät laskivat noin 14 %. Tämä on johtunut useastakin syystä. Uusien ja vanhojen asuntojen hintojen ero on kasvanut vanhojen asuntojen hintojen laskiessa. Lisäksi korkojen noustua nollakorkotasosta on taloyhtiön lainojen rahoitusvastike noussut merkittävästi. Uusissa asunnoissa asumiskulut ovat usein merkittävästi korkeammat kuin vanhoissa asunnoissa.

Kauppamäärien kehityksessä on myös tapahtunut alueellista eriytymistä. Niissä kasvukeskuksissa, missä kauppamäärät laskivat eniten vuosina 2022 ja 2023, on myös asuntokauppa alkanut elpyä ensimmäisenä.

Esimerkiksi Espoossa kauppamäärät ovat kasvaneet jo 9,7 % ja Jyväskylässä 7 %.

Ennustamme asuntokaupan elpyvän ensi vuoden aikana vanhoissa osakehuoneistoissa 8–10 % ja hintojen nousevan näissä asunnoissa keskimäärin 3,5 %. Tähän vaikuttaa etenkin kuluttajien ostovoiman lisääntymien, korkotason lasku, kysynnän patoutuminen ja kuluttajien luottamuksen vahvistuminen. Riskinä asuntomarkkinoiden elpymiselle on kohta anto-ongelma kysynnän ja tarjonnan välillä, johtuen osittain uudisasuntotuotannon vähäisyydestä.

RISKILUOKITUS

Säästöpankkiryhmän riskiasema on pysynyt hyvällä tasolla. Säästöpankkien yhteenliittymän vakavaraisuus on vahva, luottosalkun laatu on pysynyt hyvällä tasolla ja suurin osa luotoista on vakuudellisia. Ukrainan sota vaikuttaa ryhmän tuottoihin ja riskeihin välillisesti pääosin asiakkaiden muuttuneen tilanteen ja yleisen markkinatilanteen myötä.

Säästöpankkiryhmän riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat osa Säästöpankkiryhmän ja Säästöpankkien yhteenliittymän sisäistä valvontaa sekä keskeinen osa ryhmän operatiivista toimintaa. Keskusyhteisön hallituksen vastuulla on ohjata Yhteenliittymän toimintaa. Se antaa maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi siihen kuuluville yrityksille ohjeita riskien hallinnasta, luotettavasta hallinnosta, sisäisestä valvonnasta sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta Yhteenliittymän tilinpäätöksen laatimisessa.

Keskusyhteisö hyväksyy sisäisen valvonnan järjestämisen periaatteet. Keskusyhteisöön on perustettu liiketoiminnasta riippumattomat toiminnot varmistamaan tehokkaan ja kattavan sisäisen valvonnan kaikille Säästöpankkien yhteenliittymään ja Säästöpankkiryhmään kuuluville yhtiöille.

Säästöpankkien yhteenliittymän riskienhallinnan menetelmätapoja ylläpidetään ja kehitetään keskusyhteisön riippumattoman riskienvalvonnan toimesta,

jotta varmistetaan että myös kaikki uudet, olennaiset mutta aikaisemmin tunnistamattomat riskit tulevat liiketoimintojen riskienhallinnan piiriin.

Merkittävät tai riskipitoiset sitoumukset tehdään kollegiaalisen päätöksentekomenettelyn mukaisesti ja valtuuksien käyttö on rajattu limiiteillä. Liiketoimintaa ja prosesseja ohjataan sisäisillä toimintaohjeilla, joiden noudattamista ja ajantasaisuutta valvotaan. Tehdyt päätökset ja merkittävät liiketoimet dokumentoidaan ja arkistoidaan. Olennainen osa riskienhallintaa suoritetaan päivittäisissä varmistuksissa.

Tehtyjen päätösten toimeenpanoa seurataan hyväksymisillä, todentamisilla, varmistuksilla, täsmäytyksillä sekä seuranta- ja poikkeamisraporteilla.

Säästöpankkien yhteenliittymässä on laadittu riskialueittaiset riskistrategiat ja -limiitit. Riskialueittaisia strategioita täydentävät Keskusyhteisön hallituksen antamat operatiivisen tason ohjeet. Riskialueittaiset strategiat kattavat riskien tunnistamisen, mittaamisen ja arvioinnin sekä niiden rajoittamisen, valvonnan ja raportoinnin.

Keskusyhteisön hallitukselle annetaan säännöllisesti tietoa eri riskeistä ja niiden tasoista. Hallitus myös hyväksyy valtuudet ja puitteet halutulle riskinotolle määrittelemällä sallitut riskirajat yhteenliittymätasolla eri riskialueille.

Merkittävimmät Säästöpankkiryhmän toimintaan liittyvät riskit ovat luottoriski, likviditeettiriski, korkoriski, operatiivinen riski ja erilaiset liiketoimintariskit.

Ryhmän riskeistä ja riskienhallinnasta kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa liitteessä 5.

LUOTTOLUOKITUKSET

S&P Global Ratings (S&P) vahvisti 6.12.2024 Säästöpankkiryhmän keskusluottolaitoksena toimivan Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj:n pitkäaikaisen luottoluokituksen tasoksi A-

ja lyhytaikaisen luottoluokituksen tasoksi A-2. Näkymät ovat vakaat.

Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj on osa Säästöpankkien yhteenliittymää. Säästöpankkien Keskuspankin rooli on varmistaa Säästöpankkiryhmän likviditeetti ja varainhankinta. Keskuspankki hankkii varoja ja operoi ryhmän puolesta raha- ja pääomamarkkinoilla ja hoitaa maksujenvälityksen. Keskuspankki huolehtii myös ryhmän sisäisestä likviditeetin tasauksesta.

VIIDEN 2025 TOIMINTAYMPÄRISTÖN NÄKYMÄT

Vuoden 2025 kasvunäkymät ovat vakaat, mutta yhä varsin verkkaiset. Esimerkiksi OECD odottaa maailmantalouden kasvavan viime vuoden tahtia eli noin 3 %. USA:ssa kasvun odotetaan hidastuvan, mutta pysyvän yhä hyvällä tasolla. Euroopassa kasvunäkymät ovat hieman parantumassa korkojen laskun myötä, mutta taso on yhä varsin vaisu. Kiinassa kasvu on hidastumassa rakenteellisesti. Kauppasodan uhka on lisääntynyt Trumpin valinnan myötä. Trumpin toimista ei ole vielä varmuutta, mutta pitkässä juoksussa erilaiset globaalin kaupan esteet heikentävät kasvumahdollisuuksia ja lisäävät epävarmuutta.

Suomessa talouskasvun odotetaan piristyvän vuonna 2025. Korkojen lasku hyödyttää Suomen korkoherkkää taloutta. Yksityisen kulutuksen odotetaan piristyvän ostovoiman kasvaessa. Työmarkkinoiden vaisu tilanne pitää kuitenkin kuluttajat varovaisina vielä alkuvuonna, joten yksityisen kulutuksen kasvu pysyy maltillisena. Talouden piristyessä myös työmarkkinoiden tilanne hiljalleen paranee vuoden edetessä.

Myös yritysten investointien odotetaan asteittain piristyvän. Monet epävarmuustekijät pitävät tosin yritykset edelleen varovaisina, mutta toisaalta laskun odotetaan piristävän investointikysyntää. Rakennussektorikin ahdinko alkanee pikkuhiljaa helpottamaan.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN

Pankin hallituksen tiedossa ei ole seikkoja, jotka olennaisesti vaikuttaisivat pankin taloudelliseen asemaan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeiseltä ajalta.

LIIKETOIMINNAN KEHITYS VUONNA 2025

Lammin Säästöpankki tavoittelee vuonna 2025 kasvua kaikilla liiketoiminta-alueillaan.

Alueellisen laajentumisen myötä pankki vahvistaa henkilöresurssejaan erityisesti pääkaupunkiseudulla, mutta panostaa asiakaspalvelun kehittämiseen sekä kasvuun koko toimialueellaan.

Yleisen korkotason laskun myötä pankin kannattavuuden odotetaan heikentyvän hieman vuodesta 2024, mutta säilyvän hyvällä tasolla. Vakavaraisuuden ennustetaan pysyvän edelleen vahvana.

HALLITUKSEN ESITYS VOITONJAKOKELPOISTEN VAROJEN KÄYTÖSTÄ

Lammin Säästöpankin voitonjakokelpoiset varat ovat 45 009 265,87 euroa, josta tilikauden voitto on 6 116 901,27 euroa.

Hallitus ehdottaa isäntien kokoukselle, että tilikauden voitto käytetään seuraavasti:

- jaetaan kantarahasto-osuuksille voitto-osuutena	606 255,00 euroa
- käytetään yleishyödyllisiin tarkoituksiin	200 000,00 euroa
- jätetään omaan pääomaan	5 310 646,27 euroa
Yhteensä	<u>6 116 901,27 euroa</u>

Pankin taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Pankin maksuvalmius on hyvä eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan pankin maksukykyä.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Kulu-tuotto -suhde, %

Hallintokulut + poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista
hyödykkeistä + liiketoiminnan muut kulut _____ * 100

Korkokate + tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista + nettopalkkiotuotot
+ arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + myytävissä olevien
rahoitusvarojen nettotuotot + suojauslaskennan nettotulos + sijoituskiinteistöjen
nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot + osuus osakkuusyriyten tuloksesta

Oman pääoman tuotto (ROE)

Liikevoitto/-tappio - Tuloverot _____ * 100
Oma pääoma ja vähemmistön osuus + tilinpäätös-
siirtojen kertymä laskennallisella verovelalla
vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA)

Liikevoitto/-tappio - Tuloverot _____ * 100
Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Omavaraisuusaste

Oma pääoma ja vähemmistön osuus + Tilinpäätössiirtojen kertymä
laskennallisella verovelalla vähennettynä _____ * 100
Taseen loppusumma

Vakavaraisuussuhde

Omat varat yhteensä _____ * 100
Riskipainotetut vastuut yhteensä

Ydinpääoma (CET1) suhteessa riskipainotettuihin eriin

Ydinpääoma (CET1) _____ * 100
Riskipainotetut vastuut yhteensä

Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa riskipainotettuihin eriin

Ensisijainen pääoma (T1) _____ * 100

Riskipainotetut vastuut yhteensä

Vähimmäisomavaraisuusaste

Ensisijainen pääoma yhteensä _____ * 100

Vastuut yhteensä

TILINPÄÄTÖS

TULOSLASKELMA

		1.1. - 31.12.2024 eur	1.1. - 31.12.2023 eur
Korkotuotot	(2.01)	27 318 382,56	22 691 829,91
Korkokulut	(2.01)	-12 892 505,96	-8 909 848,57
KORKOKATE		14 425 876,60	13 781 981,34
Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	(2.02)	364 274,05	433 583,14
Palkkiotuotot	(2.03)	8 476 653,46	7 989 766,59
Palkkiokulut	(2.03)	-1 284 427,54	-1 050 362,83
Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot	(2.04)	57 966,38	-895 243,48
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot	(2.05)	71,24	-914 926,14
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	(2.06)	96 628,75	97 627,79
Liiketoiminnan muut tuotot	(2.07)	496 990,38	532 878,62
Henkilöstö- ja hallintokulut		-11 077 331,49	-10 824 562,30
Henkilöstökulut	(2.08)	-4 002 367,88	-4 101 298,35
Muut hallintokulut	(2.09)	-7 074 963,61	-6 723 263,95
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä sekä osakkeista ja osuuksista	(2.10)	-424 837,83	-354 527,96
Liiketoiminnan muut kulut	(2.07)	-2 261 788,07	-2 456 074,18

Lopulliset ja odotettavissa olevat luottotappiot	(2.11)	-1 322 078,93	-593 330,64
LIIKEVOITTO		7 547 997,00	5 746 809,95
Tilinpäätössiirrot		-8 662,09	-1 000 000,00
Tuloverot		-1 422 433,64	-924 710,80
Tilikauden verot		-1 395 010,93	-909 526,81
Aikaisempien tilikausien verot		2 687,91	
Laskennallinen vero		-30 110,62	-15 183,99
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO(TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN		6 116 901,27	3 822 099,15
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)		6 116 901,27	3 822 099,15

TASE

VASTAAVAA

		31.12.2024	31.12.2023
		eur	eur
Käteiset varat		690 325,45	802 745,40
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset		25 379 548,00	24 481 113,30
Saamiset luottolaitoksilta	(1.01)	32 581 660,15	35 574 459,73
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	(1.01)	517 884 447,32	499 675 421,12
Saamistodistukset	(1.02)	198 050,00	381 350,00
Muilta		198 050,00	381 350,00
Osakkeet ja osuudet	(1.03)	22 038 641,79	22 009 641,79
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrietyksissä	(1.03)	485 398,97	485 398,97
Johdannaissopimukset	(1.05)	653 792,52	538 187,55
Aineettomat hyödykkeet	(1.06)	4 898 354,35	2 568 550,20
Aineelliset hyödykkeet	(1.07)	3 249 474,72	3 132 077,02
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet		1 253 092,52	1 316 015,05
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet		1 485 257,32	1 482 077,15
Muut aineelliset hyödykkeet		511 124,88	333 984,82
Muut varat	(1.08)	287 961,75	119 890,58
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	(1.09)	4 021 012,15	4 819 906,10
Laskennalliset verosaamiset	(1.16)	381 232,57	469 882,94
VASTAAVAA YHTEENSÄ		612 749 899,74	595 058 624,70

VASTATTAVAA

		31.12.2024	31.12.2023
		eur	eur
VIERAS PÄÄOMA			
Velat luottolaitoksille	(1.11)	67 320 842,12	63 710 427,63
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	(1.12)	458 765 782,76	449 214 919,60
Talletukset		458 745 814,01	449 214 919,60
Muut velat		19 968,75	
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	(1.05)	826 218,80	1 737 527,55
Muut velat	(1.13)	1 992 793,75	2 859 549,35
Siirtovelat ja saadut ennakot	(1.15)	5 532 006,80	4 924 473,88
Laskennalliset verovelat	(1.16)	20 348,68	15 065,39
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>534 457 992,91</u>	<u>522 461 963,40</u>
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ			
Vapaaehtoiset varaukset		22 810 328,98	22 801 666,89
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ YHTEENSÄ		<u>22 810 328,98</u>	<u>22 801 666,89</u>
OMA PÄÄOMA (1.20)			
Peruspääoma		368,19	368,19
Kantarahasto		9 327 000,00	9 327 000,00
Muut sidotut rahastot		1 144 943,79	889 651,62
Vararahasto		1 560 281,27	1 560 281,27
Käyvän arvon rahasto		-415 337,48	-670 629,65
Vapaat rahastot		3 318 640,74	3 318 640,74
Muut rahastot		3 318 640,74	3 318 640,74
Edellisten tilikausien voitto (tappio)		35 573 723,86	32 437 234,71
Tilikauden voitto (tappio)		6 116 901,27	3 822 099,15
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>55 481 577,85</u>	<u>49 794 994,41</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u><u>612 749 899,74</u></u>	<u><u>595 058 624,70</u></u>

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

		31.12.2024	31.12.2023
		eur	eur
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset		3 976 272,62	4 282 315,32
Takaukset ja pantit		3 976 272,62	4 277 315,32
Muut			5 000,00

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	25 349 403,83	23 963 158,21
Muut	25 349 403,83	23 963 158,21

RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
	eur	eur
Liiketoiminnan rahavirta		
Varsinaisen toiminnan voitto verojen jälkeen	6 116 901,27	3 822 099,15
Tilikauden oikaisut	3 092 806,72	3 255 425,70
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-22 245 379,64	-15 414 466,56
Saamistodistukset	-398 027,16	309 323,25
Saamiset luottolaitoksilta	-2 797 639,20	2 578 727,86
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	-19 513 750,82	-25 390 651,86
Osakkeet ja osuudet		7 235 825,32
Muut varat	464 037,54	-147 691,13
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	11 691 352,43	5 199 320,69
Velat luottolaitoksille	3 610 414,49	-417 619,95
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	8 581 915,82	2 168 767,21
Muut velat	-500 977,88	3 448 173,43
Maksetut tuloverot	-909 526,77	-1 116 276,05
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-2 253 845,99	-4 253 897,07
Investointien rahavirta		
Investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin, lisäykset	-29 000,00	-3 031 381,60
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-2 937 237,86	-1 967 079,06
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	3 500,00	
Investointien rahavirta yhteensä	-2 962 737,86	-4 998 460,66
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-685 610,00	-589 550,00
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-685 610,00	-589 550,00
Rahavarojen nettomuutos	-5 902 193,85	-9 841 907,73
Rahavarat tilikauden alussa	26 395 944,56	36 237 852,29
Rahavarat tilikauden lopussa	20 493 750,71	26 395 944,56
Rahavarat muodostuvat seuraavista tase-eristä:		
Käteiset varat	690 325,45	802 745,40
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	19 803 425,26	25 593 199,16
Yhteensä	20 493 750,71	26 395 944,56
Lisätiedot rahoituslaskelmaan:		
Saadut korot	27 868 242,87	21 648 320,69
Maksetut korot	12 574 415,92	6 511 415,26
Saadut osingot	364 274,05	433 583,14

Tilikauden oikaisut:

Tilinpäätössiirrot	8 662,09	1 000 000,00
Tuloslaskelman verot	1 422 433,64	924 710,80
Odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot	1 322 078,93	593 330,64
Käyvän arvon muutokset	-57 966,38	415 387,57
Poistot ja arvonalentumiset aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä	490 036,01	402 197,76
Muut oikaisut	-92 437,57	-80 201,07
Yhteensä	3 092 806,72	3 255 425,70

LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN
LAATIMISPERIAATTEET

Lammin Säästöpankki kuuluu Säästöpankkien yhteenliittymään ja pankin tilinpäätös yhdistellään Säästöpankkiryhmän yhdistettyyn tilinpäätökseen.

Säästöpankkiryhmä on Suomen vanhin pankkiryhmä, joka koostuu Säästöpankkien yhteenliittymän muodostaneista Säästöpankeista, Keskusyhteisönä toimivasta Säästöpankkiliitosta sekä pankkien yhdessä omistamista tytär- ja osakkuusyhtiöistä. Säästöpankit ovat itsenäisiä alueellisia ja paikallisia pankkeja. Yhdessä Säästöpankit muodostavat pankkiryhmän, jossa yhdistyvät paikallisuus ja valtakunnallisuus. Säästöpankkien perustehtävä on edistää säästäväisyyttä ja asiakkaidensa taloudellista hyvinvointia lähellä asiakasta. Säästöpankit keskittyvät vähittäispankkitoimintaan, erityisesti päivittäisasiointiin, säästämisen ja sijoittamisen sekä lainaamisen palveluihin. Tuote- ja palveluvalikoimaa täydentävät Säästöpankkiryhmään kuuluvien tuoteyhtiöiden kanssa tuotettavat muut finanssialan palvelut ja tuotteet. Jäsensäästöpankkien omistamat tuote- ja palveluyhtiöt tukevat ja edistävät

Säästöpankkiryhmän liiketoimintaa joko vastuullaan olevien tuotteiden tai keskitetyn palvelutuotannon kautta. Ryhmän merkittävimmät tuoteyhtiöt ovat Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj, Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj, Sp-Henkivakuutus Oy, Sp-Rahastoyhtiö Oy, Säästöpankkipalvelut Oy sekä Sp-Koti Oy.

Säästöpankkien yhteenliittymään kuuluvat yhteisöt muodostavat yhteenliittymästä annetussa laissa määritellyn taloudellisen kokonaisuuden, jossa Säästöpankkiliitto osk ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Säästöpankkien yhteenliittymän muodostavat yhteenliittymän keskusyhteisönä toimiva Säästöpankkiliitto osk, 14 säästöpankkia, Säästöpankkien Keskuspankki Suomi Oyj ja Sp-Kiinnitysluottopankki Oyj sekä edellä mainittujen konsolidointiryhmiin kuuluvat yritykset, Säästöpankkipalvelut Oy ja Sp-Rahastoyhtiö Oy.

Säästöpankkiryhmän laajuus eroaa Säästöpankkien yhteenliittymän laajuudesta siinä, että Säästöpankkiryhmään kuuluu myös muita yhteisöjä kuin luotto- ja rahoituslaitoksia

tai palveluyrityksiä. Näistä merkittävimmät ovat Sp-Henkivakuutus Oy ja Sp-Koti Oy. Säästöpankkiliitto osk toimii koko Säästöpankkiryhmän ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä. Säästöpankkiryhmä ei muodosta kirjanpitolaissa määriteltyä konsernia eikä luottolaitostoiminnasta annetussa laissa määriteltyä konsolidointiryhmää, sillä Säästöpankkiliitto osk:lla ja sen jäsenpankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa. Tämän vuoksi Säästöpankkiryhmälle ei voida määritellä emoyhtiötä.

Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä säädetään, että Säästöpankkien yhteenliittymän keskusyhteisön Säästöpankkiliitto osk:n on laadittava Säästöpankkiryhmän yhdistelty tilinpäätös. Yhdistelty tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö Säästöpankkiliitto osk:n ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on

kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. Säästöpankkiliitto osk:n hallitus on vastuussa tilinpäätöksen laatimisesta. Tilinpäätös laaditaan Säästöpankkiryhmän muodostamasta taloudellisesta kokonaisuudesta. Yhdisteltyä tilinpäätöstä varten Säästöpankkiryhmässä sovelletaan yhtenäisiä tilinpäätösperiaatteita. Jäljennös Säästöpankkiryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa osoitteesta www.saastopankki.fi tai Säästöpankkiliiton toimitaloista käyntiosoitteesta Teollisuuskatu 33, 00510 Helsinki.

Pankit laativat erillistilinpäätöksensä kirjanpito- ja luottolaitoslain säännösten, valtiovaraministeriön luottolaitoksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä antaman asetuksen (76/2018) sekä Finanssivalvonnan Määräykset ja ohjeet 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus mukaisesti.

ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Euroalueeseen kuulumattomiin valuuttoihin sidotut ulkomaan rahan määräiset varat ja velat on muunnettu euroiksi Euroopan Keskuspankin noteeraamaan tilinpäätöspäivän keskikurssiin.

Arvostuksessa syntyneet kurssierot on kirjattu tuloslaskelmassa valuuttatoiminnan nettotuottoihin.

RAHOITUSINSTRUMENTIT

RAHOITUSVARAT JA –VELAT

Lammin Säästöpankki soveltaa rahoitusinstrumenttien kirjaamiseen ja arvostamiseen IFRS 9 Rahoitusinstrumentit standardia. Suojaussuhteisiin, joissa suojauskohteena on rahoitusvarojen- tai -velkojen muodostaman salkun käyvän arvon suojaaminen korkoriskiltä ("korkoriskin portfoliosuojaus"), Lammin Säästöpankki jatkaa IAS 39 Rahoitusinstrumentit: Kirjaaminen ja arvostaminen standardin soveltamista.

ALKUPERÄINEN KIRJAAMINEN

Rahoitusvaroihin tai velkoihin kuuluva erä kirjataan taseeseen, kun yhteisöstä tulee instrumentin sopimusehtojen osapuoli. Rahoitusvarojen selvityspäiväkäytännön

mukainen osto tai myynti kirjataan taseeseen tai taseesta pois kaupantekopäivän perusteella.

Rahoitusvarat ja -velat arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon, ja jos kyseessä on muu kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattava rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka, siihen lisätään tai siitä vähennetään hankkimisesta tai liikkeeseenlaskusta välittömästi johtuvat transaktiomenot. Myöhemmillä kausilla transaktiomenot kirjataan tuloslaskelmaan korkotuotoksi tai -kuluksi osana rahoitusvaran tai -velan efektiivistä korkoa.

RAHOITUSVAROJEN LUOKITTELU JA LUOKITTELUN MÄÄRITTELY

Lammin Säästöpankki luokittelee rahoitusvarat myöhempää arvostamista varten seuraaviin arvostusluokkiin:

- Jaksotettu hankintameno
- Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (käyvän arvon rahasto)
- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat.

Rahoitusvarat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä perustuen liiketoimintamalliin, jolla sitä rahoitusvarojen ryhmää, johon rahoitusvara kuuluu, hallinnoidaan sekä siihen, ovatko sopimukseen perustuvat rahavirrat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevat pääomamäärän koron maksua.

LIIKETOIMINTAMALLIN ARVIOINTI

Liiketoimintamallilla tarkoitetaan sitä, kuinka pankki hallinnoi rahoitusvarojaan rahavirtojen kerryttämiseksi. Toisin sanoen

liiketoimintamalli ratkaisee, syntyvätkö rahavirrat sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä, rahoitusvarojen myynnistä vai näistä molemmista. Jos rahavirrat realisoituvat tavalla, joka poikkeaa liiketoimintamallin arviointiajankohtana olleista odotuksista, tästä ei aiheudu filinpäätökseen aiempia kausia koskevaa virhettä eikä se myöskään muuta jäljellä olevien kyseisen liiketoimintamallin mukaisesti pidettävien rahoitusvarojen luokittelua.

RAHAVIRTAOMINAISUUKSIEN ARVIOINTI

Rahavirtaominaisuuksilla tarkoitetaan rahoitusvaran sopimuksen mukaisten rahavirtojen luonnetta.

Rahavirtaominaisuuksia arvioidessa käydään läpi, ovatko sopimukseen perustuvat rahavirrat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua, esim. korko sisältää vain korvauksen rahan aika-arvosta, luottoriskistä ja muista perustyyppiselle lainaamiselle tyypillisistä riskeistä. Mikäli sopimusehdot sisältävät sellaisia tekijöitä, joita ei voida pitää lainaamiselle tyypillisinä ehtoina, luokitellaan rahoitusvara käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi.

JAKSOTETTU HANKINTAMENO

Rahoitusvaroihin kuuluva erä arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun, jos molemmat seuraavista ehdoista täyttyvät:

- rahoitusvaroihin kuuluvaa erää pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi ja

- rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua.

KÄYPÄÄN ARVOON MUIDEN LAAJAN TULOKSEN KAUTTA ARVOSTETTAVAT

Rahoitusvaroihin kuuluva erä on arvostettava käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta, jos molemmat seuraavat ehdot täyttyvät:

- rahoitusvaroihin kuuluvaa erää pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoite saavutetaan sekä keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja, että myymällä rahoitusvaroja ja
- rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomaerän koron maksua.

Velkainstrumenttien osalta arvostus kirjanpidossa tehdään käypään arvoon ja arvon muutos kirjataan laskennallisella verolla ja odotettavissa olevalla luottotappiolla vähennettynä laajaan tuloslaskelmaan.

Rahoitusvarasta luovuttaessa tai myytäessä saatu voitto tai tappio käypään arvoon laajan tuloksen kautta arvostettaessa kirjataan velkainstrumenttien osalta tulosvaikutteisesti.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä pankki voi tehdä peruuttamattoman valinnan, jonka mukaan oman pääoman ehtoisen sijoituksen myöhemmät käyvän arvon muutokset esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Tällaiset sijoitukset arvostetaan kirjanpidossa käypään arvoon ja käyvän arvon muutos kirjataan laskennallisella verolla vähennettynä laajaan tuloslaskelmaan. Oman pääoman ehtoista sijoituksesta saatavat osingot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun oikeus maksuun saadaan, osakkeesta saatavat pääomanpalautukset kirjataan laajaan tuloslaskelmaan.

Oman pääoman ehtoisten instrumenttien osalta käyvän arvon rahastoon kertynyttä realisoitumatonta voittoa tai tappiota ei siirretä tulosvaikutteiseksi missään vaiheessa vaan siirto tehdään oman pääoman sisällä edellisten tilikausien voittovaroihin.

KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI ARVOSTETTAVAT RAHOITUSVARAT

Kaikki sellaiset erät, jotka eivät ole jaksotettuun hankintamenuun tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavia, kuuluvat käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi. Rahoitusvara voidaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä kuitenkin nimenomaisesti luokitella peruuttamattomasti käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi, jos näin toimimalla poistetaan arvostamiseen tai kirjaamiseen liittyvä epäjohdonmukaisuus tai vähennetään merkittävästi tällaista epäjohdonmukaisuutta, joka muutoin aiheutuisi varojen tai velkojen arvostamisesta tai niistä johtuvien voittojen tai tappioiden kirjaamisesta erilaisilla perusteilla.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellaan myös sellaiset vieraan pääoman ehtoiset sijoitukset, joissa

rahavirtakriteereiden ei voida katsoa täyttyvän. Rahavirtakriteerit arvioidaan pankissa instrumenttikohtaisesti, sen määrittämiseksi onko kyseisen erän sopimusehdoissa määritettynä tiettyinä ajankohtina toistuvia rahavirtoja, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan koron maksua.

RAHOITUSVAROJEN LUOKITTELUN MUUTOKSET

Vieraan pääoman ehtoisten sijoitusten uudelleen luokittelu tehdään vain silloin, kun Lammin Säästöpankin rahoitusvarojen hallinnoinnissa noudattamat liiketoimintamallit muuttuvat. Tällaisten muutosten odotetaan olevan erittäin harvinaisia, eikä Lammin Säästöpankki ole tehnyt uudelleenluokitteluja kuluneella tilikaudella.

SOPIMUKSEEN PERUSTUVIEN RAHAVIRTOJEN MUUTTUMINEN

Kun rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimukseen perustuvat rahavirrat neuvotellaan uudelleen, tai niihin tehdään muutoin muutoksia ja tämä uudelleen neuvottelu tai muutosten tekeminen ei johda kyseisen rahoitusvaroihin kuuluvan erän kirjaamiseen pois taseesta IFRS 9:n mukaisesti, rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräinen kirjanpitoarvo lasketaan uudelleen ja tehdystä muutoksesta aiheutuva voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti.

RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KIRJAAMINEN POIS TASEESTA

Rahoitusvara kirjataan pois taseesta, kun sopimukseen perustuvat oikeudet

rahoitusvaraan kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa olemasta voimassa tai mikäli erä siirretään toiselle osapuolelle näin täyttäen taseesta poiskirjaamisen edellytykset.

Rahoitusvaroihin kuuluva erä on siirretty toiselle osapuolelle siinä ja vain siinä tapauksessa, että pankki joko:

- siirtää sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtojen saamiseen toiselle osapuolelle; tai
- pitää itsellään sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtojen saamiseen mutta ottaa vastatakseen sopimukseen perustuvan velvollisuuden maksaa kyseiset rahavirrat yhdelle tai useammalle vastaanottajalle "läpikulku"-järjestelyllä. Sopimusta voidaan pitää "läpikulku"-järjestelynä kun:
  - Velvollisuutta maksaa lopulliselle saajalle ei ole, mikäli ei saada kerättyä vastaavia määriä alkuperäisestä omaisuuserästä
  - Alkuperäisen omaisuuserän myynti tai panttaaminen on siirtosopimuksella estetty

Siirrettäessä rahoitusvaroihin kuuluva erä toiselle osapuolelle, taseesta poiskirjaamisen edellytykset täyttyvät vain kun:

- Omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut on siirretty toiselle osapuolelle; tai

- Omistamiseen liittyviä merkittäviä riskejä ja etuja ei ole siirretty toiselle osapuolelle tai pitänyt näitä itsellään, mutta määräysvalta on siirretty.

Rahoitusvelka kirjataan pois taseesta silloin ja vain silloin, kun velka on lakannut olemasta olemassa, toisin sanoen peruutettu, kun sopimuksessa yksilöity velvoite on täytetty tai kumottu tai sen voimassaolo on lakannut. Jos jo lainanottajana ja lainanantajana olevien osapuolten välillä vaihdetaan vieraan pääoman ehtoisia instrumentteja, joiden ehdot poikkeavat huomattavasti toisistaan, vaihtoa on käsiteltävä alkuperäisen rahoitusvelan kuoletuksena ja uuden rahoitusvelan kirjaamisena. Ero kirjanpitoarvon ja maksetun vastikkeen välillä kirjataan tulosvaikutteisesti.

KÄYVÄN ARVON MÄÄRITTÄMINEN

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän mynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevat toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään sen hetkistä ostokurssia. Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada

suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan. Arvostushintoina käytetään markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritetty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät olennaisilta osin perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettava erä

kokonaisuudessaan luokitellaan, määritetään koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys arvioidaan kyseisen käypään arvoon arvostettavan erän suhteen kokonaisuudessaan.

ARVONALENTUMINEN

Odotettavissa olevat luottotappiot

Lammin Säästöpankki määrittää arvonalentumisen perustuen rahoitusvaran odotettavissa oleviin luottotappioihin. Odotettavissa olevia luottotappiota koskeva vähennyserä lasketaan ja kirjataan rahoitusvaroille, jotka arvostetaan alkuperäisen kirjaamisen jälkeen jaksotettuun hankintamenuun tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta sekä takaussopimuksille ja taseen ulkopuolisille luottositoumuksille.

Odotettavissa olevan luottotappion määrittämisessä sovelletaan kolmivaiheista mallia, jossa laskentaan vaikuttava vaihe määräytyy rahoitusvaran taseeseen kirjaamishetken ja raportointipäivän välillä tapahtuneen luottoriskin muutoksen perusteella seuraavasti:

- Vaiheeseen 1 kuuluvat rahoitusvarat, joiden luottoriski ei ole kasvanut merkittävästi taseeseen kirjaamispäivän ja raportointipäivän välillä. Vaiheessa 1 olevien rahoitusvarojen odotettavissa olevan luottotappion laskenta perustuu todennäköisyyteen, että luottotappio toteutuu raportointipäivästä seuraavan 12 kuukauden kuluessa.
- Vaiheeseen 2 kuuluvat rahoitusvarat, joiden luottoriski on

kasvanut merkittävästi taseeseen kirjaamishetken jälkeen. Vaiheessa 2 olevien rahoitusvarojen odotettavissa olevan luottotappion laskenta perustuu todennäköisyyteen, että luottotappio toteutuu rahoitusvaran jäljellä olevana voimassaoloaikana.

- Vaiheeseen 3 kuuluvat rahoitusvarat, joiden katsotaan olevan arvoltaan alentuneita. Vaiheessa 3 olevien rahoitusvarojen odotettavissa olevan luottotappion laskenta perustuu todennäköisyyteen, että luottotappio toteutuu rahoitusvaran jäljellä olevana voimassaoloaikana.

Lammin Säästöpankki käyttää luottoriskin muutoksen merkityksellisyyden arvioimiseen muun muassa seuraavia laadullisia ja määrällisiä tietoja.

- Maksuviive: rahoitusvaran luottoriskin katsotaan olevan kasvanut merkittävästi ja sopimus siirtyy vaiheesta 1 vaiheeseen 2, kun maksuviive ylittää 30 päivää. Kun maksuviive ylittää 90 päivää, rahoitusvaran katsotaan olevan arvoltaan alentunut ja siirtyy vaiheeseen 3.
- PD%:n kasvu: rahoitusvaran luottoriskin katsotaan kasvaneen merkittävästi ja se siirtyy vaiheesta 1 vaiheeseen 2, jos PD%:n kasvulle määritetyt suhteelliset tai absoluuttiset kynnyksarvot ylittyvät.
- Lainanhoitojousto: jos saatava ei ole järjestämätön, lainanhoitojoustomerkintä tulkitaan merkittäväksi luottoriskin kasvuksi ja saatava siirtyy vaiheesta 1 vaiheeseen 2. Jos lainanhoitojousto tehdään sopimukseen, joka on järjestämätön tai jos sopimuksella on hakemushetkellä kirjattu lainanhoitojousto, sopimuksen

- katsotaan olevan arvoltaan alentunut ja se siirtyy vaiheeseen 3.
- Maksukyvyttömyysmerkintä: Jos asiakas on todettu maksukyvyttömäksi, rahoitusvaran katsotaan olevan arvoltaan alentunut ja siirtyy vaiheeseen 3

Rahoitusvara voi palautua vaiheesta 2 tai 3, kun sen luottoriski on parantunut merkittävästi ja se on täyttänyt edellisen vaiheen kriteerit yhtäjaksoisesti siirtymälle määritetyn tarkkailujakson ajan 3 kuukautta.

ECL-LASKENNASSA KÄYTETTÄVÄT MENETELMÄT JA PARAMETRIT

Lammin Säästöpankki käyttää odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan pääsääntöisesti maksukyvyttömyyden todennäköisyys / tappio-osuus ($PD \cdot LGD \cdot EAD$) mallia. Vähäriskisille luotoille, joita ovat luotot julkiselle sektorille tai rahoituslaitokselle ja valtion takaamat opintolainat, laskenta tehdään Loss Rate mallilla ($Loss Rate \cdot LGD \cdot EAD$). Laskenta tehdään sopimuskohtaisesti ja se perustuu seuraaviin parametreihin:

- PD% (vain PD/LGD malli): maksukyvyttömyyden todennäköisyys, joka perustuu ulkoisiin ja sisäisiin luottoluokituksiin.
- Loss Rate% (vain Loss Rate malli): vastapuolelle vakioitu prosentti, joka määräytyy vastapuolen sektorikoodin perusteella.
- LGD %: arvioitu tappion määrä maksukyvyttömyyshetkellä, huomioi sopimuksen käytettävissä olevat vakuudet.
- EAD: vastuun määrä maksukyvyttömyyshetkellä on vuositason keskiarvo, jossa huomioidaan sopimus- ja vuositasolle lasketut pääoman lyhennykset ja ennakaiset

takaisinmaksut niille tuotteille, joille se on mallinnettu. Taseen ulkopuolisten erien katsotaan pysyvän vakiona sopimuksen elinkaaren loppuun asti. Luoton nostamaton osuus huomioidaan laskelmissa täysimääräisenä.

Laskennassa huomioidaan rahan aika-arvo diskonttaamalla sopimukselle laskettava odotettavissa oleva luottotappio. Efektivisenä korkona käytetään sopimuksen korkoa ja se lasketaan vaiheissa 1 ja 2 bruttokirjanpitoarvolle ja vaiheessa 3 alentuneelle kirjatulle arvolle raportointipäivälle.

Luottokannan (lainat ja saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset erät) odotettavissa olevan luottotappion laskentaan sisällytetään tulevaisuuteen suuntautuvaa tietoa käyttämällä laskennassa kolmea eri talouden skenaariota, jotka perustuvat Säästöpankkiryhmän pääekonomistin laatiin makrotalouden ennusteisiin. Makrotalouden ennusteiden muutosvaikutukset on mallinnettu ECL laskennassa käytettävään PD parametriin. Laskennassa käytettävät skenaariot ja niille asetetut painot ovat: optimistinen 20%, perus 60% ja pessimistinen 20%. ECL laskennassa käytettävien talouden skenaarioiden ennustehorisontti on kolme vuotta, jonka jälkeisinä vuosina makrotalouden tekijöiden arvojen oletetaan pysyvän vakaina ja vastaavan ennustejakson kolmannen vuoden arvoja. Skenaariot on päivitetty lokakuussa 2024. Alla on esitetty keskeiset makrotalouden tekijät ja niiden ennustetut arvot seuraavalle kolmelle vuodelle (arvojen vaihteluväli eri skenaarioiden välillä).

	2024	2025	2026
EuropeStoxx muutos	2,0% / 8,0%	-10,0% / 12,0%	-3,0% / 8,0%
BKT muutos	-1,8% / 1,5%	0,5% / 2,5%	1,,2% / 1,5%
Investoinnit	-6,0% / 0,0%	1,0% / 6,0%	2,0% / 3,0%

Lammin Säästöpankki käyttää odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämiseen malliperusteista laskentaa, mutta tarvittaessa mallien tuottamaa määrää muutetaan johdon arvioon perustuvalla oikaisulla. Oikaisun kirjaamisen perusteena on esimerkiksi sellainen saatavilla oleva uusi tieto tai tekijä, jota laskentamallissa käytettävät parametrit tai tiedot eivät sisällä.

Tilinpäätöshetkellä johdon harkintaan perustuvat oikaisut ovat kohdentuneet erityisesti vaiheessa 3 oleviin saataviin ja oikaisujen tarpeen ja määrän arvioimisessa on kiinnitetty huomiota erityisesti seuraaviin odotettavissa olevan luottotappion määrään vaikuttaviin tekijöihin.

- Saatavaan kohdistettujen vakuuksien luonne ja arvo huomioiden alueellisen taloudellisen tilanteen vaikutus esimerkiksi asuinkiinteistöjen hintatasoon ja realisoitavuuteen.
- Saatavien sopimuksenmukaisten rahavirtojen määrä ja ajoittuminen huomioiden saatavilla olevat vastapuolta koskevat tiedot, jotka eivät sisälly laskentamallin parametreihin. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi työllistymistä koskevat muutokset, haettujen lyhennysvapaiden määrä ja kesto sekä liiketoiminnan laajuudessa tai kannattavuudessa tapahtuneet muutokset
- Saatavan vastapuolen luottoriskin muutos, joka johtuu tekijöistä, kuten esimerkiksi liiketoimintaan tai

työllisyyteen vaikuttavat rajoitukset, jotka eivät sisälly laskentamalliin.

Luottokannan analyysin perusteella Lammin Säästöpankillä ei ole merkittäviä toimialakohtaisia riskikeskittymiä, joiden osalta mallien tuottamaa odotettavissa olevaa luottotappiota olisi tarpeen kasvattaa johdon harkintaan perustuvalla oikaisulla.

ODOTETTAVISSA OLEVIEN LUOTTOTAPPIOIDEN KIRJAAMINEN

Odotettavissa olevia luottotappioita koskeva vähennyserä kirjataan taseeseen lainan kirjanpitoarvon vähennykseksi erilliselle tilille. Luottositoumusten ja takaussopimusten osalta tappiota koskeva vähennyserä kirjataan taseeseen varaukseksi. Käypään arvoon muun laajan tuloksen kautta kirjattavien saamistodistusten odotettavissa oleva luottotappio kirjataan oikaisemaan käyvän arvon rahastoa. Taseeseen kirjattujen odotettavissa olevien luottotappioiden muutokset esitetään tuloslaskelman erässä Arvon alentumistappiot rahoitusvaroista.

Saamistodistusten arvonalentuminen

Säästöpankkiryhmä laskee saamistodistusten odotettavissa olevat luottotappiot ostoeräkohtaisesti käyttämällä maksukyvyttömyyden todennäköisyys / tappio-osuus (PD*LGD*EAD) mallia.

Maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (PD) perusteena käytetään Bloombergin tuottamia luottoluokituksia ja jos sitä ei ole saatavissa, ulkoisia luottoluokitustietoja, jotka konvertoidaan PD arvoiksi. Laskennassa käytetyt LGD arvot vastaavat tutkittuja historiallisia toteumia sijoituslajeittain, eikä niitä arvioida erikseen liikkeeseenlaskija- tai sijoituskohtaisesti.

Toteutuneet luottotappiot

Lainat ja saatavat, joita ei pystytä perimään kirjataan lopulliseksi luottotappioksi, kun tavanomainen perintäprosessi on loppuunsaatettu ja yksittäisen lainan tai saatavan tappion lopullinen määrä pystytään laskemaan. Lopulliseksi todetut luottotappiot kirjataan pois taseesta vastaeränä tuloslaskelman erä Arvon alentumistappiot rahoitusvaroista. Mahdolliset taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan oikaisuksi tuloslaskelman erään Arvon alentumistappiot rahoitusvaroista.

SUOJAUSLASKENTA JA JOHDANNAISSOPIMUKSET

Lammin Säästöpankki suojaa johdannaissopimuksilla korkoriskiään sekä käyvän arvon että rahavirran muutoksilta ja soveltaa suojaussuhteisiin suojauslaskentaa. Käyvän arvon suojauksen kohteena on kiinteäkorkoinen ottolainaus ja rahavirran suojauksen kohteena vaihtuvakorkoisen antolainauksen tuleva korkovirta. Suojauksen tavoitteena on vakauttaa korkokatetta ja neutralisoida varojen ja velkojen mahdollinen käyvän arvon muutos.

Lammin Säästöpankki soveltaa yleisen suojauslaskennan piirissä oleviin suojaussuhteisiin IFRS 9 standardia. Korkoriskin käyvän arvon portfoliosuojauksiin (makrosuojaus) sovelletaan IAS 39 "carve out" sääntelyä kunnes kyseisiä suojaussuhteita koskeva uusi sääntely astuu voimaan.

Johdannaissopimukset arvostetaan käypään arvoon. Käypää arvoa suojaavien johdannaisten käypä arvo kirjataan taseeseen johdannaissaamiseksi tai -velaksi ja käyvän arvon muutos tuloslaskelman erään "Suojauslaskennan nettotulos". Käypää arvoa suojattaessa myös suojattava kohde arvostetaan

suojauksen ajan käypään arvoon, vaikka se muuten arvostettaisiin jaksotettuun hankintamenuun. Suojattavan kohteen käyvän arvon muutos kirjataan kyseisen tase-erän oikaisuksi ja tuloslaskelmaan erään "Suojauslaskennan nettotulos". Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

Rahavirtaa suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutoksen tehokas osuus kirjataan laskennallisilla veroilla oikaistuna omassa pääomassa olevaan käyvän arvon rahastoon. Käyvän arvon muutoksen tehoton osuus kirjataan suoraan tuloslaskelman erään "Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot". Suojaavan johdannaisten arvostamisesta käyvän arvon rahastoon kertynyt arvomuutos kirjataan tulokseen suojatun rahavirran oikaisuksi sitä mukaa, kun suojattu rahavirta kirjataan tulokseen. Suojaavien johdannaisten korot esitetään korkotuottoina ja -kuluina niiden luonteen mukaisesti.

Suojauslaskennan aloittamisen hetkeltä dokumentoidaan suojattavan kohteen ja suojaavan johdannaisten suojaussuhde, kuten myös riskienhallinnan tavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategia. Suojaussuhteen tehokkuutta arvioidaan säännöllisesti, kuitenkin aina vähintään raportointihetkeltä.

AINEELLISET JA AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet on jaettu käyttötarkoituksen perusteella omassa käytössä oleviin kiinteistöihin ja sijoituskiinteistöihin. Jaon lähtökohtana ovat olleet käytetyt neliömetrit.

Kiinteistöt on merkitty taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenu määräisinä. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintamenuun.

Pankki ei sovelle luottolaitoslain 12 luvun 8§:n mahdollisuutta arvostaa sijoituskiinteistöt käypään arvoon.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien tasearvot perustuvat hyödykkeiden arvoon suhteessa varsinaisen liiketoiminnan tulonodotuksiin.

Sijoituskiinteistöjen ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden kirjanpitoarvon ja sitä pysyvästi alemman todennäköisen luovutushinnan ero, mikäli se on olennainen, on kirjattu arvonalentumistappiona kuluksi sijoituskiinteistöjen nettotuottoihin. Mahdolliset arvonalentumisten peruutukset kirjataan saman erän oikaisuiksi.

Pankin keskeiset sijoituskiinteistökohteet on arvioitu kiinteistökohtaisesti tuottoarvomenetelmää käyttäen. Kauppahintamenetelmää on käytetty etupäässä asuntojen ja maa-alueiden arvioinnissa. Tuottoarvomenetelmän arviot perustuvat kiinteistökohteesta saatavissa olevan nettovuokratuoton määrään ja kiinteistömarkkinoiden tuottovaateeseen. Vähimmäistuottovaateena on pidetty 3,0 %:n tuottoa. Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot on ilmoitettu liitetiedossa 1.07.

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

POISTOERO JA VEROTUSPERUSTEISET VARAUKSET

Poistoeroon on kirjattu tehtyjen ja suunnitelmanmukaisten poistojen erotus.

Verotusperusteisia varauksia, mm. luottotappiovarauksia, käytetään pankin tilinpäätös- ja verosuunnittelussa. Verotusperusteisten varausten määrä tai muutos eivät siten kuvaa pankin riskejä.

Pankin tilinpäätöksessä tilinpäätössiirtojen kertymä esitetään siihen liittyvää verovelkaa vähentämättä.

Konsernitaseessa konserniyritysten poistoerot ja verotusperusteiset varaukset jaetaan omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmassa laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

Taseen ulkopuolisina sitoumuksina esitetään asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset ja asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset.

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annettuja sitoumuksia ovat mm. takaukset ja niihin rinnastettavat takuusitoumukset. Sitoumukset esitetään sen määräisenä, mitä takaus tai takuusitoumus tilinpäätöshetkellä enintään vastaa.

Asiakkaan hyväksi annettuja peruuttamattomia sitoumuksia ovat mm. sitovat luottolupaukset, myönnetyt nostamattomat luotot sekä käyttämättömät luottolimiitit. Sitoumukset esitetään sen määräisinä, mitä niiden perusteella tilinpäätöshetkellä enintään voidaan joutua maksamaan.

KORKOTUOTOT JA –KULUT

Korkotuottoihin ja –kuluihin on kirjattu kaikki korollisista varoista ja veloista aiheutuvat korkotuotot ja -kulut. Korot on kirjattu suoriteperusteella lukuun ottamatta viivästyskorkoja, jotka on kirjattu, kun maksu on saatu. Korot on jaksotettu efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Korkotuottoina tai –kuluina on käsitelty myös saamisten ja velkojen hankintahinnan ja nimellisarvon erotus, joka on jaksotettu saamisen tai velan juoksuajalle efektiivisen koron menetelmällä. Vastaerä on kirjattu saamisen tai velan muutokseksi.

Korkotuottoa on kerrytetty myös arvoltaan alentuneen saamisen kirjanpidossa jäljellä olevalle saldolle sopimuksen alkuperäisellä efektiivisellä korolla.

POISTOPERIAATTEET

Rakennusten ja muiden kuluviin aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot poistetaan taloudellisen pitoajan perusteella ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistoin. Poistoajat ovat rakennusten ja rakennelmien osalta 10–30 vuotta ja koneiden ja kaluston osalta 5–8 vuotta. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Tietokoneohjelmistojen kehittämismenot sekä lisenssit aktivoidaan Aineettomiin oikeuksiin ja poistetaan 3–5 vuodessa. Peruspankkijärjestelmä –hankkeen kulut aktivoidaan taseeseen ja poistoaika järjestelmän käyttöönoton jälkeen on 10 vuotta. Pitkävaikutteiset menot poistetaan vaikutusaikanaan.

MUUT KUIN VARSINAISEN TOIMINNAN TUOTOT JA KULUT SEKÄ PAKOLLISET VARAUKSET

Pankissa eikä konsernissa ole kirjattu muita kuin varsinaisen toiminnan tuottoja ja kuluja. Jos vastaisen menon ja

menetyksen täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, se merkitään pankin taseen pakollisiin varauksiin.

VEROT

Pankin ja muiden yksittäisten konserniyhtiöiden tilinpäätöksissä tuloverot on kirjattu verotettavan tulon perusteella laskettuna. Käyvän arvon rahastoon sisältyvästä positiivisesta arvonmuutoksesta on taseeseen merkitty laskennallinen verovelka ja negatiivisesta arvonmuutoksesta laskennallinen verosaaminen. Lisäksi käyvän arvon rahastosta tulokseen siirretystä negatiivisesta arvonmuutoksesta on kirjattu laskennallinen verosaaminen. Muita laskennallisia veroja ei yhtiötasolla ole kirjattu.

Konsernitilinpäätöksessä konserniyritysten poistoerot ja verotusperusteiset varaukset on jaettu konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan ja niiden muutos konsernituloslaskelmassa laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

RAHAVARAT

Rahoituslaskelman rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta. Rahoituslaskelma on laadittu epäsuoraa menetelmää käyttäen.

LIITETIEDOT

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

1.01 Lainat ja saamiset

Saamiset luottolaitoksilta

	2024	2023
Vaadittaessa maksettavat	19 803 425,26	25 593 199,16
Keskusrahallaitokselta	19 803 420,60	25 593 194,50
Kotimaisilta luottolaitoksilta	4,66	4,66
Muut	12 778 234,89	9 981 260,57
Keskusrahallaitokselta	12 778 234,89	8 960 260,57
Kotimaisilta luottolaitoksilta		350 000,00
Ulkomaisilta luottolaitoksilta		671 000,00
Yhteensä	32 581 660,15	35 574 459,73

Saamiset yleisöitä ja julkisyhteisöiltä

	2024	2023
Yritykset ja asuntoyhteisöt	142 946 913,00	136 118 094,79
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	214 219,31	299 361,61
Kotitaloudet	366 514 153,45	354 847 124,45
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	6 012 494,40	6 889 878,91
Ulkomaat	2 196 667,16	1 820 961,36
Yhteensä	517 884 447,32	499 675 421,12

- joista saamiset, joilla on huonompi etu oikeus velallisen avulla

24 000,00

Odotehtavissa olevat luottotappiot (ECL), Lainat ja saamiset sekä taseen ulkopuoliset

	2024			2023	2023
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä	Yhteensä
Tase 1.1.2024	196 687,49	250 545,35	1 397 334,87	1 844 567,71	1 233 545,47
Siirrot vaiheeseen 1	10 934,05	-45 889,52	-730,18	-35 685,65	-52 802,64
Siirrot vaiheeseen 2	-9 103,25	180 354,94	-5 431,83	165 819,86	34 340,88
Siirrot vaiheeseen 3	-5 344,18	-34 323,62	284 825,29	245 157,49	350 356,82
Uudet saamiset	63 592,94	33 413,73	76 946,32	173 952,99	105 141,28
Lyhennykset ja erääntyneet saamiset	-36 320,14	-38 901,67	-238 215,88	-313 437,69	-315 348,29
Toteutuneiden luottotappioiden vaikutus			-264 443,06	-264 443,06	-14 734,02
Luottoriskin muutoksen vaikutus	45 112,05	65 235,52	410 643,68	520 991,25	305 215,31
Laskentamallin muutosten vaikutus	30 227,49	153 236,88	165 855,62	349 319,99	
Manuaalisten korjausten vaikutus			59 748,21	59 748,21	198 852,90
Tase 31.12.2024	295 786,45	563 671,61	1 886 533,04	2 745 991,10	1 844 567,71

Järjestämättömät saamiset, yhteensä

joista yli 90 päivää erääntyneet saamiset

joista todennäköisesti maksamatta jäävät, jotka erääntymättömiä tai alle 90 päivää erääntyneitä

6 507 579,00 4 769 169,00

Lainanhojoustolliset saamiset, yhteensä **12 135 552,04** **5 322 845,00**

Sopimuksen mukainen jäljellä oleva määrä rahoitusvaroista, jotka on raportointikaudella kirjattu pois lopullisena luottotappiona ja joihin edelleen

Saamisista tilikaudelle kirjattujen lopullisten luottotappioiden määrä 418 988,08 3 145,57 21 794,46

1.02 Saamistodistukset

	2024	2023		2023
	Yhteensä	Joista keskuspankki-rahoitukseen oikeuttavia saamistodistuksia	Joista valtion velkasitoumuksia	Muut
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	25 577 598,00	25 379 548,00		25 379 548,00
Julkisesti noteeratut	25 577 598,00	25 379 548,00		25 379 548,00
Yhteensä	25 577 598,00	25 379 548,00		25 379 548,00
	2023	2023		2023
	Yhteensä	Joista keskuspankki-rahoitukseen oikeuttavia saamistodistuksia	Joista valtion velkasitoumuksia	Muut
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	24 862 463,30	24 481 113,30		24 481 113,30
Julkisesti noteeratut	24 862 463,30	24 481 113,30		24 481 113,30
Yhteensä	24 862 463,30	24 481 113,30		24 481 113,30

Odotehtavissa olevat luottotappiot (ECL), Saamistodistukset

	2024			2023	2023
	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä	Yhteensä
Tase 1.1.2024	26 728,73			26 728,73	57 891,93
Siirrot vaiheeseen 1					-7 445,16
Uudet saamistodistukset	6 136,58			6 136,58	5 090,04
Erääntyneet saamistodistukset	-3 403,62			-3 403,62	-18 822,80
Luottoriskin muutoksen vaikutus	-725,29			-725,29	-9 985,28
Tase 31.12.2024	28 736,40			28 736,40	26 728,73

1.03 Osakkeet ja osuudet

	2024	2023
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	52 814,40	52 814,40
Muut	52 814,40	52 814,40
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	21 985 827,39	21 985 827,39
Muut	21 985 827,39	21 985 827,39
Osakkeet ja osuudet yhteensä	22 038 641,79	22 009 641,79
- joista luottolaitoksissa	19 786 490,49	19 757 490,49
- joista muissa yrityksissä	2 252 151,30	2 252 151,30
Hankintamenoon kirjattavat:		
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyyksissä		
Muissa yrityksissä	485 398,97	485 398,97
Yhteensä	485 398,97	485 398,97

1.04 Rahoitusvarojen ryhmät

Rahoitusvarojen luokittelu IFRS 9:n mukaisesti 31.12.2024

	2024	2023
Jaksoitettuun hankintameroon kirjattavat rahoitusvarat		
Käteiset varat	690 325,45	802 745,40
Saamiset luottolaitoksilta	32 881 660,15	35 574 459,73
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	517 884 447,32	499 651 421,12
Yhteensä	551 156 432,92	536 028 626,25
-Joista tappioita koskeva vähennyserä JHM, yhteensä	2 718 279,62	1 831 537,99
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvarat		
Osakkeet ja osuudet	52 814,40	52 814,40
Johdannaisoimukset	653 792,52	538 187,55
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä		24 000,00
Yhteensä	706 606,92	615 001,95
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat (velkainstrumentit)		
Saamisistolitukset	25 577 598,00	24 862 463,30
Yhteensä	25 577 598,00	24 862 463,30
-Joista tappioita koskeva vähennyserä (1)	28 736,40	26 728,73
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat (oman pääoman ehtoiset instrumentit)		
Osakkeet ja osuudet	21 956 827,39	21 956 827,39
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyyksissä	485 398,97	485 398,97
Yhteensä	22 471 226,36	22 442 226,36
Rahoitusvarat yhteensä	599 911 864,20	583 948 317,86

1) ECL kirjataan käyvän arvon rahastoon

1.05 Johdannaisoimukset ja suojauskalkent

Johdannaisoimusten nimellisarvot

Jäijellä oleva maturiteetti	2024			Yhteensä
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	yli 5 vuotta	
Suojauskalkentaa käytettävät johdannaisoimukset	5 000 000,00	100 000 000,00	5 000 000,00	110 000 000,00
Käyvän arvon suojaus	5 000 000,00	100 000 000,00	5 000 000,00	110 000 000,00
Korkojohdannaiset	5 000 000,00	100 000 000,00	5 000 000,00	110 000 000,00
Koronvaihtosopimukset	5 000 000,00	100 000 000,00	5 000 000,00	110 000 000,00

Johdannaisoimusten nimellisarvot

Jäijellä oleva maturiteetti	2023			Yhteensä
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	yli 5 vuotta	
Suojauskalkentaa käytettävät johdannaisoimukset	15 000 000,00	100 000 000,00	10 000 000,00	125 000 000,00
Käyvän arvon suojaus	15 000 000,00	100 000 000,00	10 000 000,00	125 000 000,00
Korkojohdannaiset	15 000 000,00	100 000 000,00	10 000 000,00	125 000 000,00
Koronvaihtosopimukset	15 000 000,00	100 000 000,00	10 000 000,00	125 000 000,00

Johdannaisoimusten käyvät arvot

	2024		2023	
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat
Suojauskalkentaa käytettävät johdannaisoimukset	653 792,52	826 218,80	538 187,55	1 737 527,55
Käyvän arvon suojaus	653 792,52	826 218,80	538 187,55	1 737 527,55
Korkojohdannaiset	653 792,52	826 218,80	538 187,55	1 737 527,55
Koronvaihtosopimukset	653 792,52	826 218,80	538 187,55	1 737 527,55
Yhteensä	653 792,52	826 218,80	538 187,55	1 737 527,55

Suojauskalkentaa voivot ja tappiot sekä suojauksen tehottomuus

Käyvän arvon suojaus	2024	2023
Johdannaisoimuksen käyvän arvon muutos	1 026 913,72	3 137 098,59
Suojauskohteen käyvän arvon muutos	-968 947,34	-3 552 486,16
Tuloslaskelmaan kirjattu suojauksen tehottomuus	57 966,38	-415 387,57

Käyvän arvon suojauskalkentaa suojauskohteet	2024		2023	
	Suojattavan kohteen kirjanpitoarvo	josta suojaattavan kohteen käyvän arvon muutosta	Suojattavan kohteen kirjanpitoarvo	josta suojaattavan kohteen käyvän arvon muutosta
Käyvän arvon portfoliosuojaus				
Velat yleisöille ja julkisyhteisöille	109 908 071,58	-91 928,42	123 939 124,24	-1 060 875,76
Vastattavaa yhteensä	109 908 071,58	-91 928,42	123 939 124,24	-1 060 875,76

1.06 Aineettomat hyödykkeet

	2024	2023
Muut kehittämissenot	675 955,64	428 448,22
Muut aineettomat hyödykkeet	4 222 398,71	2 140 101,98
Yhteensä	4 898 354,35	2 568 550,20

Aineettomat hyödykkeet

	2024	2023
Hankintameno 1.1.	5 343 198,13	3 645 535,77
+ tilikauden lisäykset	2 871 924,45	1 825 406,43
+/- siirrot erien välillä	-216 891,37	-127 744,07
Hankintameno 31.12.	7 998 231,21	5 343 198,13
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-2 774 647,93	-2 501 557,45
- tilikauden poistot	-325 228,93	-273 090,48
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-3 099 876,86	-2 774 647,93
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 898 354,35	2 568 550,20
Kirjanpitoarvo 1.1.	2 568 550,20	1 143 978,32

1.07 Aineelliset hyödykkeet		2024		
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo		
Maa- ja vesialueet				
Omasa käyttössä	3 197,26			
Sijoituskäytössä	10 000,00	10 000,00		
Yhteensä	13 197,26	10 000,00		
Rakennukset				
Omasa käyttössä	4 595,45			
Sijoituskäytössä	4 737,79	20 000,00		
Yhteensä	9 333,24	20 000,00		
Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet				
Omasa käyttössä	1 477 464,61			
Sijoituskäytössä	1 238 354,73	2 246 396,00		
Yhteensä	2 715 819,34	2 246 396,00		
Muut aineelliset hyödykkeet	511 124,88	0,00		
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	3 249 474,72	2 276 396,00		
		2023		
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo		
Maa- ja vesialueet				
Omasa käyttössä	3 197,26			
Sijoituskäytössä	10 000,00	10 000,00		
Yhteensä	13 197,26	10 000,00		
Rakennukset				
Omasa käyttössä	19 101,41			
Sijoituskäytössä	19 935,63	20 000,00		
Yhteensä	39 037,04	20 000,00		
Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet				
Omasa käyttössä	1 459 778,48			
Sijoituskäytössä	1 286 079,42	2 296 396,00		
Yhteensä	2 745 857,90	2 296 396,00		
Muut aineelliset hyödykkeet	333 984,82	0,00		
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	3 132 077,02	2 326 396,00		
Aineelliset hyödykkeet				
	2024			
	Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistö-osakkeet	Muut kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	
Hankintameno 1.1.	3 267 243,72	2 872 291,58	2 820 978,25	
+ tilikauden lisäykset	2 275,65	17 686,13	45 351,63	
- tilikauden vähennykset	-67 370,53			
+/- siirrot erien välillä			216 891,37	
Hankintameno 31.12.	3 202 148,84	2 889 977,71	3 083 221,25	
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-1 951 228,67	-1 390 214,43	-2 486 993,43	
+/- vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot	67 370,53			
- tilikauden poistot	-15 197,84	-14 505,96	-85 102,94	
- tilikauden arvonalentumiset	-50 000,34		-50 000,34	
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-1 949 056,32	-1 404 720,39	-2 572 096,37	
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 253 092,52	1 485 257,32	511 124,88	
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 316 015,05	1 482 077,15	333 984,82	
Yhteensä	2 569 107,57	2 967 334,47	845 109,70	
	2023			
	Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistö-osakkeet	Muut kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	
Hankintameno 1.1.	3 264 602,21	2 851 762,22	2 574 732,42	
+ tilikauden lisäykset	2 641,51	20 529,36	118 501,76	
+/- siirrot erien välillä			127 744,07	
Hankintameno 31.12.	3 267 243,72	2 872 291,58	2 820 978,25	
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-1 910 595,98	-1 350 673,43	-2 438 059,84	
- tilikauden poistot	-40 632,69	-39 541,00	-46 933,59	
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.	-1 951 228,67	-1 390 214,43	-2 486 993,43	
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 316 015,05	1 482 077,15	333 984,82	
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 354 006,23	1 501 088,79	136 672,58	
Yhteensä	2 670 021,28	2 983 165,94	470 657,40	
1.08 Muut varat				
	2024		2023	
Maksujenvälityssaamiset	239 463,59	106 305,05		
Muut	48 498,16	13 585,53		
Yhteensä	287 961,75	119 890,58		
1.09 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot				
	2024		2023	
Korot	2 889 285,79	3 439 065,01		
Muut	1 131 726,36	1 380 841,09		
Yhteensä	4 021 012,15	4 819 906,10		
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot				
1.10 Rahoitusvelkojen ryhmät				
	2024		2023	
Jaksettavien hankintamenojen kirjattavat	526 086 624,88	512 925 347,23		
Velat luottolaitoksille	67 320 842,12	63 710 427,63		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	458 765 782,76	449 214 919,60		
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat	826 218,80	1 737 527,55		
Johdannaisoimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	826 218,80	1 737 527,55		
Yhteensä	826 218,80	1 737 527,55		

1.11 Velat luottolaitoksille

	2024	2023
Luottolaitoksille	67 320 842,12	63 710 427,63
Vaadittaessa maksettavat	190 842,12	224 055,39
Muut	67 130 000,00	63 486 372,24
Yhteensä	67 320 842,12	63 710 427,63

1.12 Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

	2024	2023
Talletukset	458 745 814,01	449 214 919,60
Vaadittaessa maksettavat	339 418 415,96	333 054 521,89
Muut	119 327 398,05	116 160 397,71
Muut velat	19 968,75	
Vaadittaessa maksettavat	19 968,75	
Yhteensä	458 765 782,76	449 214 919,60

1.13 Muut velat

	2024	2023
Maksujenvälitysvelat	1 684 286,33	1 827 720,16
Varaukset	211 855,23	286 111,04
Muut	96 652,19	745 718,15
Yhteensä	1 992 793,75	2 859 549,35

1.14 Varaukset

	2024	2023
Pakolliset varaukset	211 855,23	286 111,04
Muut varaukset	22 810 328,98	22 801 666,89
Yhteensä	23 022 184,21	23 087 777,93

Erittely pakollisiin varauksiin merkityistä eristä	Kirjanpitoarvo tilikauden alussa	lisäykset	Vähennykset	Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa
Odotettavissa olevat luottotappiot	13 029,72			27 711,48
Muut	273 081,32		-88 937,57	184 143,75
Yhteensä	286 111,04		-88 937,57	211 855,23

1.15 Siirtovelat ja saadut ennakot

	2024	2023
Korot	3 696 626,35	3 378 195,96
Muut	1 835 380,45	1 546 277,92
Yhteensä	5 532 006,80	4 924 473,88

1.16 Laskennalliset verovelat ja -saamiset

	2024	2023
Muista väliaikaisista eroista lasketut verosaamiset	257 049,52	287 160,14
Käyvän arvon rahastosta johtuva laskennallisten verosaamisten määrä	124 183,05	182 722,80
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	381 232,57	469 882,94
Muista väliaikaisista eroista lasketut verovelat	5 747,28	5 345,75
Käyvän arvon rahastosta johtuva laskennallisten verovelkojen määrä	14 601,40	9 719,64
Laskennalliset verovelat yhteensä	20 348,68	15 065,39

Laskennalliset verovelat ja -saamiset on kirjattu käyvän arvon rahastoon kirjatuista rahavirtaa suojaavien johdannaisien ja käypään arvoon laajan tuloksen erin kirjattavien saamistodistusten ja oman pääoman ehtoisten arvopapereiden käyvän arvon muutoksista ja odotetuista luottotappioista.

Muilla osin laskennallisia verovelkoja ja -saamia on kirjattu pankin taseseen muista väliaikaisista eroista.

1.17 Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma

Rahoitusvarat

	2024	3 - 12 kk	1-5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
alle 3 kk					
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	199 654,00	1 677 172,00	16 668 803,00	6 833 919,00	25 379 548,00
Saamiset luottolaitoksilta	24 193 167,68		4 679 159,08	3 709 333,39	32 581 660,15
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	25 007 232,29	29 581 818,58	134 926 048,42	328 369 348,03	517 884 447,32
Saamistodistukset		198 050,00			198 050,00
Johdannaiset			511 464,27	142 328,25	653 792,52
Yhteensä	49 400 053,97	31 457 040,58	156 785 474,77	339 054 928,67	576 697 497,99

Rahoitusvarat

	2023	3 - 12 kk	1-5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
alle 3 kk					
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	9 009 360,30	13 177 743,00	2 294 010,00	24 481 113,30
Saamiset luottolaitoksilta	29 874 302,38	1 021 000,00	4 679 157,35		35 574 459,73
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	35 158 112,19	36 418 359,42	116 520 763,76	311 578 185,75	499 675 421,12
Saamistodistukset		94 900,00	286 450,00		381 350,00
Johdannaiset			257 176,50	281 011,05	538 187,55
Yhteensä	65 032 414,57	46 543 619,72	134 921 290,61	314 153 206,80	560 650 531,70

Rahoitusvelat

	2024	3 - 12 kk	1-5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
alle 3 kk					
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	15 430 842,12	24 500 000,00	23 680 000,00	3 710 000,00	67 320 842,12
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	374 661 017,20	83 078 108,65	1 026 656,91		458 765 782,76
Johdannaiset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat		41 353,50	784 865,30		826 218,80
Yhteensä	390 091 859,32	107 619 462,15	25 491 522,21	3 710 000,00	526 912 843,68

Rahoitusvelat

	2023	3 - 12 kk	1-5 vuotta	yli 5 vuotta	Yhteensä
alle 3 kk					
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	224 055,39	31 306 372,24	32 180 000,00		63 710 427,63
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	373 677 096,99	72 735 320,19	2 802 502,42		449 214 919,60
Johdannaiset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	10 206,90	22 029,92	1 705 290,73		1 737 527,55
Yhteensä	373 911 359,28	104 063 722,35	36 687 793,15		514 662 874,78

Vaadittaessa maksettavat saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä:

Muut kuin määräaikaisten talletusten sekä luottolaiset tilit on ilmoitettu luokassa alle 3 kk.

1.18 Varojen ja velkojen erittely kotimaan ja ulkomaan rahan määrisiin

Varat	2024		2023	
	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Kotimaan raha	Ulkomaan raha
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	25 379 548,00		24 481 113,30	
Saamiset luottolaitoksilta	32 581 660,15		35 574 459,73	
Saamiset yleisöille ja julkisyhteisöille	517 884 447,32		499 675 421,12	
Saamistodistukset	198 050,00		381 350,00	
Johdannaisopimukset	653 792,52		538 187,55	
Muu omaisuus	36 052 401,75		34 408 093,00	
Yhteensä	612 749 899,74		595 058 624,70	
Velat				
	2024		2023	
	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Kotimaan raha	Ulkomaan raha
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	67 320 842,12		63 710 427,63	
Velat yleisöille ja julkisyhteisöille	458 765 782,76		449 214 919,60	
Johdannaisopimukset	826 218,80		1 737 527,55	
Muut velat	2 013 142,43		2 874 614,74	
Siirtovelat ja saadut ennakot	5 532 006,80		4 924 473,88	
Yhteensä	534 457 992,91		522 461 963,40	

1.19 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käyvän arvon hierarkia

Rahoitusvarat	2024		2023	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Käteiset varat	690 325,45	690 325,45	802 745,40	802 745,40
Saamiset luottolaitoksilta	32 581 660,15	32 581 660,15	35 574 459,73	35 574 459,73
Saamiset yleisöille ja julkisyhteisöille	517 884 447,32	517 884 447,32	499 675 421,12	499 675 421,12
Saamistodistukset	25 577 598,00	25 577 598,00	24 862 463,30	24 862 463,30
Julkisesti noteeratut	25 577 598,00		24 862 463,30	
Osakkeet ja osuudet	22 038 641,79	22 038 641,79	22 009 641,79	22 009 641,79
Muut	22 038 641,79	22 038 641,79	22 009 641,79	22 009 641,79
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyyksissä	485 398,97	485 398,97	485 398,97	485 398,97
Johdannaisopimukset	653 792,52	653 792,52	538 187,55	538 187,55
Yhteensä	599 911 864,20	599 911 864,20	583 948 317,86	583 948 317,86

Rahoitusvelat	2024		2023	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Velat luottolaitoksille	67 320 842,12	67 320 842,12	63 710 427,63	63 710 427,63
Velat yleisöille ja julkisyhteisöille	458 765 782,76	458 765 782,76	449 214 919,60	449 214 919,60
Johdannaisopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	826 218,80	826 218,80	1 737 527,55	1 737 527,55
Yhteensä	526 912 843,68	526 912 843,68	514 662 874,78	514 662 874,78

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit

Rahoitusvarat	2024			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Saamistodistukset	25 577 598,00			25 577 598,00
Osakkeet ja osuudet			22 038 641,79	22 038 641,79
Johdannaisopimukset		653 792,52		653 792,52
Yhteensä	25 577 598,00	653 792,52	22 038 641,79	48 270 032,31

Rahoitusvelat	2024			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Johdannaisopimukset		826 218,80		826 218,80

Kauden aikana realisoitumattomat voitot ja tappiot, taso 3

30 000,00

Rahoitusvarat	2023			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Saamistodistukset	24 862 463,30			24 862 463,30
Osakkeet ja osuudet			22 009 641,79	22 009 641,79
Johdannaisopimukset		538 187,55		538 187,55
Yhteensä	24 862 463,30	538 187,55	22 009 641,79	47 410 292,64

Rahoitusvelat	2023			Yhteensä
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Johdannaisopimukset		1 737 527,55		1 737 527,55

Kauden aikana realisoitumattomat voitot ja tappiot, taso 3

30 000,00

Käypä arvo ja suoraan tuloslaskelmaan merkityt arvomuutokset sekä käyvän arvon rahastoon merkityt muutokset kustakin käypään arvoon merkittyjen rahoitusvälineiden ryhmästä

	2024		2023	
	Käypä arvo Varat	Käypä arvo Velat	Arvomuutos Tuloslaskelma	Arvomuutos Käyvän arvon rahasto 31.12.
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	47 563 425,39			319 115,21
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat	706 606,92	734 290,38	57 966,38	
Yhteensä	48 270 032,31	734 290,38	57 966,38	319 115,21
	2023		2023	
	Käypä arvo Varat	Käypä arvo Velat	Arvomuutos Tuloslaskelma	Arvomuutos Käyvän arvon rahasto 31.12.
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	46 819 290,69			1 763 596,35
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat	591 001,95	676 651,79	-724 939,33	
Yhteensä	47 410 292,64	676 651,79	-724 939,33	1 763 596,35

1.20 Oman pääoman lisäykset ja vähennykset sekä siirrot erien välillä tilikauden aikana

Jos on tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutoksia tai virheiden oikaisuja, ne on esitettävä erikseen ja selostettava näiden perusteet.

	Tilikauden alussa	Lisäykset	Vähennykset	Tilikauden lopussa
Peruspääoma	368,19			368,19
Kantarahasto	9 327 000,00			9 327 000,00
Muut sidotut rahastot	889 651,62	1 140 786,30	-885 494,13	1 144 943,79
Vararahasto	1 560 281,27			1 560 281,27
Käyvän arvon rahasto	-670 629,65	1 140 786,30	-885 494,13	-415 337,48
Käypään arvoon arvostamisesta	-670 629,65	1 140 786,30	-885 494,13	-415 337,48
Vapaat rahastot	3 318 640,74			3 318 640,74
Muut rahastot	3 318 640,74			3 318 640,74
Edellisten tilikausien voitto	32 437 234,71	6 909 578,30	-3 773 089,15	35 573 723,86
Tilikauden voitto	3 622 099,15	5 696 012,84	-3 401 210,72	6 116 901,27
Oma pääoma yhteensä	49 794 994,41	13 746 377,44	-8 059 794,00	55 481 577,85

Käyvän arvon rahaston muutokset tilikauden aikana

	2024			
	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Rahaviran suojauksesta	Yhteensä
Käyvän arvon rahaston saldo 1.1.2024 (brutto)	-865 015,79			-865 015,79
Odotetut luottotappiot	26 728,73			26 728,73
Laskennallinen verosaaminen (+)/verovelka (-)	167 657,41			167 657,41
Käyvän arvon rahasto 1.1.2024	-670 629,65			-670 629,65
Käyvän arvon lisäykset	1 198 232,91			1 198 232,91
Käyvän arvon vähennykset	-885 494,13			-885 494,13
Käyvän arvon rahastosta tuloslaskelmaan siirretyt	4 368,76			4 368,76
Odotettavissa olevat luottotappiot	2 007,67			2 007,67
Käyvän arvon rahaston muutokset 2024, yhteensä	319 115,21			319 115,21
Käyvän arvon rahaston saldo 31.12.2024 (brutto)	-519 171,85			-519 171,85
Laskennallinen verosaaminen (+)/verovelka (-)	103 834,37			103 834,37
Käyvän arvon rahasto 31.12.2024	-415 337,48			-415 337,48

Käyvän arvon rahaston muutokset tilikauden aikana

	2023			
	Saamistodistukset	Osakkeet ja osuudet	Rahaviran suojauksesta	Yhteensä
Käyvän arvon rahaston saldo 1.1.2023 (brutto)	-2 659 775,34			-2 659 775,34
Odotetut luottotappiot	57 891,93			57 891,93
Laskennallinen verosaaminen (+)/verovelka (-)	520 376,68			520 376,68
Käyvän arvon rahasto 1.1.2023	-2 081 506,73			-2 081 506,73
Käyvän arvon lisäykset	1 354 153,17			1 354 153,17
Käyvän arvon vähennykset	-671 281,76			-671 281,76
Käyvän arvon rahastosta tuloslaskelmaan siirretyt	1 111 888,14			1 111 888,14
Käyvän arvon rahaston siirto voittovaroihin (osakkeiden luovutus)	-			0,00
Odotettavissa olevat luottotappiot	-31 163,20			-31 163,20
Käyvän arvon rahaston muutokset 2023, yhteensä	1 763 596,35			1 763 596,35
Käyvän arvon rahaston saldo 31.12.2023 (brutto)	-838 287,06			-838 287,06
Laskennallinen verosaaminen (+)/verovelka (-)	167 657,41			167 657,41
Käyvän arvon rahasto 31.12.2023	-670 629,65			-670 629,65

1.21 Kantarahasto

Lammin Säästöpankin kantarahasto-osuuksien lukumäärä on 9 327 kpl

Kantarahasto-osuuden omistajalla on oikeus voitonjakoon säästöpankkilain (28.12.2001/1502)41 §:ssä säädettyllä tavalla.

Kantarahasto-osuuden omistajalla on oikeus osallistua isäntien vaaliin, osuudenomistajan äänimäärä on omistettujen kantarahasto-osuuksien määrä kuitenkin enintään 10 ääntä.

LUOTTORISKIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

1.22 Odotettavissa olevat luottotappiot

	2024				
Tase-erä	Laksoitettuun hankintameno	Käypään arvoon muiden laajaan tuloksen tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon muiden laajaan tuloksen erien kautta	Odotettavissa olevat luottotappiot	Yhteensä
Käteiset varat	690 325,45				690 325,45
Saamiset luottolaitoksilta	32 583 167,68			-1 507,53	32 581 660,15
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	520 601 219,41			-2 716 772,09	517 884 447,32
Saamistodistukset*			25 577 598,00		25 577 598,00
Osakkeet ja osuudet		52 814,40	21 985 827,39		22 038 641,79
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyyksissään			485 398,97		485 398,97
Johdannaispimukset		653 792,52			653 792,52
Rahoitusvarat yhteensä	553 874 712,54	706 606,92	48 048 824,36	-2 718 279,62	599 911 864,20
Taseen ulkopuoliset erät	25 349 403,83			-27 711,48	25 321 692,35
Yhteensä	579 224 116,37	706 606,92	48 048 824,36	-2 745 991,10	625 233 556,55

* Käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta kirjattavista saamistodistuksista on kirjattu käyvän arvon rahastoon odotettavissa olevia luottotappioita 28 736,4 euroa

	2023				
Tase-erä	Laksoitettuun hankintameno	Käypään arvoon muiden laajaan tuloksen tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon muiden laajaan tuloksen erien kautta	Odotettavissa olevat luottotappiot	Yhteensä
Käteiset varat	802 745,40				802 745,40
Saamiset luottolaitoksilta	35 575 302,38			-842,65	35 574 459,73
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	501 506 116,46			-1 830 695,34	499 675 421,12
Saamistodistukset*			24 862 463,30		24 862 463,30
Osakkeet ja osuudet		52 814,40	21 956 827,39		22 009 641,79
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyyksissään			485 398,97		485 398,97
Johdannaispimukset		538 187,55			538 187,55
Rahoitusvarat yhteensä	537 884 164,24	591 001,95	47 304 689,66	-1 831 537,99	583 948 317,86
Taseen ulkopuoliset erät	23 963 158,21			-13 029,72	23 950 128,49
Yhteensä	561 847 322,45	591 001,95	47 304 689,66	-1 844 567,71	607 898 446,35

* Käypään arvoon laajan tuloksen erien kautta kirjattavista saamistodistuksista on kirjattu käyvän arvon rahastoon odotettavissa olevia luottotappioita 26 728,73 euroa

1.23 Rahoitusvarojen jakauma riskiluokittain

Lainat ja saamiset sekä taseen ulkopuoliset erät	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	31.12.2024	31.12.2023
Riskiluokka 1	25 683 932,51	150 000,00		25 833 932,51	45 460 338,30
Riskiluokka 2	92 236 674,01	517 225,34		92 753 899,35	82 363 469,56
Riskiluokka 3	127 684 653,81	843 813,86		128 528 467,67	130 773 148,46
Riskiluokka 4	106 201 088,56	5 278 759,54		111 479 848,10	100 364 259,49
Riskiluokka 5	47 666 587,83	3 950 764,63		51 617 352,46	49 624 345,03
Riskiluokka 6	39 384 298,26	10 681 735,64		50 066 033,90	40 101 775,05
Riskiluokka 7	15 586 771,37	19 733 090,45		35 319 861,82	25 503 908,86
Riskiluokka 8	3 545 069,11	13 162 306,98		16 707 376,09	16 972 754,11
Riskiluokka 9	3 447 158,33	16 697 739,51		20 144 897,84	18 613 881,77
Riskiluokka ei luokiteltu	8 437 020,67		14 428 447,31	22 865 467,98	15 765 105,68
Pääomaerät riskiluokittain, yhteensä	469 873 254,46	71 015 435,95	14 428 447,31	555 317 137,72	525 542 986,31
Tappioita koskeva vähennysära (loss allowance)	295 786,45	563 671,61	1 886 533,04	2 745 991,10	1 844 567,71
Yhteensä	469 577 468,01	70 451 764,34	12 541 914,27	552 571 146,62	523 698 418,60
Saamistodistukset	Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	31.12.2024	31.12.2023
Riskiluokka ei luokiteltu	26 247 804,06			26 247 804,06	25 916 732,47
Pääomaerät riskiluokittain, yhteensä	26 247 804,06			26 247 804,06	25 916 732,47
Tappioita koskeva vähennysära (loss allowance)	28 736,40			28 736,40	26 728,73
Yhteensä	26 219 067,66			26 219 067,66	25 890 003,74

1.24 Luottoriskikeskeyttymät

	Lainat ja saamiset luottolaitoksilta	Lainat ja saamiset yleisöitä ja julkisyhteisöiltä	Vieraan pääoman ehtoiset sijoitukset	Annetut lainalupaukset ja takaukset
Tasearvo 31.12.2024	8 651 330,49	520 342 460,81	26 247 804,06	26 323 346,42
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2024				
Luottoriskikertymä toimialoittain, Riskiluokka 1				
Yritykset		2 539 088,69		3 400 964,47
Maatalous		65 602,89		
Kiinteistöala		163 412,16		55 349,81
Rakentaminen		12 645,18		952 354,82
Tukku- ja vähittäiskauppa		91 027,30		397 838,48
Teollisuus		2 195 200,60		1 428 803,13
Kuljetus ja varastointi				170 000,00
Muut		11 200,56		396 618,23
Kotitaloudet		19 547 928,61		345 950,74
Yhteensä 31.12.2024		22 087 017,30		3 746 915,21
Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 2				
Yritykset		10 864 554,71		1 844 014,88
Maatalous		43 311,46		22 509,96
Kiinteistöala		3 156 572,14		304 677,54
Rakentaminen		1 778 144,40		339 582,59
Tukku- ja vähittäiskauppa		1 439 256,46		120 594,69
Teollisuus		2 358 390,87		318 364,51
Kuljetus ja varastointi		74 961,20		142 448,20
Muut		2 013 918,18		595 837,39
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt				35 000,00
Kotitaloudet		79 013 158,78		997 170,98
Yhteensä 31.12.2024		89 877 713,49		2 876 185,86
Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 3				
Yritykset		17 772 717,19		1 120 464,96
Maatalous		169 877,36		35 172,82
Kiinteistöala		8 768 947,64		92 914,04
Rakentaminen		2 133 025,30		459 298,06
Tukku- ja vähittäiskauppa		2 542 657,93		102 728,82
Teollisuus		552 963,69		71 283,46
Kuljetus ja varastointi		395 582,70		190 000,00
Muut		3 189 662,57		169 067,76
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt				50 000,00
Kotitaloudet		107 528 418,24		2 056 867,28
Yhteensä 31.12.2024		125 301 135,43		3 227 332,24
Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 4				
Yritykset		39 648 011,33		5 926 289,80
Kiinteistöala		34 133 338,02		5 470 970,20
Rakentaminen		782 339,12		262 757,48
Tukku- ja vähittäiskauppa		1 365 366,60		113 239,57
Teollisuus		796 443,31		
Kuljetus ja varastointi		222 418,95		101,75
Muut		2 348 105,33		79 220,80
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		100 000,00		
Kotitaloudet		63 367 411,26		2 418 135,71
Yhteensä 31.12.2024		103 135 422,59		8 344 425,51
Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 5				
Yritykset		23 330 944,18		4 657 667,47
Maatalous		974 239,45		50 000,00
Kiinteistöala		15 785 599,93		1 684 808,94
Rakentaminen		499 163,65		2 593 956,01
Tukku- ja vähittäiskauppa		1 413 951,06		16 974,85
Teollisuus		1 839 823,03		
Kuljetus ja varastointi		346 043,37		
Muut		2 472 123,69		311 927,67
Kotitaloudet		22 613 935,78		1 014 805,03
Yhteensä 31.12.2024		45 944 879,96		5 672 472,50

Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 6

Yritykset		21 243 680,78		1 834 922,83
Maatalous		335 021,75		
Kiinteistöala		15 038 120,14		547 000,00
Rakentaminen		1 928 549,05		601 350,10
Tukku- ja vähittäiskauppa		1 847 530,49		45 537,02
Teollisuus		522 218,61		188 415,71
Kuljetus ja varastointi		283 176,45		291 680,00
Muut		1 289 064,29		160 940,00
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		5 914 973,96		
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	214 309,82			
Kotitaloudet		20 573 002,69		285 143,82
Yhteensä 31.12.2024	214 309,82	47 731 657,43		2 120 066,65

Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 7

Yritykset		22 499 949,58		137 180,14
Maatalous		34 083,18		
Kiinteistöala		17 950 513,59		35 925,02
Rakentaminen		1 118 696,77		1 454,23
Tukku- ja vähittäiskauppa		1 206 650,61		0,89
Teollisuus		937 398,25		
Kuljetus ja varastointi		30 865,64		
Muut		1 221 741,54		99 800,00
Kotitaloudet		12 562 757,49		119 974,61
Yhteensä 31.12.2024		35 062 707,07		257 154,75

Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 8 tai riskiluokkaa ei luokiteltu

Yritykset		5 787 556,44	3 212 794,37	194,40
Maatalous		63 331,67		52,70
Kiinteistöala		1 936 560,11	404 814,34	
Rakentaminen		371 233,33		
Tukku- ja vähittäiskauppa		839 898,53	300 198,29	
Teollisuus		328 635,50	403 970,41	141,70
Kuljetus ja varastointi		129 227,15		
Muut		2 118 710,15	2 103 811,33	
Julkisyhteisöt			22 734 166,02	
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	8 437 020,67		300 843,67	
Kotitaloudet		45 414 371,10		78 599,30
Yhteensä 31.12.2024	8 437 020,67	51 201 927,54	26 247 804,06	78 793,70

Tasearvo 31.12.2023**Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2023****Luottoriskikertymä toimialoittain, Riskiluokka 1**

Yritykset		743 074,78		3 714 344,49
Kiinteistöala		151 986,14		577 183,17
Rakentaminen		15 978,67		645 874,93
Tukku- ja vähittäiskauppa		575 109,97		531 879,81
Teollisuus				1 197 147,79
Kuljetus ja varastointi				400 680,00
Muut				361 578,79
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		6 458 274,15		10 122,37
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	299 488,75			
Kotitaloudet		33 154 694,19		1 080 339,57
Yhteensä 31.12.2023	299 488,75	40 356 043,12		4 804 806,43

Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 2

Yritykset		11 529 797,07		1 308 499,00
Maatalous		242 749,69		30 385,45
Kiinteistöala		3 527 417,00		254 356,34
Rakentaminen		2 795 682,77		244 682,85
Tukku- ja vähittäiskauppa		1 547 268,95		205 093,98
Teollisuus		924 274,87		75 913,74
Kuljetus ja varastointi		15 014,46		31 409,40
Muut		2 477 389,33		466 657,24
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		68 322 262,03		25 000,00
Kotitaloudet				1 177 911,46
Yhteensä 31.12.2023		79 852 059,10		2 511 410,46

Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 3

Yritykset		24 902 639,14		1 710 554,67
Maatalous		14 960,00		
Kiinteistöala		16 178 354,87		138 625,00
Rakentaminen		1 848 326,44		1 113 027,93
Tukku- ja vähittäiskauppa		1 519 380,80		34 041,82
Teollisuus		2 292 427,41		92 070,23
Kuljetus ja varastointi		513 791,35		39 487,12
Muut		2 535 398,27		293 302,57
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		38 445,03		11 554,97
Kotitaloudet		101 953 928,98		2 156 025,67
Yhteensä 31.12.2023		126 895 013,15		3 878 135,31

Luottoriskikertymä toimialoittain, riskiluokka 4

Yritykset		35 463 206,25		2 751 028,85
Maatalous		544 085,83		50 000,00
Kiinteistöala		30 813 713,49		2 404 690,88
Rakentaminen		1 403 664,93		100 000,00
Tukku- ja vähittäiskauppa		1 073 662,54		17 132,42
Teollisuus		13 401,94		85 450,88
Kuljetus ja varastointi		9 520,32		70 000,00
Muut		1 605 157,20		23 754,97
Kotitaloudet		61 223 691,98		926 332,41
Yhteensä 31.12.2023		96 686 898,23		3 677 361,26

Luottoriskikertymä toimialoitain, riskiluokka 5

Yritykset	28 832 701,50	907 730,71
Maatalous	488 370,99	
Kiinteistöala	16 921 678,89	32 816,22
Rakentaminen	788 847,41	790 391,48
Tukku- ja vähittäiskauppa	1 942 019,90	62 941,50
Teollisuus	3 195 690,06	
Kuljetus ja varastointi	488 293,03	
Muut	5 037 801,22	21 581,51
Kotitaloudet	19 155 679,00	728 233,82
Yhteensä 31.12.2023	47 988 380,50	1 635 964,53

Luottoriskikertymä toimialoitain, riskiluokka 6

Yritykset	16 845 289,36	2 586 225,19
Maatalous	282 764,75	
Kiinteistöala	11 585 498,57	2 527 321,01
Rakentaminen	804 077,58	57 117,90
Tukku- ja vähittäiskauppa	1 974 157,80	
Teollisuus	672 478,72	1 777,93
Kuljetus ja varastointi	401 913,68	
Muut	1 124 398,26	8,35
Kotitaloudet	20 504 745,87	165 514,63
Yhteensä 31.12.2023	37 350 035,23	2 751 739,82

Luottoriskikertymä toimialoitain, riskiluokka 7

Yritykset	13 199 192,61	56 804,77
Maatalous	78 972,89	1 068,66
Kiinteistöala	8 560 640,72	
Rakentaminen	1 360 686,31	44 161,52
Tukku- ja vähittäiskauppa	1 285 903,52	12,82
Teollisuus	314 844,83	
Kuljetus ja varastointi	32 380,95	
Muut	1 565 763,39	11 561,77
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	98 856,91	1 143,90
Kotitaloudet	12 145 374,58	2 536,99
Yhteensä 31.12.2023	25 443 424,10	60 484,76

Luottoriskikertymä toimialoitain, riskiluokka 8 tai riskiluokkaa ei luokiteltu

Yritykset	4 942 060,76	3 713 520,29	44,48
Maatalous	61 450,00		
Kiinteistöala	2 246 204,40	405 303,58	
Rakentaminen	184 155,19		
Tukku- ja vähittäiskauppa	811 737,86	300 152,72	
Teollisuus	20 000,00	404 903,61	
Kuljetus ja varastointi	50 285,80	100 384,39	
Muut	1 568 227,51	2 502 775,99	44,48
Julkisyhteisöt		21 902 423,79	
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	4 715 950,20	300 788,39	
Kotitaloudet	41 610 009,57		83 676,55
Yhteensä 31.12.2023	4 715 950,20	46 552 070,33	25 916 732,47

1.25 Vakuuksien ja muiden luoton laatua parantavien järjestelyjen vaikutus**Luottoriskille alttiina oleva määrä, johon kohdistuu vakuus**

	2024	Kuvaus hallussa 2023 olevasta vakuudesta
Saamiset yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	520 556 770,63	501 423 412,51
Asuntoluotot	294 525 697,59	279 937 776,67 Pääosin asuinkiinteistövakuuksia
Yritysluotot	138 994 873,62	132 611 057,77 Pääosin kiinteistövakuuksia
Kulutusluotot	31 373 597,94	31 966 015,51 Pääosin asuinkiinteistövakuuksia
Muut	55 662 601,48	56 908 562,56 Pääosin kiinteistövakuuksia

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT**2.01 Korkotuotot ja -kulut**

	2024	2023
Korkotuotot		
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavista saamisista	485 651,38	374 387,03
Saamisista luottolaitoksilta	1 182 122,89	1 287 689,44
Saamisista yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	23 066 483,45	18 456 223,84
Saamisista taksista	7 853,38	10 519,87
Johdannaisoimiuksista	2 319 589,71	2 434 000,03
Rahoitusvelkojen negatiivista korkokuluista		-11 231,64
Muut korkotuotot	256 681,75	140 241,34
Yhteensä	27 318 382,56	22 691 829,91

Korkotuotot vaiheeseen 3 kirjatusta rahoitusvaroista 714 248,91 460 009,46

Korkokulut

Veloista luottolaitoksille	-3 228 278,49	-2 707 186,28
Veloista yleisöille ja julkisyhteisöille	-5 399 749,00	-2 290 832,39
Johdannaisoimiuksista ja kaupankäynnin tarkoituksessa pidettävistä veloista	-4 153 521,08	-3 750 396,98
Negatiiviset korkotuotot rahoitusvaroista	-107 180,82	-157 574,60
Muut korkokulut	-3 776,57	-3 858,32
Yhteensä	-12 892 505,96	-8 909 848,57

2.02 Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista

	2024	2023
Käypään arvoon tuloksen kautta kirjatusta sijoituksista saadut osinkotuotot		339 304,83
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjatusta sijoituksista	364 274,05	94 278,31
joista tilikauden lopussa hallussa oleviin sijoituksiin liittyvät osingot	364 274,05	94 278,31
Yhteensä	364 274,05	433 583,14

2.03 Palkkiotuotot ja -kulut

	2024	2023
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	797 580,64	833 837,93
Ottolainauksesta	28 018,93	23 327,50
Maksuliikenteestä	3 940 309,33	3 643 652,66
Omaisuuksienhoidosta	504 860,69	514 366,53
Välitteilyistä toiminnasta	2 949 330,08	2 688 548,01
Takausten myöntämisestä	131 175,70	154 400,77
Muut palkkiotuotot	125 378,09	131 633,19
Yhteensä	8 476 653,46	7 989 766,59
Palkkiokulut		
Maksetut toimitusmaksut	-127 457,53	-109 650,69
Muut	-1 156 970,01	-940 712,14
Yhteensä	-1 284 427,54	-1 050 362,83

2.04 Käypään arvoon tuloslaskelman kautta kirjattujen rahoitusvälineiden nettotuotot

	2024	Käyvän arvon muutokset (netto)	Yhteensä
Suojaavien johdannaisien käyvän arvon muutos (netto)		1 026 913,72	1 026 913,72
Suojattavien kohteiden käyvän arvon muutos (netto)		-968 947,34	-968 947,34
Suojauslaskennan nettotulos	57 966,38	57 966,38	57 966,38
Tuloslaskelmaerä yhteensä		57 966,38	57 966,38
	2023	Käyvän arvon muutokset (netto)	Yhteensä
Saamistodistuksista	-480,00		-480,00
Osakkeista ja osuuksista	-169 824,15	-309 551,76	-479 375,91
Yhteensä	-170 304,15	-309 551,76	-479 855,91
Suojaavien johdannaisien käyvän arvon muutos (netto)		3 137 098,59	3 137 098,59
Suojattavien kohteiden käyvän arvon muutos (netto)		-3 552 486,16	-3 552 486,16
Suojauslaskennan nettotulos	-170 304,15	-415 387,57	-415 387,57
Tuloslaskelmaerä yhteensä		-724 939,33	-895 243,48

2.05 Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

	2024	Siirrot käyvän arvon rahastosta	Yhteensä
Saamistodistuksista	4 440,00	-4 368,76	71,24
Yhteensä	4 440,00	-4 368,76	71,24
	2023	Siirrot käyvän arvon rahastosta	Yhteensä
Saamistodistuksista	196 962,00	-1 111 888,14	-914 926,14
Yhteensä	196 962,00	-1 111 888,14	-914 926,14

2.06 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

	2024	2023
Vuokra- ja osinkotuotot	454 788,80	442 962,39
Suunnitelman mukaiset poistot	-15 197,84	-47 669,80
Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	3 500,00	
Arvon alentumistappiot	-50 000,34	
Muut tulot	-296 461,87	-297 664,80
Yhteensä	96 628,75	97 627,79

2.07 Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

	2024	2023
Liiketoiminnan muut tuotot		
Vuokratuotot omassa käytössä olevasta kiinteistöomaisuudesta	5 760,00	6 736,00
Vakuutusyhtiöiltä saadut korvaukset, jotka eivät kohdistu sijoituskiinteistöihin	8 867,40	
Muut tuotot	482 362,98	526 142,62
Yhteensä	496 990,38	532 878,62

Liiketoiminnan muut kulut

	2024	2023
Vuokratulot	-189 259,95	-146 136,19
Kulut omassa käytössä olevasta kiinteistöomaisuudesta	-397 662,07	-429 697,51
Vakuusrahastomaksut	-367 485,37	-418 408,02
Muut kulut	-1 307 380,68	-1 461 832,46
Yhteensä	-2 261 788,07	-2 456 074,18

2.08 Henkilöstökulut

	2024	2023
Palkat ja palkkiot	-3 323 450,27	-3 389 056,44
Henkilösivukulut	-678 917,61	-712 241,91
Eläkekulut	-615 016,40	-619 504,80
Muut henkilösivukulut	-63 901,21	-92 737,11
Yhteensä	-4 002 367,88	-4 101 298,35

2.09 Muut hallintokulut

	2024	2023
Muut henkilöstökulut	-489 898,39	-357 324,77
Toimistokulut	-2 520 792,71	-1 860 611,11
Atk-kulut	-3 421 232,72	-3 888 789,63
Yhteyskulut	-27 130,63	-285 391,20
Edustus- ja markkinointikulut	-368 773,16	-328 147,24
Muut hallintokulut	-3 000,00	-3 000,00
Yhteensä	-7 074 963,61	-6 723 263,95

2.10 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä sekä osakkeista ja osuuksista

	2024	2023
Suunnitelman mukaiset poistot	-424 837,83	-354 527,96
Aineelliset hyödykkeet	-99 608,90	-88 474,59
Aineettomat hyödykkeet	-325 228,93	-266 053,37
Yhteensä	-424 837,83	-354 527,96

2.11 Lopulliset ja odotettavissa olevat luottotappiot

	2024		Tuloslaskelmaan kirjatut lopullisten luottotappioiden peruutukset		Tuloslaskelmaan kirjatut lopulliset luottotappiot ja arvonalentumiset		Odotettavissa olevat ja lopulliset luottotappiot yhteensä
	Odotettavissa olevat luottotappiot, brutto	Peruutukset					
Saamisista luottolaitoksilta	-628,25						-628,25
Saamisista yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	-1 150 556,44	264 443,06	340,21	-418 988,08			-1 304 761,25
Saamisloidisluksit	-2 007,67						-2 007,67
Taseen ulkopuoliset erät	-14 681,76						-14 681,76
Yhteensä	-1 167 874,12	264 443,06	340,21	-418 988,08			-1 322 078,93

	2023		Tuloslaskelmaan kirjatut lopullisten luottotappioiden peruutukset		Tuloslaskelmaan kirjatut lopulliset luottotappiot ja arvonalentumiset		Odotettavissa olevat ja lopulliset luottotappiot yhteensä
	Odotettavissa olevat luottotappiot, brutto	Peruutukset					
Saamisista luottolaitoksilta	-166,70						-166,70
Saamisista yleisöiltä ja julkisyhteisöiltä	-652 187,98	14 734,02	8 322,86	-21 794,46			-650 925,56
Saamisloidisluksit	31 163,20						31 163,20
Taseen ulkopuoliset erät	26 598,42						26 598,42
Yhteensä	-594 593,06	14 734,02	8 322,86	-21 794,46			-593 330,64

2.12 Tuotot liiketoiminta-alueittain ja markkina-alueittain

	2024	2023
Pankkitoiminnan tuotot	23 918 460,86	21 025 667,86

Tuottojen, liikevoiton, varojen ja velkojen jakautumista liiketoiminta-alueittain ei ole ilmoitettu, koska jaolla ei ole olennaista merkitystä. Pankki harjoittaa liiketoimintaa vain Suomessa.

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

3.01 Annetut vakuudet

Omasta velasta annetut:

Tase-erä	Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
Velat luottolaitoksille			146 395 619,21	146 395 619,21
Omasta velasta annetut yhteensä			146 395 619,21	146 395 619,21

Muiden velasta annetut:

Pankki ei ole antanut muiden veloista vakuuksia.

3.02 Velkojen vakuudeksi pantattujen rahoitusvarojen kirjanpitoarvo

2024	2023
0,00	806 372,24

3.03 Eläkevastuut

Henkilöstön eläketurva on järjestetty eläkevakuutusyhtiön Elon kautta eikä kattamaton eläkevastuuta ole.

3.04 Leasing ja muut vuokravastuut

Ei-peruutettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat

	2024	2023
Yhden vuoden kuluessa	243 539,31	129 866,10
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluessa	535 979,78	247 529,83

3.05 Taseen ulkopuoliset sitoumukset

	2024	2023
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset		
Takaukset	3 976 272,62	4 277 315,32
Muut asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset		5 000,00
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset joista luottolupaokset	25 349 403,83	23 963 158,21
	25 349 403,83	23 963 158,21
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	29 325 676,45	28 245 473,53

3.06 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	2024	2023
Pankki kuuluu Oy Samink Ab:n arvonnisäverovelvollisuusryhmään. Arvonnisäveron ryhmärekisteröintiin liittyvä yhteisvastuumäärä	1 586 855,14	1 232 342,01

HENKILÖSTÖÄ, JOHTOA JA LÄHIPIIRIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

	Henkilömäärä tilikauden lopussa	Henkilömäärä tilikauden lopussa
4.01 Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2024	2023
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	52	50
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	3	2
Määräaikainen henkilöstö	8	4
Yhteensä	63	56
4.02 Johdon palkat, palkkiot ja eläkesitoumukset		
	2024	2023
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa, palkat ja palkkiot	592 673,28	593 954,51
Yhteensä	592 673,28	593 954,51

4.03 Johdolle myönnettyt luotot ja takaukset	2024		2023	
	Luotot	Takaukset	Luotot	Takaukset
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	1 699 334,13		1 454 365,56	
Yhteensä	1 699 334,13		1 454 365,56	
Lisäykset			100 000,00	
Vähennykset	14 411,80		22 119,13	

Lainaehdot

Luotot ja takaukset on myönnetty ehdoin, joita sovelletaan vastaaviin asiakasluottoihin ja takauksiin.

4.04 Lähipiiritiedot

Lähipiirin määrittely

Luottolaitoksen lähipiiri määritellään tilinpäätöksessä esitettävää tietoa varten standardin IAS 24 Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä mukaisesti.

Saamiset, takaukset ja vakuudet lähipiiriltä

Lähipiirin kuulumisen peruste	2024			Pantit, kiinnitykset, takaukset ja muut vakuudet
	Saamiset yleisöillä ja julkisyhteisöillä	Sijoitukset	Muut saamiset	
Johto *)	429 513,84			
Sukulaisuus	44 755,35			
Yhteensä	474 269,19			

*) Johdon luotot ja takaukset on esitetty liitetiedossa 4.03.

**) Muut kohtaan sisältyvät: Lähipiiriin kuuluvan henkilön määräysvalta yhteisö tai yhteisö, johon on huomattava vaikutusvalta sekä Eläkesäätiö/-kassa

Odotettavissa olevat luottotappiot

Tilikauden alussa	6 297,52
Tilikauden muutos	3 123,71
Tilikauden lopussa	9 421,23

Lähipiirin kuulumisen peruste	2023			Pantit, kiinnitykset, takaukset ja muut vakuudet
	Saamiset yleisöillä ja julkisyhteisöillä	Sijoitukset	Muut saamiset	
Johto *)	543 925,64			
Sukulaisuus	54 461,71			
Yhteensä	598 387,35			

*) Johdon luotot ja takaukset on esitetty liitetiedossa 4.3.

**) Muut kohtaan sisältyvät: Lähipiiriin kuuluvan henkilön määräysvalta yhteisö tai yhteisö, johon on huomattava vaikutusvalta sekä Eläkesäätiö/-kassa

Odotettavissa olevat luottotappiot

Tilikauden alussa	7 494,23
Tilikauden muutos	-1 196,71
Tilikauden lopussa	6 297,52

Saamia ja sijoituksia koskevat pääasialliset ehdot:

Luotot ja takaukset on myönnetty ehdoin, joita sovelletaan vastaaviin asiakasluottoihin ja takauksiin.

OMISTUKSET MUUSSA YRITYKSISSÄ

5.01 Konsernitiilinpäätökseen yhdistelemättä jätetyt pienet tytä- ja osakkuusyhtiöt

Ytärühmit	Kiilanpitoarvo	Oma pääoma **)	Tilikauden tulos	Kpl
Asunto- ja kiinteistöyhtiöt	1 814 284,70	1 370 650,32	0,00	2
Osakkuus- ja omistusyhteyshyötyt	485 398,97	586 397,17	-397 145,91	1

5.02 Omistukset muissa yrityksissä

Yrityksen nimi ja kotipaikka	Omistusosuus, %	Oma pääoma**)	Tilikauden tulos*)
Sp-Henkivakuutus Oy, Espoo	6,41	63 399 881,31	7 225 718,37
Nooa Säästöpankki Oy, Helsinki	7,10	54 839 200,70	907 396,73
Sp-Rahasoyhdistös Oy, Helsinki	6,81	21 446 927,05	5 456 466,03
Säästöpankkien Holding Oy, Helsinki	7,03	1 474 870,42	3 589,73
Sp-Koti Oy, Espoo	6,84	340 724,65	-82 441,76
Säästöpankkien Keskuspankki Oyj, Espoo	7,93	130 223 327,32	14 395 522,76
Sp-Kiinnitysluottopankki Oy, Helsinki	6,00	99 361 000,00	-18 672 000,00
Säästöpankkiliitto osk, Espoo	6,08	2 888 480,02	287 367,39
Urbanit Kodit Oy, Helsinki	15,79	79 942,38	-251 807,78
Yhteensä		374 054 353,85	9 269 811,47

*) Tilikauden 2023 oma pääoma ja voitto

**) Oma pääoma sisältää tilinpäätössiirtojen kertymän laskennallisella verovelalla vähennettynä.

Yhdistelyperiaatteet on esitetty osana tilinpäätösperiaatteita.

MUUT LIITETIEDOT

6.01 Luottolaitoksen tarjoama sijoituspalvelutoiminta

Pankki ei tarjoa sijoituspalvelulain 1 luvun 15 §:ssä mainittuja sijoituspalveluja.

6.02 Tilintarkastajan palkkiot

	2024	2023
Tilintarkastajan palkkiot toimeksiantoryhmittäin:		
Tilintarkastus	27 469,64	29 946,61
Yhteensä	27 469,64	29 946,61

6.03 Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat

Pankin hallituksen tiedossa ei ole seikkoja, jotka olennaisesti vaikuttaisivat pankin taloudelliseen asemaan tilinpäätöksen valmistumisen jälkeisellä ajalla.

LUETTELO TILIKAUDEN AIKANA KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

Kirjanpitokirjat

Säilytystapa

Pääkirja/päiväkirja	Elektroninen arkisto
Tasekirja	Elektroninen arkisto
Tositteet	Elektroninen arkisto

Reskontrat

Asiakasreskontrat (koneelliset)	Elektroninen arkisto
Salkkukirjanpito	Elektroninen arkisto
Ostoreskontra (Basware)	Elektroninen arkisto
Kassapäiväkirja	Atk-tuloste
Kassaraportit	Atk-tuloste
Palkkakirjanpito	Elektroninen arkisto
Käyttöomaisuusreskontra	Elektroninen arkisto
Johdannaisten reskontra	Elektroninen arkisto

Käsin ylläpidettävät reskontrat

Vuokrasaamiset	Elektroninen arkisto
----------------	----------------------

Tositelajit

AS	Alkusaldot
00	Kirjanpidon palautustapahtuma
10	Maksuliiketilin ja muiden tiliotteiden tapahtumat
16	Jaksotustositteet
20	Ostolaskut
25	Ostolaskujen suoritukset
50	ECL-kirjaukset
51	Salkkukirjanpito
53	Ottolainaus, maksuliiketilin korko

56	Konekieliset viennit muista reskontrista, QS-kassalla kirjattavat tapahtumat
57	MB Manager-viennit
58	Konekieliset kustannuspaikkojen väliset siirrot
60	Sisäisen laskennan tositteet
61	Konekielinen sisäisen laskennan tietojen välitys
63	Voitonjakokirjaukset
70	Muistiotositteet
71	Pääkirjakirjaukset
72	Automaattiviennit, kirjanpito
75	Palkkaviennit, maksetut palkat
76	Pääkirjakirjaukset, jotka tehdään keskitetysti
78	Pysyvät johdannais- ja suojauslaskentakirjaukset
79	Purkautuvat johdannais- ja suojauslaskentakirjaukset
80	Jaksotustositteet, purettavat viennit
82	Konekieliset laskennalliset erät
83	Konekieliset laskennalliset erät, palkat, lomapalkat
84	Konekieliset laskennalliset erät, palkat, sivukulut pl. sosiaaliturvamaksut
85	Poistot
88	Jaksotustositteet pysyvät viennit
99	Tuloksen kirjaus
100	Liitetietosite

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitus

Hyvinkäällä 5. päivänä helmikuuta 2025

Lammin Säästöpankin hallitus

Juri Mattila

Sirpa Pietikäinen

Jyrki Aho

Jari Flinck

Jere Räisänen

Antti Sipilä

Katri Vataja

Lauri Kalpala

Toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Hyvinkäällä 7. päivänä helmikuuta 2025

Henry Maarala

KHT-tilintarkastaja

